

M MÄNTSÄLÄ

Kuva: Mäntsälän kunnan kuvapankki

Tilinpäätös ja toimintakertomus 2021

Mäntsälän kunta

Kunnanhallitus 28.3.2022 § 77

Kunnanvaltuusto 23.5.2022

Sisällys

1 Tiivistelmä.....	4
2 Toimintakertomus	5
2.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	5
2.1.1 Kunnanjohtajan katsaus	5
2.1.2 Kunnan organisaatio ja hallinto	7
2.1.3 Yleinen taloudellinen kehitys ja oman alueen kehitys	12
2.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	15
2.1.5 Kunnan henkilöstö	21
2.1.6 Ympäristö.....	22
2.1.7 Muut ei taloudelliset asiat.....	22
2.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	22
2.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toimintaan vaikuttavista tekijöistä.....	23
2.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	24
2.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	26
2.3.1 Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	26
2.3.2 Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	27
2.4 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	28
2.4.1 Tase ja sen tunnusluvut	28
2.5 Kokonaistulot ja –menot	31
2.6 Konsernin toiminta ja talous	33
2.6.1 Konsernin rakenne ja omistusosuudet sekä konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yh teisöt	33
2.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus.....	34
2.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat tilikaudella ja sen jälkeen	37
2.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	38
2.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	38
2.6.6 Kuntakonsernin tilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	39
2.7 Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.....	43
2.8 Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	43
2.9 Kriisikuntakriteerien toteutuminen Mäntsälän kunnassa.....	48

3	Talousarvion ja tavoitteiden toteutuminen	50
3.1	Käyttötalouden toteutuminen.....	50
3.2	Tavoitteiden toteutuminen	52
3.3	Talousarvion toteutuminen.....	60
3.3.1	Hallintopalvelut	60
3.3.2	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut.....	68
3.3.3	Tekninen ja elinvoimapalvelut.....	78
3.4	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	86
3.5	Investointiosan toteutuminen.....	89
3.6	Rahoitusosan toteutuminen.....	94
3.7	Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien erien toteutumisvertailusta.....	95
4	Tilinpäätöslaskelmat.....	97
4.1	Tuloslaskelma	97
4.2	Rahoituslaskelma.....	98
4.3	Tase.....	99
4.4	Kuntakonsernin tulos- ja rahoituslaskelma sekä tase	101
5	Tilinpäätöksen liitetiedot.....	106
5.1	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	106
5.2	Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	107
5.3	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	108
5.4	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	113
5.5	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	118
5.6	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	120
5.7	Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen.....	124
5.8	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot	125
6	Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä	127
	Luettelo ja selvitykset.....	128
	Liitteet.....	129

1 Tiivistelmä

Tulot	Verotulot 94,5 milj. €	Valtionosuudet 34,0 milj. €	Toimintatuotot 11,7 milj. €
Menot	Hallintopalvelut 72,7 milj. €	Sivistys- ja hyvinvointipalvelut 34,6 milj. €	Tekninen- ja elinvoimapaalvelut 18,9 milj. €
Tunnusluvut	Lainakanta 98,8 milj. €, kassavarat huomioi- den 91,2 milj. €	Nettoinvestoinnit 6,3 milj. €	Vuosikate/poistot 178%
	Tilikauden ylijäämä 0,9 milj. €	Asukasmäärä 2021 lopussa 20 839	Tulovero% 21
	Lainakanta asukasta kohden 4 742 €, kassavarat huomioi- den 4 379 €	Kuntakonsernin lainakanta 193,2 milj. €	Toimintatuotot / Toimintakulut 9,2 %
	Vuosikate 751 € / asukas	Investointien tulorahoitus 233,8 %	Toiminnan ja investointien kertymä - 11661 € (5 vuotta)

2 Toimintakertomus

2.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

2.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Toimintavuotta 2021 leimasi edelleen koronapandemia sekä sen lisäksi kunnan uuden strategian valmistelu ja valmistautuminen hyvinvointialueiden muodostumiseen. Kunnan asukasluku kehittyi edelleen suotuisasti ja tilikauden tulos oli huomattavasti ennakoitua parempi. Iso onnistuminen oli myös Tokmanni Oyj:n merkittävän laajennushankkeen saaminen Mäntsälään.

Kunnanvaltuusto hyväksyi Mäntsälän uuden kuntastrategian vuosille 2022-2025 joulukuun 2021 kokouksessaan. Strategiaan valmisteltiin yhdessä poliittisten päättäjien kesken ja varsin osallistavasti, sen eri vaiheissa kuultiin mm. kuntalaisten, yrittäjäjärjestöjen ja henkilöstön mielipiteitä. Uuden strategian ytimessä ovat kuntalaiset ja kunnassa toimivat yritykset. Yhteisenä toiminta-ajatuksena on kuntalaisten hyvinvoinnin ja yhteisön elinvoimaisuuden edistäminen. Määrittelimme myös ensimmäinen kerran kunnan näkyvät arvot: turvallisuus, yhteisöllisyys ja vastuullisuus. Arvot ovat niitä ohjenuoria ja periaatteita, joiden tulee näkyä kunnan päivittäisessä toiminnassa ja johtamisessa. Asetimme myös toiminnallemme erittäin kovat tavoitteet eli tavoitteleimme kasvua, haluamme myös kehittyä sekä ennen kaikkea tavoitteenamme on olla parhaan arjen paikkakunta. Tätä tavoitteleminen alla olevien kolmen kärkitavoitteen kautta:

- Turvallinen, sujuva arki
- Osallistava yhteisöllisyys
- Vastuullinen, kehittävä vire

Näiden yhteisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää meiltä kaikilta erittäin onnistunutta ja hyvää henkistä yhdessä tekemistä.

Toimintavuoden aikana valmistauduttiin myös hyvinvointialueiden tuloon. Mäntsälä kuuluu Keski-

Uudenmaan hyvinvointialueeseen yhdessä viiden muun kunnan kanssa. Vuosi 2022 on toiminnallisesti varsin haastava, kun edelleen kunnan sosiaali- ja terveystalouden tuottajana on Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä (KeuSote), samanaikaisesti uudet hyvinvointialueet ovat aloittaneet hallinnollisen toimintansa 1.3.2022.

Vuoden 2021 tilikauden tuloksesta tuli selvästi parempi kuin alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin. Verorahoituksen hyvä kehitys, Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän saamat koronatuet, kunnan saama harkinnanvarainen valtionosuus sekä säästöt toimintakuluissa käänivät kunnan talouden selvästi positiiviseksi ja tilikauden tulos oli 6,9 milj. euroa ylijäämäinen. Tilinpäätöksessä 2021 toimintakate oli -114,6 milj. euroa ja vuosikate nousi peräti 15,7 milj. euroon. Tämä on 1,8 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2020 vuosikate. Hyvä tilikauden tulos mahdollistaa 6,0 milj. euron investointivaroituksen tekemisen vesiliikuntakeskuksen rakentamiseen.

Mäntsälän kunnallisverokertymä kasvoi 4,3 % edelliseen vuoteen verrattuna, kun koko maassa kasvu oli 2,4 %.

Kunnan asukasluku oli vuoden 2021 lopussa 20 839 henkilöä, missä oli lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna 56 henkilöä. Kasvu oli 0,3 prosenttia. Vuonna 2021 Mäntsälään muutti yhteensä 1 464 henkilöä, vastaavasti lähtömuutto oli 1 430 henkilöä. Tulevana tavoitteena kasvun lisäksi tulee erityisesti olla pitovoiman lisääminen eli miten pystymme vähentämään kunnasta poismuuttoa. Tässä työssä keskeisessä roolissa on määrätietoinen ja strategian mukainen käytännön tekeminen kuntakonsernin joka tasolla.

Työttömyysaste oli vuoden 2021 lopussa Mäntsälässä 6,9 prosenttia ja Uudellamaalla 10,5 prosenttia. Työttömyys Mäntsälässä pieneni vuoden takaisesta 2,3 prosenttiyksikköä.

Työttömyyskehitys on Mäntsälässä pystytty pitämään jo useana vuonna selvästi keskimääräistä alempana kuin Uudellamaalla keskimäärin. Tähän osaltaan vaikuttaa kunnan oma aktiivinen toiminta.

Kunnan nettoinvestoinnit vuonna 2021 olivat yhteensä 6,3 milj. euroa. Isoimpina yksittäisinä hankkeina olivat leasing-rahoituksella toteutettu Ehnroosin koulun, jonka kustannukset vuonna 2021 olivat 7,05 milj. euroa sekä Koskenrannan päiväkotia Amandan uudisrakennus 2,5 milj. euroa. Molempien hankkeiden rakentaminen jatkuu vielä vuonna 2022.

Kunnan lainakanta kasvoi vuoteen 2020 verrattuna, mutta kokonaisuutena konsernilainamäärä pieneni. Kunnan lainakanta oli 98,8 milj. euroa eli asukasta kohden 4742 €. Kassavarat huomioiden lainakanta oli 91,2 milj. euroa eli asukasta kohden 4 379 €. Kuntakonsernin lainakanta oli kokonaisuudessaan 193,2 milj. euroa.

Mäntsälän pitkäaikainen kunnanjohtaja HM Esko Kairesalo jäi virallisesti eläkkeelle vuoden 2022 alusta. Esko Kairesalo toimi kunnanjohtajana vuodesta 1994 ja tasavallan presidentti myönsi hänelle alkuvuodesta 2022 kunnallisneuvoksen arvonimen.

Kunnanvaltuusto valitsi toukokuussa 2021 hänen seuraajakseen HM Hannu Laurilan. Laurila aloitti kunnanjohtajana 9.8.2021.

Helmikuun loppupuolella alkanut Venäjän hyökkäys Ukrainaan tuo merkittäviä haasteita ja epävarmuutta kuluvan vuoden toimintaan. Epävarmuus liittyy sekä kunnan että koko kuntakonsernin talouteen ja sen ennustettavuuteen. Yhtenä erityiskysymyksenä Mäntsälässä sijaitseva Yandex Oy:n datakeskus. Kunta on myös varautunut mahdollisten pakolaisten tuloon ja olemme myös tehostaneet omaa varautumistamme.

Haasteista ja epävarmoista näkymistä huolimatta katsomme luottavaisesti tulevaan. Paljon on vielä tehtävää, olemme kuitenkin hyvällä tiellä ja tekemisen suunta on selkeä. Yhdessä voimme tehdä parhaan arjen paikkakunnan.

Haluan myös esittää koko henkilökunnalle, päätöksentekijöille ja kaikille yhteistyökumppaneille isot kiitokset hyvästä yhteistyöstä ja luottamuksesta Mäntsälän kehittämisessä vuonna 2021.

Mäntsälässä 12.3.2022

Hannu Laurila, kunnanjohtaja

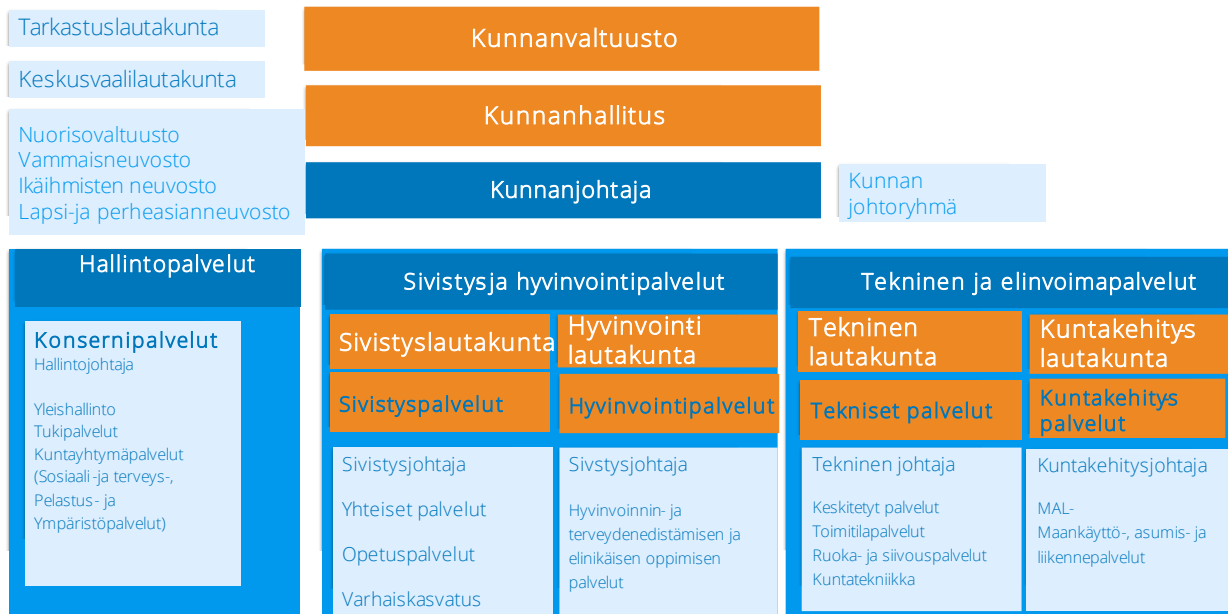
2.1.2 Kunnan organisaatio ja hallinto

Toimielinorganisaatio

Kunnan toimielinorganisaation muodostavat kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, lautakunnat, niiden

jaostot ja toimikunnat sekä vaikuttamistoimielimet.

Kunnan organisaatio 1.8.2021

Viranhaltijaorganisaatio

Kunnan henkilöstöorganisaatiota johtaa kunnanjohtaja. Kunnan organisaatio jakautuu palvelualueisiin, jotka ovat: hallintopalvelut, sivistys- ja hyvinvointipalvelut sekä tekniset- ja elinvoima-

palvelut. Palvelualueita johtavat palvelualuejohtajina hallintojohtaja, sivistysjohtaja ja tekninen johtaja. Palvelualueet jakautuvat edelleen tulosalueisiin ja tulosyksiköihin.

Luottamuselinten kokoonpano sekä palvelualueiden johtavat viranhaltijat 31.12.2021

Valtuusto, 43 jäsentä

Keto-Huovinen	Pihla	KOK	puheenjohtaja
Laine	Tytti	SDP	1. vpj.
Allonen	Ilkka	KESK	2. vpj.
Aalto	Jussi	KESK	
Alaluusua	Sari	KESK	
Brusila	Eerik	KESK	
Goltz	Pauli	PS	
Hallikainen	Heli	SDP	
Havula	Tapio	KESK	
Heikkilä	Juho-Ville	KOK	
Heikkilä	Jussi	KOK	
Heikkilä	Teuvo	SDP	
Heinmurto	Katri	KESK	
Heinonen	Kalevi	KESK	
Helin	Anna	KOK	
Inkinen	Juha-Matti	KESK	
Juutinen	Ari	PS	
Kalenius	Christina	SDP	
Karttunen	Osku	PS	
Koivula	Susanna	KD	
Kokko	Eero	KOK	
Kopra	Sanna	VIHR	
Kosonen	Jyrki	KESK	
Krakau	Harri	KOK	
Kujanpää	Tiina	MäPu	
Laakso	Teemu	PS	
Lampi	Satu	PS	
Laukkanen	Erkki	VAS	
Leino	Timo	SDP	
Manninen	Katri	KESK	
Manninen	Marjaana	KOK	
Niemi-Korpi	Eemil	PS	
Pekkinen	Pauli	PS	
Pirkola	Suvi	KOK	
Ravolainen-Rinne	Heta	SDP	
Rinne	Antti	SDP	
Särkijärvi	Tuuli	VIHR	
Teppinen	Marja	KESK	
Toivonen	Tero	PS	
Tuomisto	Emmi	SDP	
Warras-Stjernvall	Annika	KOK	
Vierikko	Tarja	SDP	
Virpiaro	Matti	KOK	

Valtuuston voimasuhteet:

Keskusta	11 paikkaa
Kokoomus	10 paikkaa
Sosiaalidemokraatit	9 paikkaa
Perussuomalaiset	8 paikkaa
Vihreät	2 paikkaa
Mäntsälän puolesta	1 paikka
Vasemmistoliitto	1 paikka
Kristillisdemokraatit	1 paikka

Kunnanhallitus, 9 jäsentä

Havula	Tapio	KESK	puheenjohtaja
Lampi	Satu	PS	1. vpj.
Pirkola	Suvi	KOK	2. vpj. 20.3.2022 asti
Warras-Stjernvall	Annika	KOK	21.3.2022 lähtien
Manninen	Katri	KESK	
Kokko	Eero	KOK	
Hallikainen	Heli	SDP	
Leino	Timo	SDP	
Toivonen	Tero	PS	
Särkijärvi	Tuuli	VIHR	

Kunnanhallitus, varajäsenet

Inkinen	Juha-Matti	KESK
Pohjonen	Niina	PS
Warras-Stjernvall	Annika	KOK
Manninen	Marjaana	KOK
Teppinen	Marja	KESK
Heikkilä	Jussi	KOK
Vierikko	Tarja	SDP
Liinamaa	Reijo	SDP
Laakso	Teemu	PS
Kyrö	Jaakko	VIHR

Kunnanjohto

Kunnanjohtaja	Hannu Laurila
Hallintojohtaja	Esa Siikaluoma
Sivistysjohtaja	Timo Ahvo
Tekninen johtaja	Mika Pynttari
Talusojohtaja	Riitta Samola
Henkilöstöjohtaja	Juha Tynjä
Kuntakehitysjohtaja	Vesa Gummerus

Tarkastuslautakunta, 5 jäsentä

Laukkanen	Erkki	VAS	puheenjohtaja
Pekkinen	Pauli	PS	vpj.
Kuokkanen	Harri	KESK	
Lujamaa-Reisner	Leena	KOK	
Huittinen	Tanja	SDP	

Tarkastuslautakunta, varajäsenet

Auvinen	Marko	VAS
Goltz	Pauli	PS
Välimaa	Mikko	KESK
Jores	Minttu	KOK
Reinikainen	Tea	SDP

Keskusvaalilautakunta, 5 jäsentä

Jokinen	Pentti	puheenjohtaja
Luhtanen	Pirkko	vpj.
Halonen	Sirpa	
Laine	Jarmo	
Kallunki	Sonja	

Keskusvaalilautakunta, varajäsenet

Janhunen	Tomi
Halme	Annika
Järvinen	Hannu
Partanen	Eeva
Arponen	Seija
Hämäläinen	Mirja

Ahosniemi
Laine
Nummela

Hilkka
Kirsti
Ilpo

Kuntakehityslautakunta, 9 jäsentä

Kosonen	Jyrki	KESK	puheenjohtaja
Toivonen	Tero	PS	vpj.
Eerola	Asko	KOK	
Niemi-Korpi	Jannica	PS	
Warras-Stjernvall	Annika	KOK	
Teppinen	Marja	KESK	
Inkinen	Juha	KESK	
Timonen	Suvi	SDP	
Heikkilä	Teuvo	SDP	

Kuntakehityslautakunta, varajäsenet

Kurki	Roosa	KESK
Nummela	Ilpo	PS
Määttä	Atte	KOK
Niemi-Korpi	Eemil	PS
Vikman-Kanerva	Merja	KOK
Heinmurto	Katri	KESK
Nisula	Mikko	KESK
Liukkonen	Minna	SDP
Paakkunainen	Eric	SDP

Kunnanhallituksen edustaja:

Pirkola   Suvi   KOK

Nuorisovaltuuston edustaja:

Etula   Miro

Nuorisovaltuuston edustaja:

Hintsanen   Eemeli

Tekninen- ja elinvoimalautakunta, 9 jäsentä

Kalenius	Christina	SDP	puheenjohtaja
Vikman-Kanerva	Merja	KOK	vpj.
Markkanen	Eero	SDP	
Aalto	Jussi	KESK	
Alaluusua	Sari	KESK	
Heikkilä	Jussi	KOK	
Laakso	Teemu	PS	
Karvinen	Reetta	PS	
Lindqvist	Rami	MäPu	

Tekninen- ja elinvoimalautakunta, varajäsenet

Peltola	Annika	SDP
Warras-Stjernvall	Annika	KOK
Lavikainen	Ari	SDP
Virtanen	Toni	KESK
Ruusunen-Jussila	Sari	KESK
Siljander	Hemmo	KOK
Kota-aho	Arto	PS
Pekkinen	Pauli	PS
Haapalainen	Milla	MäPu

Kunnanhallituksen edustaja:

Toivonen   Tero   PS

Nuorisovaltuuston edustaja:

Kaikko   Santeri

Sivistyslautakunta, 9 jäsentä

Virpiaro	Matti	KOK	puheenjohtaja
Nykänen	Martti	SDP	vpj.
Brusila	Eerik	KESK	
Kurki	Roosa	KESK	
Hoffman	Heidi	KOK	
Nousiainen	Salla	SDP	
Karttunen	Osku	PS	
Pohjonen	Niina	PS	
Tamminen	Liisa	VAS	

Sivistyslautakunta, varajäsenet

Leisiö	Esko	KOK
Kanerva	Teemu	SDP
Ylimartimo	Lauri	KESK
Puirava	Maarit	KESK
Lujamaa-Reisner	Leena	KOK
Lepistö	Eija	SDP
Turunen	Joel	PS
Tammilehto	Sari	PS
Koski	Päivi	VAS

Kunnanhallituksen edustaja:

Manninen Katri KESK

Nuorisovaltuuston edustaja:

Hämäläinen Airi

Nuorisovaltuuston edustaja:

Latvio Iida

Nuorisovaltuuston varaedustaja:

Timoskainen Eveliina

Pukkilan kunnan edustaja:

Kalliokivi Markus

Pukkilan kunnan varaedustaja:

Tikkala Terhi

Hyvinvointilautakunta, 9 jäsentä

Goltz	Pauli	PS	puheenjohtaja
Hägglund	Antton	KESK	vpj.
Pöykkö	Enni	KESK	
Heikkilä	Juho-Ville	KOK	
Jores	Minttu	KOK	
Tuomisto	Emmi	SDP	
Helenius	Markku	SDP	
Juutinen	Ari	PS	
Koivula	Susanna	KD	

Hyvinvointilautakunta, varajäsenet

Tokola	Arvi	PS
Eloranta	Jari	KESK
Warelius	Heidi	RKP
Määttä	Atte	KOK
Vainio	Pirjo	KOK
Vierikko	Tarja	SDP
Lavikainen	Aija	SDP
Koivisto	Ville	PS
Virtanen	Matti	KD

Kunnanhallituksen edustaja:

Laine Tytti SDP

Nuorisovaltuuston edustaja:

Kivistö Rosa-Julia

Nuorisovaltuuston varaedustaja:

Ihalainen Wilma

2.1.3 Yleinen taloudellinen kehitys ja oman alueen kehitys

Kansantalouden kehitys

Päättynyt vuosi 2021 oli jo toinen perättäinen poikkeuksellinen vuosi. Vaikka edelleen koronatautilantteen kanssa kamppailtiin, elpyi talous nopeasti niin Suomessa kuin maailmantaloudessakin. BKT kasvoi vuonna 2021 Suomessa 3,3 prosenttia. Kasvua hidasti raaka-aineiden saataavuus ja tuotantokustannusten kasvu. Nopea kansantalouden elpyminen vaikuttikin inflaation kiihtymisenä.

Työllisyys parani, mutta työttömyysaste pysytteli koko maan tasolla 7,6 prosentissa. Vielä joulukuussa työttömyysasteen arvioitiin pienenevän ja työllisyyden paranevan. Jos Venäjän sota Ukrainassa pitkittyy ja nostaa Suomessa työttömyyttä, kunnille aiheutuu työttömyyden hoidosta lisäkustannuksia niin sosiaaliturvan kuin työttömien palveluiden muodossa.

Helmikuussa 2022 alkanut sota Ukrainassa tulee vaikuttamaan myös Euroopan talouteen. Koronapandemia ja Ukrainan sota tulee vaikuttamaan kuluttajien liikkuvuuteen, investointeihin ja talouden ilmapiiriin. Vielä joulukuussa Suomen BKT:n kasvuksi oli arvioitu vuodelle 2022 noin 3 %:ia, ennen Ukrainan sodan vaikutusta. Vääjäämättä kasvu tulee jäämään tästä.

Danske Bankin arvio on, että kriisin laskeva vaikutus talouskasvuun on koko euroalueen tasolla tämän hetken tilanteen perusteella noin 0,4-0,5 %-yksikköä, Suomessa noin 1,0 %-yksikköä. Kuntarahoituksen ennuste on, että BKT puolittuisi ja asetuisi 1-2 prosentin haarukkaan ja putoavan vuonna 2023 nollan ja yhden prosentin välille.

Sodan myötä suora vienti katkeaa monilta osin, kriittisten tuontihyödykkeiden saanti vaikeutuu, investointihalukkuus voi laskea epävarmuuden myötä ja energian hintojen nousu painaa sekä

kuluttajien ostovoimaa, että teollisuutta. Kokonaisuudessaan Venäjän merkitys vientimarkkinana on kuitenkin laskenut selvästi Krimin valtauksen jälkeen, ja ennustelaitoksissa on uskoa negatiivisten vaikutusten syntyvän pääasiassa kohoavien hintojen ja laskevan ostovoiman myötä. Kuntarahoituksen arvio on, että inflaatio kasvaa vuonna 2022 3,7 %:ia ja laskevan vuonna 2023 2,0 %:iin.

Vuonna 2021 pitkät ja lyhyt korot pysyttelivät negatiivisena ja loppuvuodesta 2021 ja alkuvuodesta 2022 inflaatiopaine nosti myös koronnousun mahdollisuutta. Markkinat on toistaiseksi arvioineet sodan laskevan koronnoston riskiä sen negatiivisten talousvaikutusten vuoksi. Jos talousvaikutukset jäävät maltilliseksi, kohonneiden raaka-aineiden hinnat tulevat nostamaan inflaatiota vielä ja tämä voi johtaa rahapolitiikan kiristymiseen ja koronnostoihin myöhemmässä vaiheessa.

Julkisen talouden alijäämä pysyi suurena v. 2021 koronaepidemian hoidon ja sen vaikutuksia lieventävien tukitoimien kustannusten vuoksi. Ukrainan sodan vaikutus vaikuttaa ensimmäisenä menopaineina erityisesti valtiontaloudessa. Menoja kohdistuu lisää puolustustoimintaan, turvallisuuteen, varautumiseen ja maahanmuuttoon.

Kansantalouden ennustelukuja / valtiovarainministeriö 20.12.2021

Vuosi	BKT, muutos %	Työttömyysaste, %	Ansiotasoindeksin muutos, %	Inflaatio, %	Lyhyet korot, %	Pitkät korot, %	Julkisyhteisöjen bruttovelka suhteessa BKT:een, %
2020	-2,9	7,7	1,9	0,3	-0,4	-0,2	69,5
2021	3,3	7,6	2,3	2,2	-0,5	-0,1	67,7
2022	3,0	6,7	3,0	2,6	-0,5	0,0	67,1
2023	1,5	6,5	2,5	1,8	-0,5	0,0	67,5

Kuntatalouden kehitys

Kuntien tilinpäätösennakkotietojen mukaisesti kuntatalous vuonna 2021 oli lähes tasapainossa toiminnan ja investointien rahavirralla mitattuna. Kuntien saamat koronatuotet kuittasivat toimintakulujen merkittävän kasvun ja lisäkustannukset. Kuntien toimintatuotot kasvoivat 23,1 %, toimintakulut kasvoivat 7,7 %, verotulot kasvoivat 6,5 % ja valtionosuudet laskivat 8,3 %.

Mäntsälän kunnan toimintatuotot kasvoivat 8,7 %, toimintakulut kasvoivat ainoastaan 0,6 %, verotulot kasvoivat 7,5 % ja valtionosuudet laskivat 12 %.

Mäntsälän kunnassa koronatuotet näkyivät Keusoten maksuosuudessa ja sen vuoksi toimintakulujen kasvu oli näin alhainen. Verotulot kasvoivat kuntien tilinpäätösten ennakkotietoja paremmin, mutta valtionosuudet taas olivat reilusti edellisvuotta alhaisemmat johtuen siitä, että vuonna 2020 koronatuotet olivat osa valtionosuusmaksusta. Valtionosuuksissa oli merkittävä lasku siitäkin huolimatta, että kunta sai harkinnanvaraista

Väestö ja työllisyys

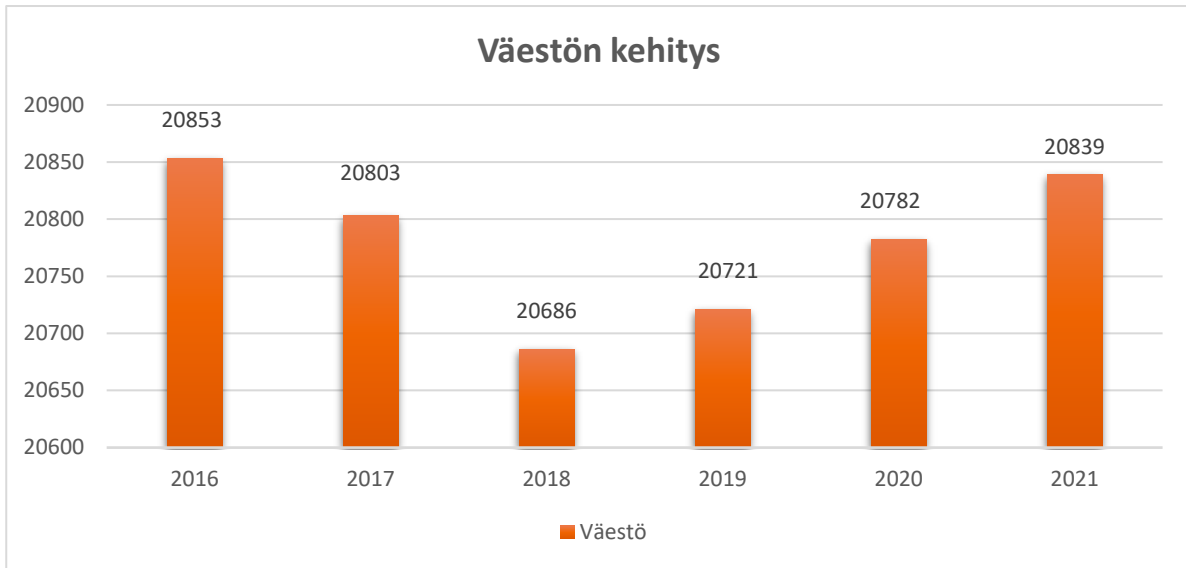
Kunnan asukasluku oli vuoden 2021 lopussa 20 839 henkilöä, lisäys 56 henkilöä edelliseen vuoteen verrattuna. Kuntien välinen tulomuutto oli 1428 henkilöä ja maahanmuutto 36 henkilöä,

peruspalvelujen valtionosuuden korotusta 1,55 milj. euroa vuonna 2021.

Ukrainan sodalla tulee olemaan vaikutuksia myös kuntataloudelle. Kuntien rahoituksen saatavuuteen sodalla ei toistaiseksi ole ollut vaikutusta. Sodalla on välitön vaikutus kuntien energiakustannuksiin, kuten öljyn ja maakaasun hintaan ja saatavuuteen. Vienti- ja tuontipakotteet vaikuttavat yritysten toimintaan alueella ja työllisyyteen ja edelleen kuntien kunnallis- ja yhteisöveroihin. Kunnat varautuvat myös pakolaisten tuloon ja tehostavat omaa varautumistaan.

Kuntien näkymä vuosille 2022-2023 tulee olemaankin edelleen hyvin hämärä. Toisaalta patoutunut kulutuskysyntä koronan jälkeen vaikuttaa talouteen positiivisesti, mutta Ukrainan sodan tuomat talousvaikutukset eivät vielä täysimääräisesti ole tiedossa. Myös valtion kompensatio kunnille sekä koronakustannusten hoidossa että mahdollisen pakolaisaallon osalta on yhtä epävarmaa.

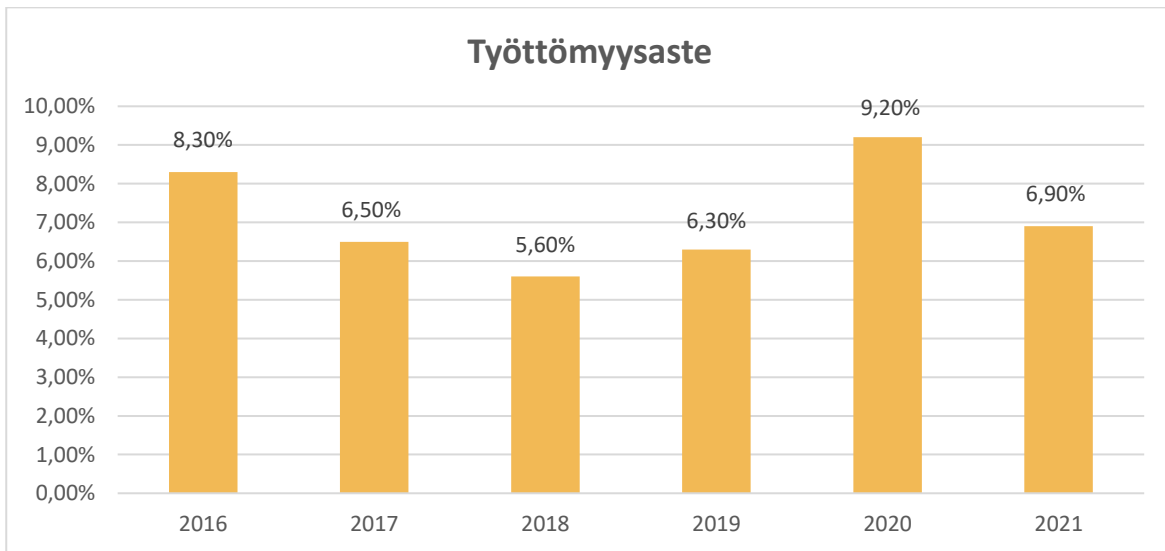
yhteensä 1464. Kuntien välinen lähtömuutto oli 1403 henkilöä ja maastamuutto 27 henkilöä, yhteensä 1430. Elävänä syntyneitä oli 179 ja kuolleita 161 henkilöä.

Kuvio: Mantsälän kunnan väestön kehitys 2016 – 2021 välillä

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskuksen) kuntien alueella oli joulukuun 2021 lopussa yhteensä 105 156 työtöntä työnhakijaa. Työttömien kokonaismäärä Uudenmaan alueella väheni 11 837 henkilöllä (10,12 %) verrattuna vuotta aikaisempaan. Mantsälässä

työttömien osuus työnhakijoista oli vuoden 2021 lopussa 6,9 % ja työttömyysprosentti oli keskimäärin 7,6 % (koko Uudellamaalla 11,9 %). Työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 772 hlöä, joista pitkäaikaistyöttömiä oli 298 ja nuoria 80. Avoinna olleita työpaikkoja oli keskimäärin 170.

Kuvio: Mantsälän kunnan työttömyysasteen kehitys 2016 – 2021 välillä

2.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Verorahoituksen kehitys

Mäntsälän kunnan kunnallisverokertymä kasvoi 4,3 % edelliseen vuoteen verrattuna. Koko maassa kasvu oli 2,4 %. Kunnallisveron kertymää vuonna 2021 kasvatti palkkasumman n. 4,5 % kasvu viime vuonna. Kasvua on ennustettu myös vuosille 2022 - 2023, mutta kasvu on maltillisempaa.

Yhteisöverotulot kasvoivat Mäntsälän kunnassa 43 %. Koko maan tasolla kasvu oli 45,4 % edelliseen vuoteen verrattuna. Suurin yksittäinen syy oli kuntien ryhmäosuuden määräaikainen 10 %-yksikön korotus. Korotus poistui 2022 alusta lukien, jonka johdosta yhteisöverokertymään odotetaan yli 30 % pudotusta.

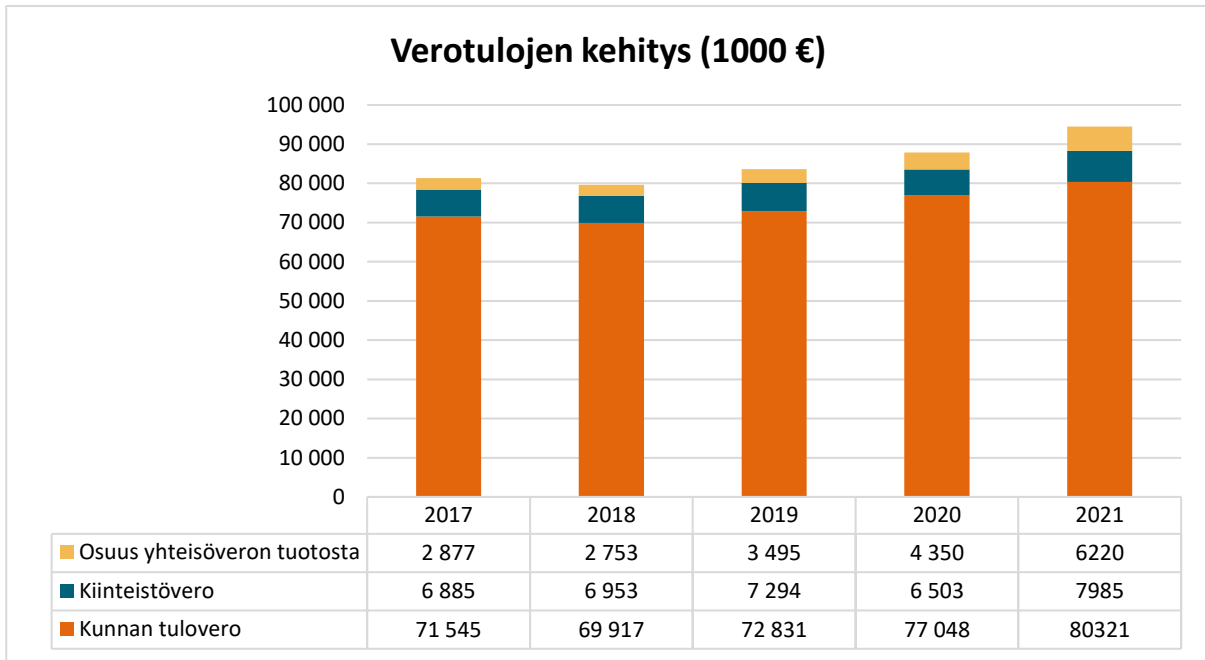
Vuodesta 2023 eteenpäin yhteisöveron kuntaryhmän jako-osuutta leikataan sote-uudistuksessa kolmanneksella verovuonna 2023. Myös yhteisöverotilityksissä on syytä huomioida ennen verovuotta 2023 tilitettävät yhteisöverot. Ne maksuunpannaan vanhoilla/korkeimmilla kuntaryhmän jako-osuuksilla ja nostavat näin ollen veroenusteen tasoa väliaikaisesti, erityisesti vuosina 2023 ja 2024.

Kiinteistöverot kasvoivat Mäntsälän kunnassa 22,8 %. Koko maan tasolla kiinteistöverot kasvoivat 12,9 %. Kiinteistöverotus vuonna 2020 siirtyi

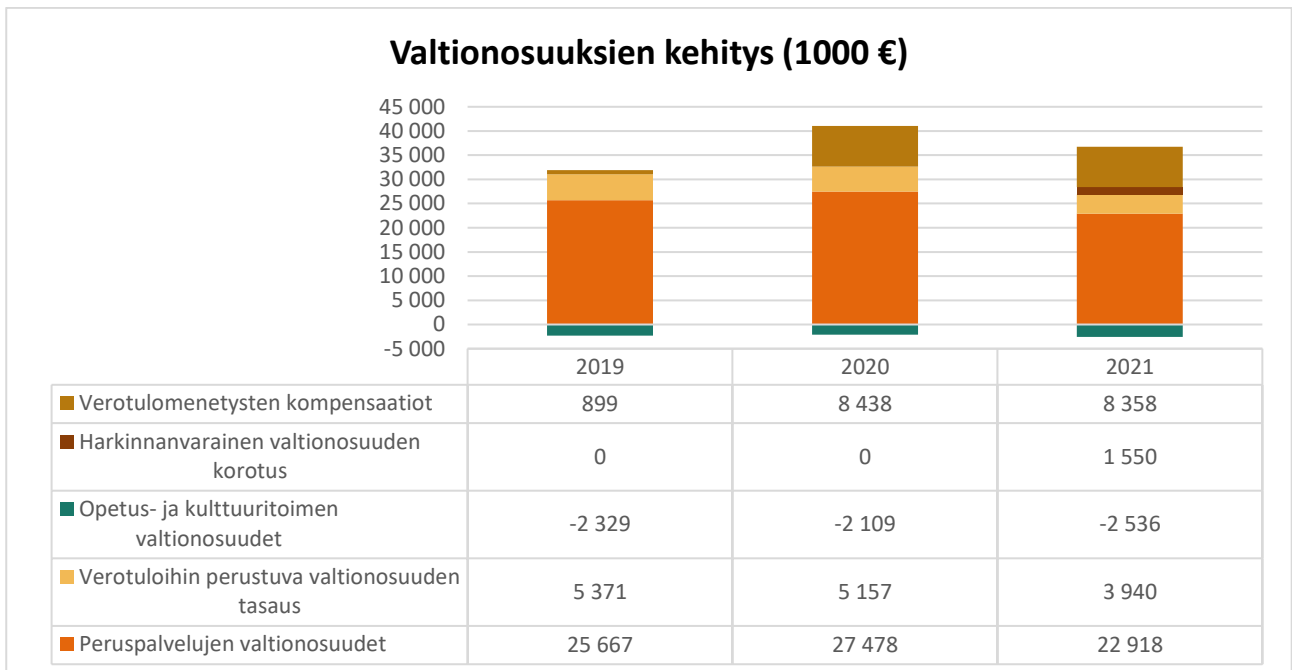
verovelvolliskohtaiseen verotuksen valmistumiseen. Verovuoden 2021 kiinteistöveron kokonaismaksuunpanosta vuoden 2022 tammi-helmikuun aikana erääntyy noin 10 prosenttia, euroina reilu 190 miljoonaa. Samoin kävi vuoden 2020 tilinpäätöksessä, jolloin vuoden 2021 kiinteistöverokertymä oli parempi edelliseen vuoteen verrattuna. Kunnan kiinteistöverojen kasvun taustalla on pääasiassa kiinteistöveron korotus.

Mäntsälän kunnan valtionosuudet putosivat 12 % johtuen koronatuken siirtymisestä Keusoten haettavaksi ja sitä kautta kunnan sote-kustannusten maksuosuuden pienentymisenä. Keusoten antaman selvityksen mukaan Mäntsälän kuntaa koskevat koronatuot olivat 6,7 milj. euroa. Vuonna 2021 osana valtionosuuksia koronatukea maksettiin vain 171 661 euroa. Mäntsälän kunta sai osana valtionosuuksia vuonna 2020 koronatukea 5,9 milj. euroa.

Vuonna 2023 valtionosuudet tulevat tippumaan merkittävästi, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa ja soterahoitus siirtyy hyvinvointialueille.

Kuvio: Verotulojen kehitys 2017 – 2021.

Kuvio: Valtionosuuksien kehitys 2019 – 2021.

Koronatukien vaikutus kunnan talouteen

Koronatuet

	2020	2021
Osana peruspalvelujen valtionosuutta*	5 958 808	1 716 661
Osana Keusoten maksuosuutta	0	6 688 650
Osana yhteisöverojen jako-osuutta	1 449 126*	1 288 136**
Yhteensä	7 407 934	8 148 447

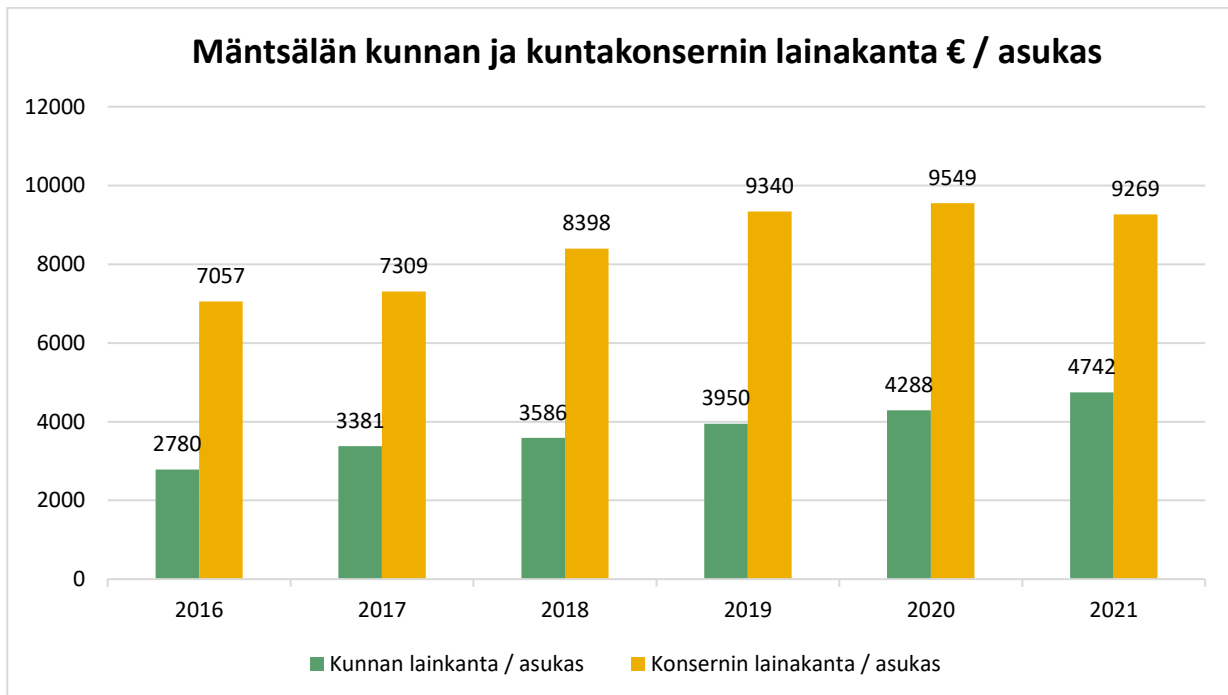
*Lähde: valtiovarainministeriö/kuntien ja sairaanhoitopiirien tukeminen vuosina 2020 ja 2021 julkaisuaineisto

**Lähde Kuntaliitto: Pekka Montell, elinvoima ja talous-yksikkö

Kunnan lainakanta

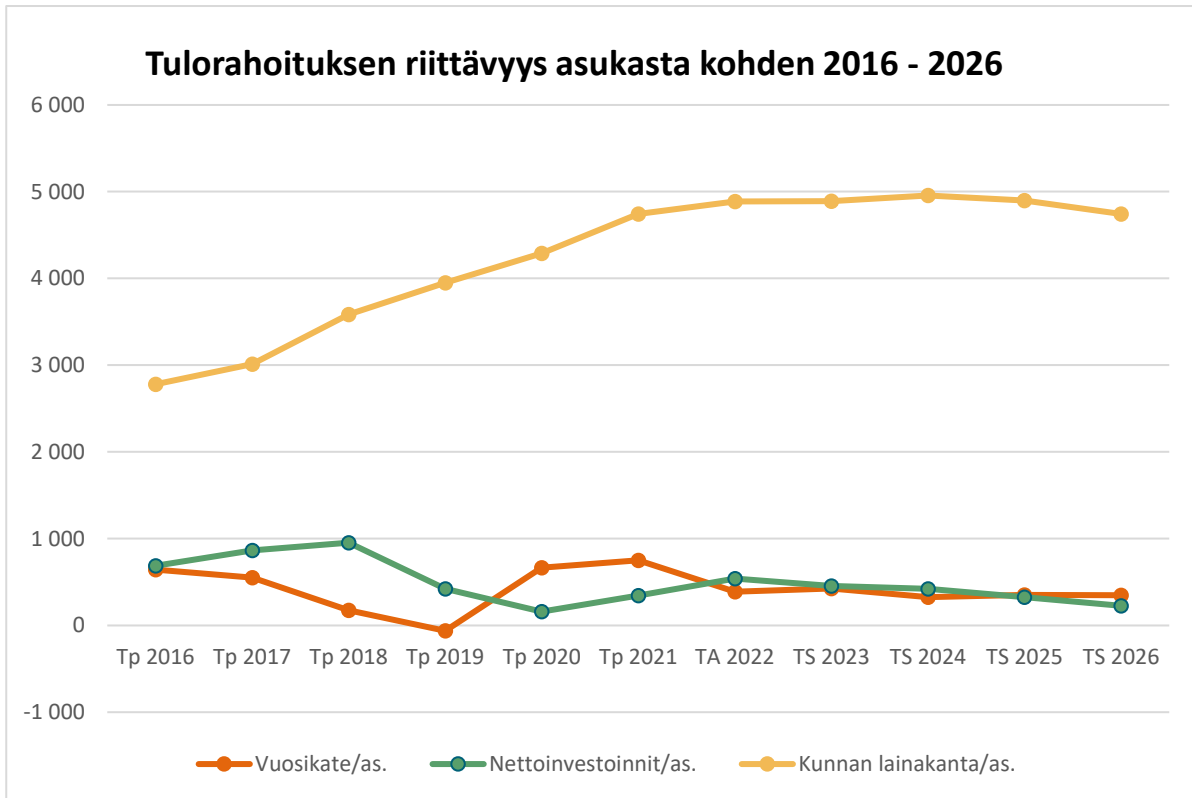
Kunnan lainakanta kasvoi vuoteen 2020 verrattuna, mutta konsernilainamäärä pieneni. Osana konserniin kuuluvan Mäntsälän Kodit Oy:n yhtiön talouden tervehdyttämistoimia yhtiö korvasi rahoituslaitoksilta otettuja pitkäaikaisia lainoja kunnalta nostettavalta korkotasoltaan edullisemmalla

lainalla. Mäntsälän Kodit Oy nosti Mäntsälän kunnalta yhteensä 19,7 milj. euroa lainaa. Tämä nosti vuodelle 2021 kunnan velkamäärää, mutta konsernilainojen osalta onnistuttiin velkamäärän kasvu pysäyttämään.

Kuvio: Mäntsälän kunnan ja kuntakonsernin lainakanta € / asukas

Kunnan lainakanta 31.12.2021 kassavarat tilinpäätöshetkellä huomioiden on 4 379 euroa / asukas.

Kuvio: Tulorahoituksen riittävyys asukasta kohden 2016 – 2026

Kuvio: Vuosikatteen riittävyys lainanlyhennyksiin ja nettoinvestointeihin 2016 - 2026

*Vuodet 2022 -2026 on esitetty voimassa olevan taloussuunnitelman mukaisesti

Käyttötalouden toteutuminen ja merkittävät poikkeamat talousarvioon

Kunnan käyttötalouden toteutuma oli selvästi budjetoitua positiivisempi. Talousarviota laadittaessa näkymät vuoden 2021 toteutumaan olivat huomattavasti heikommat. Talousarvio laadittiin 3,2 milj. euroa alijäämäiseksi. Verorahoituksen hyvä kehitys tilikaudella, Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän saamat koronatuot, kunnan saama harkinnanvarainen valtionosuus sekä säästöt toimintakuluissa käänivät kunnan talouden selvästi positiiviseksi ja tilikauden tulos oli 6,9 milj. euroa ylijäämäinen.

Alkuperäisessä vuoden 2021 talousarviossa kunnan toimintakate oli -118,7 milj. euroa ja vuosikate oli 5,2 milj. euroa. Talousarviovuoden aikana tehtiin määrärahamuutoksia, joiden nettovaikutus toimintakatteeseen oli -3,4 milj. euroa ja vuosikatteen +3 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 2021 toimintakate koheni talousarviosta ja oli -114,6 milj. euroa ja vuosikate nousi talousarviossa ennakoitusta 15,7 milj. euroon.

Talousarvioon tehdyistä määrärahamuutoksista isoimmat olivat Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän määrärahalisäys n. 2,5 milj. euroa, Hirvihaaran pilaantuneiden maa-alueiden kunnostus 0,26 milj. euroa, toiminta-avustus Mäntsälän Jäähallille 0,38 ja verorahoituksen (verotulot + valtionosuudet) muutokset. Verorahoituksen määrärahamuutoksia haettiin kaikkien kolmen osavuositarkastuksen yhteydessä yhteensä 6,5 milj. euroa. Verorahoituksen alkuperäinen talousarvio oli 122 milj. euroa ja muutettu talousarvio 128,5 milj. euroa. Tilinpäätösvaiheessa verorahoitus lopulta ylitti muutetun talousarvion 0,2 milj. euroa ja oli 128,8 milj. euroa. Verorahoitus nousi edellisestä vuodesta 1,9 milj. euroa (1,5 %).

Rahoitustuotoissa ja -kuluissa tilinpäätöksen toteutuma oli 1,5 milj. euroa, kun alkuperäinen talousarvio oli 1,9 milj. euroa. Rahoitustuottoihin sisältyy korkotuottoja kunnan antamista lainoista ulkopuolisille mm. Nivos Oy:lle 1,7 milj. euroa, jonka johdosta rahoitustuotot- ja kulut netto on kunnassa positiivinen. Alkuperäisessä

talousarviossa oli Nivos Oy:n osinkotuottoja 0,3 milj. euroa, joita Nivos Oy ei tilinpäätöksensä perusteella pystynyt maksamaan. Rahoituskulujen poikkeama johtui liian alhaisiksi talousarviossa arvioituista korkokuluista. Korkokuluja syntyi paitsi kunnan korkokuluista myös koronvaihtosopimuksesta aiheutuvista korkomenoista. Myös joukkovelkakirjalainoista syntyi rahoituskuluja. Vuoden 2020 tilinpäätöksessä oli tehty korkojaksotuksiin kohdistuva virhe, joka oikaistiin vuoden 2021 kirjanpidossa.

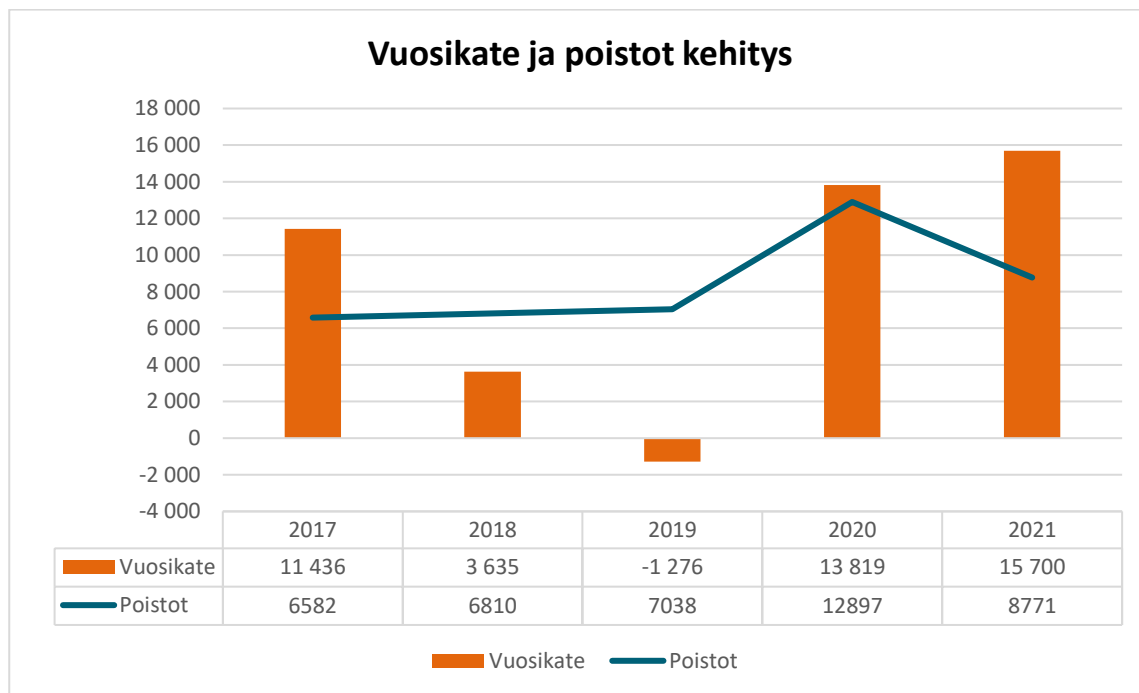
Tilinpäätöksen 2020 yhteydessä tarkasteltiin kunnan pysyviin vastaaviin kirjattujen hyödykkeiden tasearvoja suhteessa niiden tekniseen kuntoon ja tulevaan käyttöön palvelutoiminnassa. Erityisesti tarkasteltiin kirjanpitolausautokunnan poistoajaksuuden ylittävillä poistoajoilla olevia hyödykkeitä. Selvityksen tuloksena kirjattiin yhteensä 5,1 milj. euroa lisäpoistoja ennen vuotta 2020 valmistuneiden investointien hankintamenoista. Vuonna 2021 lisäpoistoja tehtiin n. 1 milj. eurolla niihin kohteisiin, joilla ei ole enää vastaavaa tasearvoa. Käyttöomaisuuskohteita tarkastellaan aina tilinpäätöksen yhteydessä varmistamaan tasearvojen oikeellisuutta.

Hallintopalveluissa määrärahamuutosten nettovaikutus talousarvion toimintakatteeseen oli -2,5 milj. euroa. Määrärahamuutokset aiheutuivat Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymältä esitettyihin ennusteisiin siitä, että sote-kuntayhtymän koronatuot määrää olisi arvioitua pienempi ja näin ollen johtaisi talousarvion ylittymiseen. Tilinpäätösvaiheessa hallintopalvelut kuitenkin alitti muutetun talousarvion toimintakatteen 5,5 milj. eurolla, joka johtui pääosin Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän talousarvion positiiviseen alittumiseen 5,3 milj. euroa. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä sekä HUS kuntayhtymä saivat molemmat merkittävästi tukia koronasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

Sivistys ja hyvinvointipalveluissa tilivuoden aikana ei tehty merkittäviä määrärahamuutoksia,

nettovaikutus oli vain -0,03 milj. euroa. Tilinpäätösvaiheessa palvelualueen toimintakate alitti muutetun talousarvion 2,1 milj. eurolla. Toimintakatteen alittumisessa merkittävimmät säästöt kohdistuivat menoissa varhaiskasvatuspalveluiden kotihoidontuen ja yksityisen hoidontuen sekä sisäisten ateriapalvelujenostojen alittumiseen 0,9 milj. eurolla. Opetuspalveluissa toimintakatteen alittumiseen vaikutti kotikuntakorvauksien ja hanke-rahituksen merkittävä lisäys tuloissa 0,7 milj. euroa.

Teknisten ja elinvoimapalveluiden palvelualueen määrärahamuutosten nettovaikutus oli 0,5 milj. euroa. Merkittävimmät määrärahamuutokset kohdistuivat työllisyyspalveluihin työmarkkinatuen kuntaosuuden ylitysennusteeseen sekä Hirvihaaran ampumaradan pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamiseen. Palvelualueen toimintakate alittui muutetun talousarvion 0,2 milj. eurolla. Merkittävimmät alitukset olivat Toimitila- ja ateria- ja siivouspalveluissa henkilöstömenoissa 0,3 milj. euroa. Ylitykset kohdistuivat palveluiden ostoihin 0,1 milj. euroa kuntatekniikan osalta.

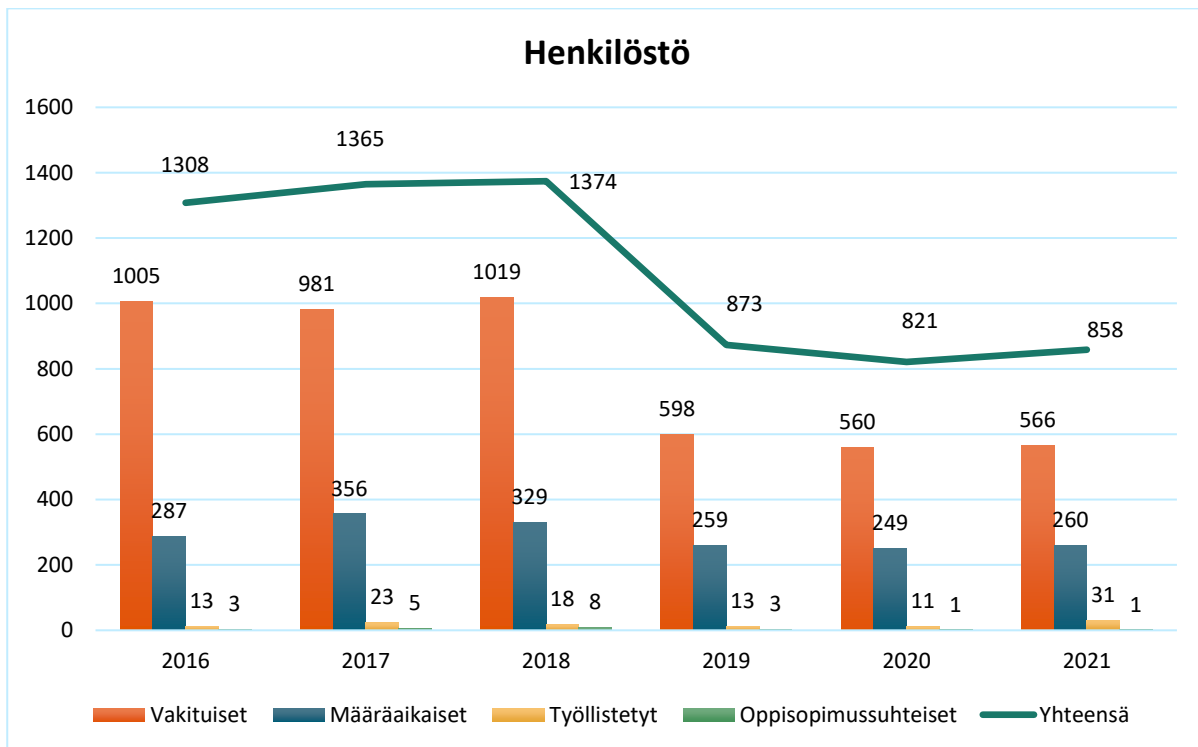

Kuvio: Vuosikatteen ja poistojen kehitys 2017 – 2021 välillä.

2.1.5 Kunnan henkilöstö

Kokonaishenkilöstömenot vuonna 2021 olivat yhteensä 36,1 milj. euroa, josta palkkojen ja palkkioiden osuus oli 28,6 milj., euroa. Eläkekulut olivat 6,5 milj. euroa ja muut henkilösivukulut 1,0 milj. euroa.

Kunnassa on laadittu erillinen henkilöstökertomus, joka sisältää henkilöstöä koskevaa tietoa koskien mm. työhyvinvointia, koulutusta ja sairauspoissaoloja.

Kuvio: Henkilöstön määrän kehitys 2016 - 2021

Vuoden 2021 aikana kunnan henkilöstömäärä kasvoi hieman. Eniten kasvua oli työllistetyissä työntekijöissä, joiden määrä lähes kolminkertaistui. Vuoden 2021 aikana tehdyt rekrytoinnit toteutettiin täyttölupamenettelyn kautta. Menettelyn tarkoitus on varmistaa Mäntsälä 2026 ohjelman, talousarvion ja henkilöstösuunnitelman toteutuminen suunnitellusti. Täyttöluvan yhteydessä arvioidaan vielä kertaalleen mm. täytettävien tehtävien sisältö, rekrytointitapa, henkilöstön sisäisen liikkuvuuden mahdollisuudet (esimerkiksi työkykyasiat huomioiden) sekä palvelusuhteen ehdot. Henkilöstösuunnitelmaan ei sisällytetä palkkatuettua työllistämistä tai tiettyjä hankerahoituksella toimivia hankkeita. Nämä

henkilötyövuodet lasketaan mukaan tilinpäätökseen.

Kunnassa on laadittu erillinen henkilöstökertomus, joka sisältää henkilöstöä koskevaa tietoa koskien mm. työhyvinvointia, koulutusta ja sairauspoissaoloja.

Vuosi 2021 oli monin tavoin poikkeuksellinen koronapandemian vuoksi myös henkilöstöasioissa. Koronapandemia on vaikuttanut vaihtelevasti rajoitusten sekä paikallisen sairastamisen, altistumisen ja varautumisen vuoksi palvelu- ja henkilöstötarpeeseen. Osassa palveluita on tarvittu nopealla aikataululla normaalista poiketen huomattavasti enemmän sijaisia täydentämään ja

korvaamaan tavanomaista henkilöstöä ja sen määrää. Vastaavasti on ollut toimintoja, joissa työtehtävät ovat vähentyneet, osin estyneet tai muuttuneet. Tilanne on vaatinut koko henkilöstöltä uudistumista ja venymistä muuttuneeseen tilanteeseen vastaamiseksi.

Vuoden 2021 aikana toteutettiin kunnan sisäinen organisaatiomuutos, jolla on ollut vaikutusta

2.1.6 Ympäristö

Kunnan taseessa oli 348 442 euron varaus pilaantuneiden maa-alueiden puhdistamiseksi. Varausta kohdistettiin 343 642 euroa Selkäsuon vanhan lietteenkaatopaikan öljyaltaan kunnostamiseen, joka saatettiin valmiiksi vuoden 2021 aikana. Hanke käynnistyi yllättäen Hirvihaaran ampumaradan rakennustöiden yhteydessä löydetyn pilaantuneen, öljyisen, maa-alueen vuoksi eikä hanke ollut taloussuunnitelmassa huomioitu. Kustannusten kattamiseksi kohdennettu pakollinen varaus pilaantuneisiin maa-alueisiin ei riittänyt, jonka johdosta Hirvihaaran ampumaradan pilaantuneiden maa-alueiden pakollisia varauksia katettiin Sälinkääntien teollisuusalueen pilaantuneiden

2.1.7 Muut ei taloudelliset asiat

Kunta on omassa toiminnassaan sekä ulkoisissa hankinnoissaan ja sopimuksissaan noudattanut kansallisen lainsäädännön ja EU-säädösten ympäristöasioita, sosiaalisia ja henkilöstöasioita, ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä korruption ja lahjonnan torjuntaa koskevia määräyksiä. Em. velvoitteet on pyritty huomioimaan myös kriteereinä hankintojen kilpailutusvaiheessa aina, kun

2.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Mäntsälän kunnan käyttötalouden menot tulevat laskemaan vuonna 2023 merkittävästi kun sosiaali- ja terveystoimen kustannukset siirtyvät hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueiden rahoitus toteutetaan kuntien verotuloja ja valtionosuuksia

myös raportointiin. Muutoksista johtuen tiedot eivät kaikilta osin ole vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin nähden. Kesän ja alkusyksyn 2021 aikana organisaatiossa hallintopalveluissa tapahtui merkittäviä henkilöstömuutoksia vastuutehtävissä, jossa vaihtuivat kunnanjohtaja, sivistysjohtaja, henkilöstöjohtaja sekä talousjohtaja.

maa-alueiden varauksella. Mäntsälän kunta on mukana Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksessa 2020 - 2031. Sopimuksen toimenpiteet luovat edellytyksiä seudullisesti tarvetta vastaavalle monipuoliselle asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja -investointien ja maankäytön yhteensovittamiselle. Toimenpiteillä edistetään vähähiilistä ja kestävästä yhdyskuntarakennetta ja sitä tukevaa liikennejärjestelmää ilmastonmuutoksen torjumiseksi sekä mahdollistetaan sujuva arki, työmarkkinoiden toimivuus ja elinkeinoelämän elinvoimaisuus.

hankinnan luonne on sen mahdollistanut. Kunta uudisti tilikaudella hankintaohjeet, jotka hyväksyttiin hallituksessa 18.10.2021. Myös sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet hyväksyttiin tilikauden jälkeen.

leikkaamalla. Kuntaverosta leikataan 12,39 %-yksikköä (v. 2021 päivittynyt arvio) maakunnan rahoitukseen. Mäntsälän kunnan kohdalla tämä tarkoittaa kuntaveron 21,0 %:n leikkautumista 8,61 %:iin vuodesta 2023 lukien.

Keväällä 2022 selviää, mikä on lopullinen vuoden 2023 tuloveroprocentin suuruus ja millaisia vaikutuksia menonsiirrolla on vuoden 2023 valtionosuusrahoitukseen. Tulorahoituksen riittävyys jäljelle jäävien kustannusten kattamiseen tulee uudelleen arvioitavaksi tämän jälkeen ja kunnassa vuonna 2020 laadittu Mäntsälä2026- talouden sopeuttamisohjelma tulee päivittää vastaamaan uutta tilannetta.

Vuonna 2024 TE-palveluiden siirto kunnalle ja siitä aiheutuvat lisäkustannukset työllisyyden hoidossa on vielä tilinpäätöksen laatimishetkellä vaikeasti arvioitavia. Yleinen käsitys on, että kustannuksia syntyy enemmän kuin valtiolta siirtyä tuloja kustannusten kattamiseen.

Tulevina vuosina kunta panostaa edelleen joulukuussa hyväksytyyn strategiaan mukaisesti väestön ja alueen elinvoimaisuuteen mm. tehostamalla kuntamarkkinointia yhteistyössä kunnan konserniyhteisöjen ja kehyskuntien verkoston kanssa.

2.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toimintaan vaikuttavista tekijöistä

Vuoden 2021 lopulla kunnan johtoryhmässä käytiin läpi kuntakonsernin merkittäviä riskejä. Suurimpina riskeinä nähtiin kunnan talouden tasapainoa tavoittelevan Mäntsälä2026 talouden tervehdyttämisohjelman toteutumisen epäonnistuminen ja hyvinvointialueiden aloittamisen jälkeisen kunnan taloudellinen toimintakyky ja palveluverkko.

Mäntsälä2026 -ohjelmakokonaisuutta päätettiin päivittää vuoden 2022 aikana ja tarkentaa toimenpiteitä vuoden 2023 talousarvioon, kun sopeutusarve uusien hyvinvointialueiden aloittaessa on selvillä. Kunnan talouden kantokyvyn rajat tulee tunnistaa ja sopeuttaa toimintaa vastaamaan näitä rajoja. Poliittisen päätöksenteon sitoutuminen sovittuihin toimenpiteisiin tulee varmistaa ja tämä myös nähtiin yhtenä merkittävänä riskinä.

Helmikuussa alkanut Ukrainan sota ja siitä syntyvät taloudelliset vaikutukset tulevat koskettamaan myös Mäntsälän kunnan taloutta. Energiakustannukset ovat nousseet merkittävästi ja myös energian saatavuuteen ja omavaraisuuteen kiinnittää huomiota.

Myös kunnan alueella toimiva venäläisomisteinen Yandex Oy:n tuottama hukkalämpö tuottaa kunnan kaukolämmön tuotannosta n. 70 prosenttia. Suunnittelussa ovat myös vaihtoehtoiset energiantuotantotavat. Vienti- ja tuontipakotteet eivät vielä vaikuta merkittävästi yritysten toimintaan alueella, mutta näillä voi olla vaikutuksia työllisyyteen ja edelleen kunnallis- ja yhteisöveroihin. Mäntsälän kunta on myös varautumassa pakolaisten tuloon ja kunta on muiltakin osin tehostanut ja tehostaa edelleen omaa varautumistaan.

Lapsimäärän väheneminen vaikeuttaa varhaiskasvatustalouden ja opetuspalvelujen suunnittelua niin, että palvelut voitaisiin järjestää tehokkaasti. Kunta on aiempina vuosina investoinut kyläkouluihin ja kylien päiväkoteihin, jotka uhkaavat jäädä vajaakäytölle lasten määrän vähenemisen seurauksena.

Myös tietosuojaj- ja tietoturva koettiin merkittävänä riskinä ja sen rooli on korostumassa edelleen.

Henkilöstön rekrytointiongelmien, henkilöstön uupuminen ja sairauspoissaolot sekä ns. avainhenkilöiden poistuminen koettiin merkittävänä toiminnallisina riskeinä. Hallintatoimenpiteenä korostettiin kunnan työnantajamaineesta huolehtimista, aktiivista henkilöstön tukea, työmäärän hallintaa, tiedonsiirron varmistamista ja riittävää perehdytystä.

Kunnassa on käynnistynyt vuoden 2022 aikana kaksi merkittävää hanketta, Telia-hanke ja Provincia-hanke. Näiden hankkeiden onnistuminen ja uusien järjestelmien käyttöönotto nähtiin merkittävänä riskinä.

Myös kunnan kiinteistöihin liittyvät riskit (tilojen vajaakäyttö, sisäilmaongelmat, korjausvelka) koettiin yhtenä merkittävänä riskinä.

Kunnalla on merkittäviä takausvastuita tytäryhtiöiden lainoista. Kuntien takauskeskuksen vastuita lukuun ottamatta takausvastuut olivat tilikauden päättyessä 58,6 milj. euroa, joista tytäryhtiöille annetut takaukset 56,9 milj. euroa. Kunnan riskien arvioidaan kasvaneen erityisesti Mäntsälän Jäähalli Oy:n osalta yhtiön toiminnan kärsittyä koronaepidemian aikaisista rajoitustoimista. Myös Nivos Oy:n osalta riskiä kasvattaa Ukrainan sota ja siihen liittyvä energian kallistuminen sekä energian saatavuus.

Kunnan ja kuntakonsernin velkaantuminen muodostaa merkittävän riskitekijän tulevalle talouskehitykselle. Konsernivelka oli 9 295 euroa/asukas

(vuonna 2020 9 549 euroa/asukas). Konsernin lainat ja vastuut olivat 10 934 euroa/asukas, joka pieneni hieman edelliseen vuoteen verrattuna (vuonna 2020 11 250 euroa/asukas). Vastuut sisältävät mm. leasing-vuokriin sisältyvät vastuut. Kunnan leasing- ja vuokravastuut olivat tilinpäätöksessä 23,6 milj. euroa.

Kunnan konserniyhtiöistä Nivos Energia Oy:llä on omistuksia Fennovoima Oy:ssä ja hankkeen keskeytyessä on yhtiön osakkeilla alaskirjaustarve. Tämä vaikuttaa kunnan konsernitilinpäätöksessä tulevan tilikauden yli-/alijäämä kertymään.

Taloussuunnitelman mukainen investointitaso säilyy korkeana, joten ilman sopeutustoimia kunnalla on vaikeuksia hillitä velkaantumista. Myös korkotason mahdollinen nousu kasvattaa velanhoitokustannuksia merkittävästi, vaikka kunnalla tällä hetkellä on suojattu yli 80 % lainoista. Kunta on tehnyt aiempina vuosina korkosuojauksia pitkäaikaisiin lainoihin, mutta korkotason säilyttyä poikkeuksellisen pitkään negatiivisena, ovat korkosuojaukset osoittautuneet kunnalle tappiollisiksi.

2.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta Mäntsälän kunnan johtamisen tukena

Mäntsälän kunnanvaltuusto 23.2.2015 § 5 hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja kunnanhallitus on 5.3.2018 § 54 hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet. Ohjeistukset on päivitetty vuoden 2022 alkupuolella vastaamaan muuttunutta Kuntalakia, kunnan organisaatiota ja toimintatapoja.

Myös kunnanvaltuuston 3.5.2021 hyväksymässä hallintosäännössä on määräykset (9. luvun 9-11 §:) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävistä.

Mäntsälän kunnanhallituksen selonteon valmistelu

Palvelualueilta ja konserniyhteisöiltä kerättiin tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon pohjaksi yhtenevällä arviointilomakkeella. Tämä selonteko perustuu palvelualueiden johtoryhmien sekä kunnan tytäryhteisöjen raportointiin tietoihin.

Valvontaympäristö

Kunnan on noudatettava toiminnassaan useita eri lakeja, asetuksia ja normeja. Keskeisiä, toimintaa ohjaavia normeja ovat mm. kuntalaki, useat

sosiaali-, terveys- ja sivistystoimen eri erityislait ja viranomaisohjeet. Edellisten lisäksi kunnan toimintaa ohjaavat hallintosääntö sekä muut toimintaohjeet. Hallintosääntöä täydentävät palvelualueiden toimintasäännöt. Eri viran- ja toimenhaltijoiden päätösvaltuudet on määritelty hallintosäännössä. Päätöksistä pidetään päätöspöytäkirjaa.

Säännöt ja ohjeet ovat pääosin ajan tasalla. Konserni- ja viestintäohjeiden päivittäminen on aloitettu ja ne tullaan päivittämään vuoden 2022 aikana. Päivitystarpeita on todettu myös mm. tilahankkeiden toteuttamishojeissa.

Riskienarviointi

Riskiarviointia on toteutettu palvelualueiden johtoryhmissä sekä tytäryhtiöiden hallituksissa/johtoryhmissä.

Kunnan johtoryhmässä käsitellään ja koordinoidaan toimialojen kartoitustyötä tavoitteena tunnistaa ja priorisoida kunkin toimialan strategian, toiminnan ja talouden kannalta merkittävimmät riskit. Tavoitteena on vastuuttaa organisaatio systemaattiseen riskienhallintatyöhön ja kehittämistoimenpiteillä pienentää kunnan kokonaisriskitasoa priorisoimalla merkittävimmät riskit. Eri palvelualueet ovat käsitelleet omat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteot ao. toimielimen tai tytäryhteisön hallituksissa tilinpäätöksen yhteydessä.

Valvontatoimenpiteet

Palvelualueilla ei ole tunnistettu merkittäviä puutteita kontrolleissa, suojauksissa tai sopimusten hallinnassa. Käyttöoikeuksien hallinta ei ole tällä hetkellä täysin aukotonta. Käyttöoikeuksia myönnetään manuaalisesti.

Palvelualueilla on avainhenkilöriskejä eikä varahenkilöitä voida kaikilta osin nimetä.

Sopimushallintaa selkeytetään, kun kilpailutusprosessit siirtyvät Cludia järjestelmään ja koko

hankinnan elinkaari tulee sen kautta todenneiksi. Kuitenkin on todettu, että sopimushallinnan tiedot eivät kaikilta osin ole Dynasty-järjestelmässä.

Tieto, tiedonvälitys ja viestintä

Valtuuston talousarviossa asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden asettamisen valvonta kuuluu toimielinten tilivelvollisten viranhaltijoiden vastuulle. Lautakuntia on ohjeistettu talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa reagoimaan ennakoivasti mahdollisiin poikkeamiin ensisijaisesti palvelualueen sisällä. Kunnanhallitus ja lautakunnat seuraavat talousarvion toteutumista. Valtuusto saa 31.3., 30.6. ja 30.9 osavuositarkastuksissa tiedon talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä tilinpäätösennusteen.

Kunnan toiminnan ja talouden seuraamiseksi on lanseerattu tilikaudella Kuntamaiseman johdon työpöytä, jonka avulla talouden seuraaminen on helppoa ja vaivatonta ja keskeiset talouden ja toiminnan mittarit saadaan ajantasaisesti seurantaan. Tilikaudella toteutettu organisaatiouudistus osittain vaikeutti palvelualueiden talouden seurantaan, kun Sarastian järjestelmiin ei saatu organisaatiomuutosta tehtyä ja seurantaraportteja saatiin Kuntamaiseman kautta vasta loppuvuodesta 2021.

Seuranta

Ulkoisen tarkastuksen tuomat havainnot käsitellään johtoryhmässä ja havaintojen perusteella tarvittaessa ryhdytään toimenpiteisiin.

Tilikauden aikana ei ole tullut esiin väärinkäytöksiä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistarpeena on nostettu esiin riittävä perehdytys, esihenkilöiden valvontavastuu sisäisen valvonnan osalta, avainhenkilöriskeihin vastaaminen, käyttöoikeuksien ja sopimushallinnan parantaminen.

2.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

2.3.1 Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2021	2020
	1000 €	1000 €
Toimintatuotot	11 664	10 732
Valmistus omaan käyttöön	17	86
Toimintakulut	-126 325	-125 537
Toimintakate	-114 643	-114 718
Verotulot	94 526	87 900
Valtionosuudet	34 230	38 965
Rahoitustuotot ja -kulut		0
Korkotuotot	1 822	1 873
Muut rahoitustulot	319	300
Korkokulut	-528	-394
Muut rahoituskulut	-76	-107
Vuosikate	15 650	13 819
Poistot ja arvonalentumiset	-8 771	-12 897
Tilikauden tulos	6 880	922
Tilinpäätössiirrot	-5 969	31
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	910	953

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	9,2	8,6
Vuosikate/Poistot, %	178	107
Vuosikate, euroa/ asukas	751	665
Asukasmäärä	20 839	20 782

Toimintatuotot/Toimintakulut, % = 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate/Poistot, % = 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate, euroa/ asukas = Vuosikate jaettuna asukasmäärällä

Asukasmäärä = Kunnan asukasmäärä per 31.12.

2.3.2 Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2021	2020
	1000 €	1000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	15 650	13 819
Tulorahoituksen korjauserät	-2 096	-1 483
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 814	-3 755
Rahoitusosuudet inv.menoihin	120	355
Käyttöomaisuuden myynnit	2 119	1 564
Toiminnan ja investointien rahavirta	8 979	10 499
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-19 702	0
Antolainasaamisten vähennys	276	189
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000	55 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-20 295	-17 229
Lyhytaikaisten lainojen muutos	10 000	-30 500
Oman pääoman muutokset	-328	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 172	-6 311
Rahoituksen rahavirta	-13 221	1 150
Rahavarojen muutos	-4 242	11 649
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	7 572	11 814
Rahavarat 1.1.	11 814	165
	-4 242	11 649
TP Rahoituslaskelma + tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, €	-11 682	-21 442
Investointien tulorahoitus, %	233,8	406,4
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	1,2
Lainanhoitokate	0,8	0,8
Kassan riittävyys, pv	15,9	29,3
Asukasmäärä	20 839	20 782

Toiminnan ja investointien rahavirta / 5v. = Tilinpäätösvouden ja 4 edellisen vuoden toiminnan ja investointien kertymä – Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus = 100 x Vuosikate / Investointien hankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

2.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

2.4.1 Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2021 1000 €	2020 1000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT	228 723	211 740
I Aineettomat hyödykkeet	2 019	2 342
2. Tietokoneohjelmistot	0	0
3. Muut pitkävaikutteiset menot	2 019	2 342
II Aineelliset hyödykkeet	132 351	134 439
1. Maa- ja vesialueet	28 093	27 563
2. Rakennukset	71 669	75 854
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	24 737	26 652
4. Koneet ja kalusto	1 213	1 809
5. Muut aineelliset hyödykkeet	62	62
6. Ennakkomaksut ja keskenkäisöt	6 577	2 500
III Sijoitukset	94 353	74 959
1. Osakkeet ja osuudet	43 316	43 348
3. Muut lainasaamiset	48 768	29 328
4. Muut saamiset	2 268	2 283
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	11	11
2. Lahjoitusrahastojen varat	11	11
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 759	13 806
I Vaihto-omaisuus	91	92
1. Aineet ja tarvikkeet	91	92
II Saamiset	5 096	1 900
Pitkäaikaiset saamiset	10	10
3. Muut saamiset	10	10
Lyhytaikaiset saamiset	5 086	1 890
1. Myyntisaamiset	899	834
3. Muut saamiset	699	435
4. Siirtosaamiset	3 488	620
IV Rahat ja pankkisaamiset	7 572	11 814
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>241 492</u>	<u>225 556</u>

VASTATTAVAA	2021 1 000 €	2020 1 000 €
A OMA PÄÄOMA	124 910	124 000
I Peruspääoma	53 570	53 570
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	70 430	69 805
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	910	624
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	6 665	696
1. Poistoero	665	696
2. Vapaaehtoiset varaukset	6 000	
C PAKOLLISET VARAUKSET	5	348
2. Muut pakolliset varaukset	5	348
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	99	117
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	99	117
E VIERAS PÄÄOMA	109 814	100 396
I Pitkäaikainen	74 010	72 246
1. Joukkovelkakirjalainat	50 000	30 000
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 581	41 810
7. Muut velat	429	435
II Lyhytaikainen	35 803	28 151
1. Joukkovelkakirjalainat	20 000	10 000
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 239	7 305
5. Saadut ennakot	464	7
6. Ostovelat	2 747	1 391
7. Muut velat	770	830
8. Siirtovelat	6 584	8 617
VASTATTAVAAYHTEENSÄ	<u>241 492</u>	<u>225 556</u>
TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Omavaraisuusaste, %	54,6	55,4
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	77,9	73,0
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	77,9	73,0
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000€	71 340	70 758
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	3 423	3 405
Lainakanta 31.12., 1 000€	98 821	89 116
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 742	4 288
Lainat ja vastuut, 31.12., 1 000 €	122 379	113 190
Lainat ja vastuut, €/asukas	5 873	5 447
Lainasaamiset, 1 000€	48 768	29 328
Asukasmäärä	20 839	20 782

VASTAAVAA	2021	2020
	1000 €	1000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT	228 723	211 740
I Aineettomat hyödykkeet	2 019	2 342
2. Tietokoneohjelmistot	0	0
3. Muut pitkävaikutteiset menot	2 019	2 342
II Aineelliset hyödykkeet	132 351	134 439
1. Maa- ja vesialueet	28 093	27 563
2. Rakennukset	71 669	75 854
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	24 737	26 652
4. Koneet ja kalusto	1 213	1 809
5. Muut aineelliset hyödykkeet	62	62
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 577	2 500
III Sijoitukset	94 353	74 959
1. Osakkeet ja osuudet	43 316	43 348
3. Muut lainasaamiset	48 768	29 328
4. Muut saamiset	2 268	2 283
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	11	11
2. Lahjoitusrahastojen varat	11	11
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 759	14 134
I Vaihto-omaisuus	91	92
1. Aineet ja tarvikkeet	91	92
II Saamiset	5 097	2 228
Pitkäaikaiset saamiset	10	10
3. Muut saamiset	10	10
Lyhytaikaiset saamiset	5 087	2 218
1. Myyntisaamiset	899	834
3. Muut saamiset	700	435
4. Siirtosaamiset	3 488	948
IV Rahat ja pankkisaamiset	7 572	11 814
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>241 493</u>	<u>225 885</u>

Omavaraisuusaste,%=100*(Oma pääoma+poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma-saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = 100* (vieras pääoma – Saadut ennakot) / Käyttötulot

Kertynyt yli-/alijäämä 31.12., 1000€ = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma – (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

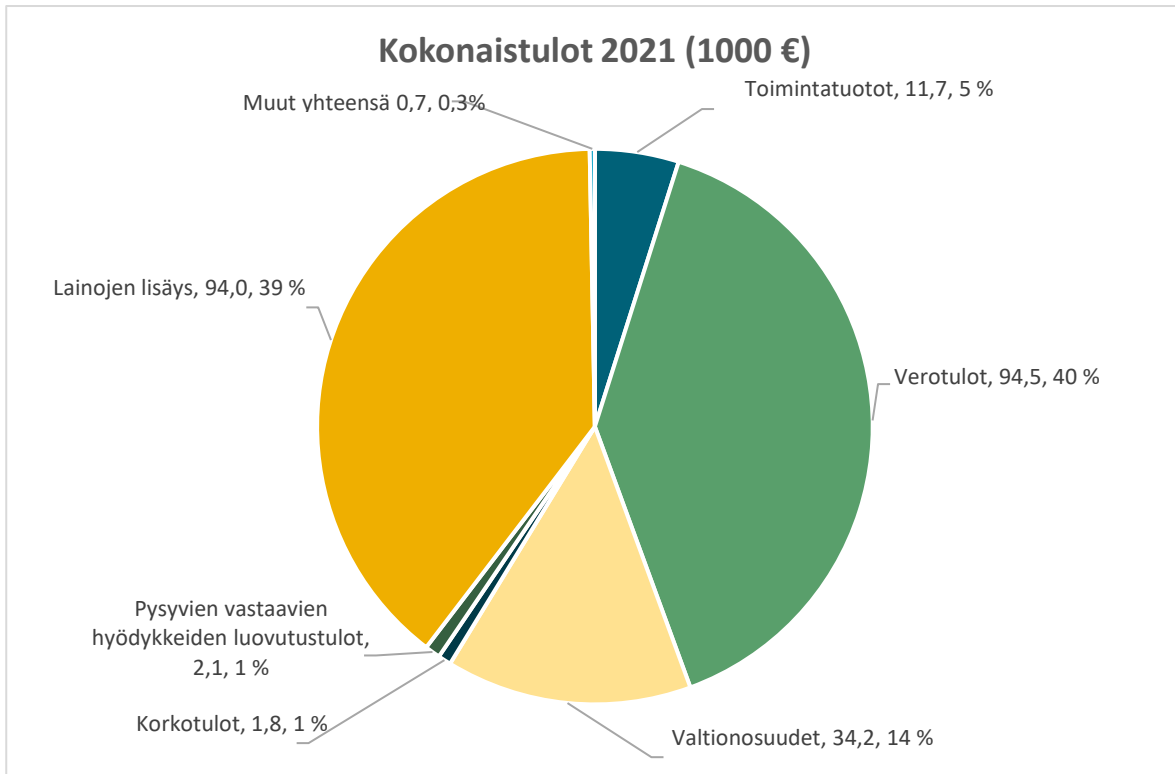
Lainat ja vastuut 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

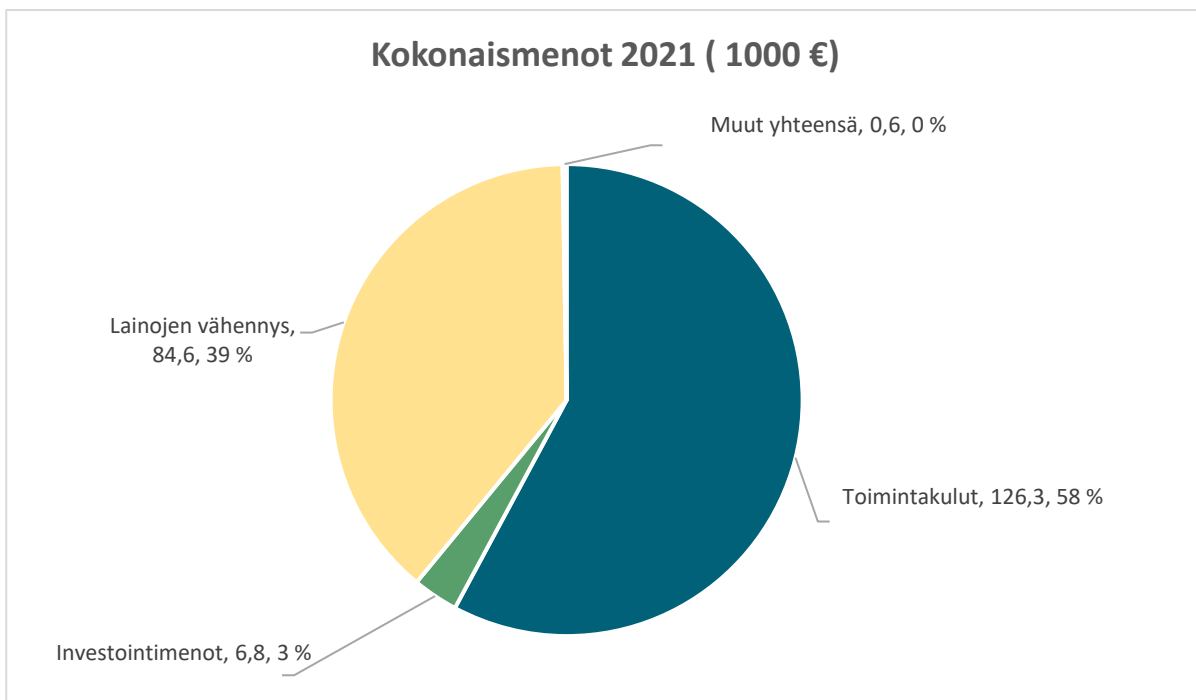
*Lainakanta 31.12. kassavarat huomioiden on 91 249 euroa ja 4 379 €/asuka

2.5 Kokonaistulot ja –menot

TULOT	2021	2020
	1 000 €	1 000 €
Toiminta		
Toimintatuotot	11 664	10 732
Verotulot	94 526	87 900
Valtionosuudet	34 230	38 965
Korkotulot	1 822	1 873
Muut rahoitustuotot	319	300
Tulorahoituksen korjauserät		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot	-1841	-1 491
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	120	355
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 119	1 564
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	276	189
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000	55 000
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	74 000	0
Kokonaistulot yhteensä	237 234	195 387
MENOT		
Toiminta		
Toimintakulut	126325	125 537
Valmistus omaan käyttöön	-17	-86
Korkokulut	528	394
Muut rahoituskulut	76	107
Pakollisten varausten lisäys	344	-8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot	-89	
Investoinnit		
Investointimenot	6814	3 755
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset	19 702	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	20 295	17 229
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	64 000	30 500
Oman pääoman vähennykset	328	
Kokonaismenot yhteensä	238 305	177 427
Täsmäytys:		
Kokonaistulot ja -menot	-1 070	17 960
Rahavaraston muutos-Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 070	-17 960

Kuvio: Kokonaistulojen erittely 2021 (1000 €)

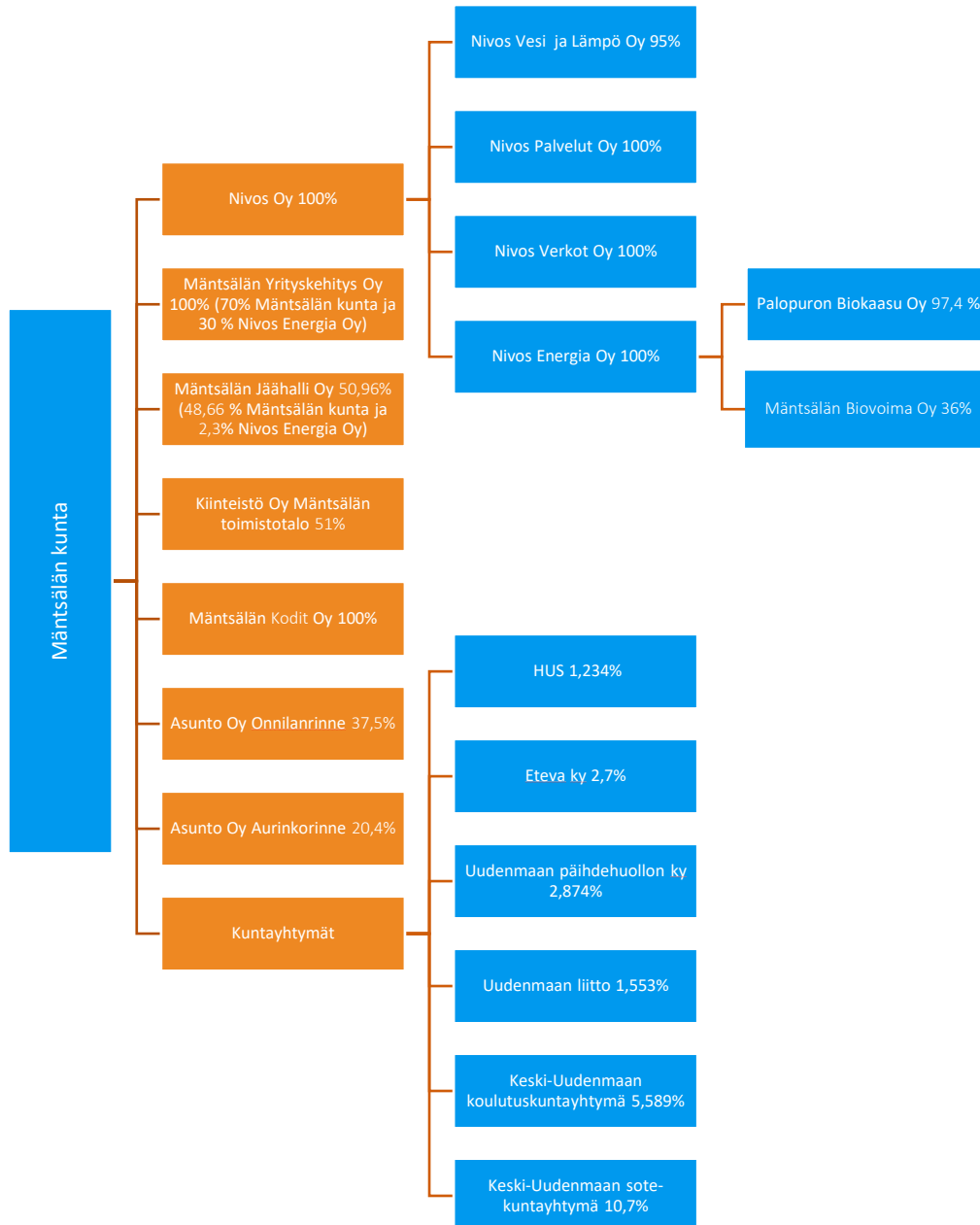

Kuvio: Kokonaismenojen erittely 2021 (1000 €)

2.6 Konsernin toiminta ja talous

2.6.1 Konsernin rakenne ja omistusosuudet sekä konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisöt

Kuvio: Konsernin rakenne ja omistussuhteet 2021

2.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Mäntsälän kunnan hallintosäännön mukaisesti kuntakonsernin johdon muodostavat kunnanhallitus, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, tekninen johtaja ja sivistysjohtaja. Kunnanhallituksen puheenjohtajalla ja kunnanjohtajalla on ollut läsnä- ja puheoikeus Nivos Oy:n ja Mäntsälän Yrityskehitys Oy:n hallituksen kokouksissa. Konserniyhteisöt ovat raportoineet toiminnastaan ja taloudestaan osavuositarkastuksien yhteydessä ja tarvittaessa konserniyhteisöjen edustajia on kuultu hallituksen kokouksissa.

Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymä huolehti kunnan sosiaali- ja terveystalouden tuotannosta. Kuntayhtymä huolehtii myös erikoissairaanhoidon kustannuksista, joten erikoissairaanhoidon (HUS) toteutumisaraportointi tilivuoden aikana tapahtui

kuntayhtymän välityksellä. Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymän kuntajohtajien ja talousjohtajien neuvottelukunta huolehti osaltaan konserni-valvonnan toteutumisesta kuntayhtymässä.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 10.12.2018 konserniohjeen ja hyvä hallinto- ja johtamistapa ohjeistuksen noudatettavaksi 1.1.2019 alkaen. Konserniohjetta ollaan päivittämässä tilikauden 2022 aikana.

Vuoden 2021 talousarviossa tytäryhtiöille asetettiin tavoitteet. Yhtiöt raportoivat toiminnastaan sekä talouden ja tavoitteiden toteutumisesta osavuositarkastuksissa maaliskuun, kesäkuun ja syyskuun tilanteiden mukaisesti. Tilinpäätöstä varten on toimitettu tiedot tavoitteiden toteutumisesta.

Nivos-konserni

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Seuranta- ja toteutuma
Infrastruktuurin kehittäminen tukien Mäntsälän kunnan strategiaa		
Huolehditaan välttämättömyysinfrastruktuurin kehittämisen vastaamaan kunnan kasvua ja mahdollistavan sekä yrityksille että asukkaille riittävän laadukkaat ja luotettavat infrastruktuuripalvelut mahdollisimman kustannustehokkaasti.		
Elinkeinopolitiikan tukeminen paikallisesti		
Osallistumme aktiivisesti suurimpien uusien yritysten Mäntsälään sijoittumiseen tarjoamalla energiaratkaisuja kilpailukykyisin ehdoin.		
Seutuyhteistyön vahvistaminen		
Haetaan volyymietuja laajemman yhteistyön kautta Nivos-konsernin toiminta-alueella esimerkkinä vesilaitosyhteistyö Pukkilan ja Pornaisten kuntien kanssa sekä kaukolämpöyhteistyö Pornaisten ja Kärkölän sekä mahdollisesti muidenkin lähikuntien kanssa.		
Mäntsälän kunnan talouden tukeminen		
Mäntsälän kunnan taloutta konserni tukee 1,6 miljoonan euron korkotuloutuksella ja kehittämällä liiketoimintaa huolehtien Nivos-konsernin arvonnoususta.		
Terve voitollinen liiketoiminta	Liikevoitto	Liikevoittoprosentti jäi tavoitteesta, mutta raaka-aineiden kustannusten nousun myötä liikevoittotaso (378t€) on hyvä.
Onnellinen asiakas	Asiakaskokemus	Mitataan ja seurataan säännöllisesti, tavoitteena jatkuva parantaminen. Vuoden 2021 NPS oli 33, vuoden 2020 taso 31.
Vahva tekemisen kulttuuri	Henkilöstökysely	Mitataan ja seurataan säännöllisesti, tavoite säilyttää nykyinen taso. Vuoden taso 75,9% (vuosi 2020: 76,4%).
Ekologinen vastuu	Ympäristökuormituksen jatkuva pienentäminen.	Mitataan ja seurataan säännöllisesti, tavoitteena asiakkaiden hiilijalanjäljen pienentäminen. Vuoden 2021 tiedot eivät ole vahvistuneet.

	Tp 31.12.2021	Ta 2021	Tp 2020
Liikevaihto (1000 €)	27076	27566	25110
Liikevoitto (1000 €)	378	1239	826
Omavaraisuus %	30 %	30 %	32 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	345 %	333 %	370 %
Investoinnit (1000 €)	6563	7395	9801
Lainamäärä € (1000 €)	93384	91884	92890
Lainamäärä € / asukas	4473	4398	4470
Asukasmäärä	20839	20893	20782

Mäntsälän Kodit Oy

	Tp 31.12.2021	Ta 2021	Tp 2020
Asukkaat lkm	606		675
Kiinteistöt lkm	16	16	16
Asunnot lkm	402	402	402
Asuinneliöt	19 905	19 905	19 905
Kesk. neliövuokra / kk	11,87	11,87	11,85
Asuntojen vuokrausaste	98,01 %		99,16 %
Vaihtuvuus % / vuosi	25,56 %		23,84 %
Vuokrasaatava	55 176		35 958
Hakemuksia jonossa	111		81

	Tp 31.12.2021	Ta 2021	Tp 2020
Liikevaihto (1000 €)	3026	3230	3124
Liikevoitto (1000 €)	240	33	792
Omavaraisuus %	1 %	1 %	1 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	12 %	13 %	12 %
Investoinnit (1000 €)	0	0	0
Lainamäärä € (1000 €)	26155	25096	26486
Lainamäärä € / asukas	1255	1201	1274
Asukasmäärä	20839	20893	20782

Mäntsälän Toimistotalo Oy

	Tp 31.12.2021	Ta 2021	Tp 2020
Tuotot / kulut %	100 %	100 %	100 %
Omavaraisuus %	6 %	6 %	5 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	12 %	12 %	11 %
Investoinnit (1000 €)			
Lainamäärä € (1000 €)	3594	3554	3807
Lainamäärä € / asukas	172	170	183
Asukasmäärä	20839	20893	20782

Mäntsälän Jäähalli Oy

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Seuranta- ja toteutuma
Jäähallin kävijäkerrat vuodessa	160 000	76 000
Lasten ja nuorten harrastajamäärien kasvattaminen	Aloittavien ryhmien, kuten kiekko- ja luistelukoulujen kasvattaminen	Koronaviruspandemiasta johtuen 5 joukkuetta lopettanut toimintansa, kiekko- luistelukouluissa yli 80 lasta.
Mainospaikka myynti vuodessa	17 000 €	3 734 €
Tilikauden tulos	10 000 €	4 409 €

	Tp 31.12.2021	Ta 2021	Tp 2020
Liikevaihto (1000 €)	356	470	245
Liikevoitto (1000 €)	4	105	-141
Omavaraisuus %	2 %	3 %	1 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	1865 %	1320 %	2464 %
Investoinnit (1000 €)	7457	6950	5930
Lainamäärä € (1000 €)	6277	6205	5979
Lainamäärä € / asukas	302	297	288
Asukasmäärä	20839	20893	20782

Mäntsälän Yrityskehitys Oy

Tavoite	Tavoitetaso ja mittari	Seuranta- ja toteutuma
Sitovat tavoitteet:		
Uudet suuret yritykset 2 kpl ja keskisuuret yritykset 3 kpl kausi 2019-2021	2019-2021 kappaleet 2 kpl suuria ja 5 kpl keskisuuria	asiakashallintarekisteri , MYK
Yrityskonsultointien määrä 120 kpl/vuosi	1.1-31.12.2021 yritysconsultointien määrä 125 kpl	asiakashallintarekisteri , MYK

	Tp 31.12.2021	Ta 2021	Tp 2020
Liikevaihto (1000 €)	364	368	347
Liikevoitto (1000 €)	12	0	13
Omavaraisuus %	99 %	99 %	99 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	0 %	0 %	0 %
Investoinnit (1000 €)	0	10	0
Lainamäärä € (1000 €)	0	0	0
Lainamäärä € / asukas	0	0	0
Asukasmäärä	20839	20893	20782

2.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat tilikaudella ja sen jälkeen

Kunnan konsernirakenteessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia tilikauden aikana.

Mäntsälän Vuokra-asunnot Oy vaihtoi nimeä tilikauden aikana ja uusi nimi Mäntsälän Kodit Oy rekisteröitiin 27.1.2021. Osana yhtiön talouden tervehdyttämistoimia yhtiö korvasi rahoituslaitoksilta otettuja pitkäaikaisia lainoja kunnalta nostetavalta korkotasoltaan edullisemmalla lainalla. Mäntsälän Kodit Oy nosti Mäntsälän kunnalta yhteensä 19,7 milj. euroa lainaa.

Nivos -konsernin toimitusjohtajana aloitti helmikuussa Marko Ahl. Nivos -konsernin rakennetta muutettiin 1.1.2020, kun Nivos Energiasta siirtyi kaukolämpöverkosto Nivos Vesi ja Lämpö Oy:lle ja sähkö-, kaasu- ja valokuituverkostot Nivos Verkot Oy:lle. Vuonna 2020 toimintansa aloittaneeseen Nivos Palvelut Oy:lle siirtyi osittaisjakautumisessa käyttö-, urakointi- ja asennuspalvelut. Biokaasutuotantoa leimasivat tekniset ja taloudelliset ongelmat. Kesällä 2021 Nivos Energia Oy osti pienosakkaiden osuuden Mäntsälän Biovoima Oy:stä. Nivos Energia Oy:n omistusosuus yhtiöstä oli tämän jälkeen 36 % (aiemmin 17 %). Mäntsälän Biovoima Oy:n taloudellinen tilanne kehittyi vuoden jälkipuoliskolla suotuisasti ja se hakeutui järjestelyiden jälkeen velkasaneerausmenettelyyn. Edelleen riskinä on, että saneerausohjelmaa ei hyväksytä ja yhtiö voi ajautua konkurssiin.

Suomessa, Pohjoismaissa ja Euroopassa pörssisähkön hinta kohosi voimakkaasti syksyllä ja edelleen vuonna 2022 helmikuussa alkanut Ukrainan sota on luonut ennennäkemätöntä epävarmuutta energian saatavuudelle. Tällä on merkittävää vaikutusta myös Nivos -konsernin toiminnalle. Nivos hyödyntää kaukolämmön tuotannossaan venäläisomisteisen Yandex Oy:n hukkalämpöä, joka on merkittävä lämmönlähde. Nivoksella on myös

omistuksia Fennovoima hankkeessa, joka keskeytyessään aiheuttaa osakkeiden alaskirjaustarvetta. Tämänhetkisen sijoituksen tasearvo on noin 6 milj. euroa.

Mäntsälän Jäähalli Oy:n liiketoimintaan ja maksuvalmiuteen ovat viranomaisten asettamat toistuvat sulkupäätökset ja rajoitustoimenpiteet vaikuttaneet merkittävästi. Jäähalli sai kunnalta toiminta-avustusta vuoden aikana sulku- ja rajoitustoimista aiheutuvien tappioiden kattamiseen n. 380 tuhatta euroa. Tästä yhtiö palauttaa tilikauden 2022 aikana n. 64 tuhatta euroa. Mäntsälän Jäähallin vuosi 2022 alkoi myös rajoitustoimenpiteillä ja lajin harrastajamäärät ovat tippuneet. Tältä osin myös vuosi 2022 tulee näyttäytymään vaikeana. Kunnanhallitus edellytti Jäähallia talouden tervehdyttämissuunnitelman laatimiseen osana viimeisintä avustuspäätöstä.

Keski-Uudenmaan sotekuntayhtymän maksuosuuteen vaikutti merkittävästi kuntayhtymän saamat korona-avustukset. Kuntayhtymän toimintaa ja taloutta seurattiin kuukausittain, mutta valtion tukitoimenpiteistä ja niiden suuruudesta päätettiin vasta loppuvuodesta. Korona vaikutti siten, että tuottavuustoimenpiteitä ei pystytty toteuttamaan suunnitellusti. Kuntayhtymän talouden enustaminen oli jälleen hankalaa ja loppuvuoden ylityssennuste kääntyi merkittävään menojen alitukseen.

Konsernin tuloslaskelma oli 8,0 milj. euroa ylijäämäinen. Konsernin vuosikate nousi edellisestä vuodesta n. 1 milj. eurolla ja oli 25,1 milj. euroa. Investointien tulorahoitus parani 125,2 %:iin. Tilikauden päättyessä konsernivelkaa oli 193,2 milj. euroa eli 9 295 euroa/asukas. Konsernivelelan muutos edelliseen vuoteen nähden oli -254 euroa/asukas. Konsernin omavaraisuusaste oli 24,9 %.

2.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernin velkaantuminen on saatu kääntymään tilikauden 2021 aikana ja konsernivelan määrä on vähentynyt. Kuitenkin vuosi 2022 sisältää merkittävää epävarmuutta. Ukrainan sota ja siitä aiheutuvat tulevaisuuden uhkakuvat tulevat vaikuttamaan erityisesti Nivos-konserniin.

Energian saatavuus ja sen hinta sekä mahdolliset alaskirjaukset tulee tuottamaan Nivos-konsernille haasteita.

Mäntsälän Jäähalli Oy:n talouden haasteita pyritään miettimään tiiviillä yhteistyöllä kunnan ja yhtiön välillä. Tärkeintä olisi saada harrastajamäärät

jälleen normalisoitumaan ja palauttaa pandemiaa edeltävä kysyntä.

Mäntsälän Kodit Oy:n asuntojen käyttöaste on pysytellyt hyvänä ja näkymä vuokramarkkinoilla on hyvä.

Vuosi 2022 tulee olemaan viimeinen vuosi, kun Keski-Uudenmaan sotekuntayhtymä on osa kunnan konsernitilinpäätöstä.

2.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernin tytäryhtiöt raportoivat konserniohjeen mukaisesti toiminnastaan ja taloudestaan kunnan osavuosikatsausten yhteydessä sekä erillistapaamisin. Kunnanjohtaja on osallistunut säännöllisesti Nivos Oy:n ja Mäntsälän Yrityskehitys Oy:n hallituksen kokouksiin. Lisäksi kunnanjohtaja on syksyllä käynyt konserniyhtiöissä tutustumiskäynneillä ja yhtiöiden ja konsernijohtajan välistä vuoropuhelua on toteutettu säännönmukaisesti.

Konserniyhtiöihin nimitettiin uudet hallitukset elokuussa uusien valtuutettujen aloitettua toimintansa. Konserniyhtiöiden hallituksen jäseniä on koulutettu uusiin tehtäviinsä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon laatimiseksi kunta on pyytänyt konserniyhtiöitä antamaan selvitystä sen toteutumisesta yhtenäisellä pohjalla.

Konserniyhtiöt eivät ole raportoineet eikä konsernivalvonnassa ole tullut esiin merkittäviä puutteita sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta. Konsernin tytäryhtiöissä on tehty omaa riskiarviointia säännönmukaisesti. Riskiarviointien ja riskienhallintatoimenpiteiden merkitys kasvaa edelleen koko konsernin osalta, kun arvioidaan tulevien vuosien taloutta ja konsernirakennetta.

2.6.6 Kuntakonsernin tilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut	2021	2020
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	147 456	135 666
Toimintakulut	-252 923	-240 472
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	03	-02
TOIMINTAKATE	-105 464	-104 808
Verotulot	94 294	87 743
Valtionosuudet	37 672	42 201
		0
Rahoitustuotot ja -kulut		0
Korkotuotot	132	223
Muut rahoitustuotot	248	184
Korkokulut	-1 540	-1 073
Muut rahoituskulut	-241	-361
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 401	-1 027
VUOSIKATE	25 101	24 108
		0
Poistot ja arvonalentumiset		0
Suunnitelman mukaiset poistot	-17 214	-21 179
Omistuksen eliminointierot	-10	10
Arvonalentumiset	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-17 224	-21 169
	0	0
TILIKAUDEN TULOS	7 877	2 939
		0
Tilinpäätössiirrot	07	0
Tilikauden verot	-51	-12
Laskennalliset verot	222	63
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-45	42
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	8 011	3 032
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	58,3 %	56,4 %
Vuosikate/Poistot, %	145,7 %	113,9 %
Vuosikate, euroa/ asukas	1 205	1 160
Asukasmäärä	20 839	20 782

Toimintatuotot/Toimintakulut, % = 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate/Poistot, % = 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate, euroa/ asukas = Vuosikate jaettuna asukasmäärällä

Asukasmäärä = Kunnan asukasmäärä per 31.12.

Konsernirahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	2020	2020
Toiminnan rahavirta		
VUOSIKATE	25 101	24 108
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-51	-12
Tulorahoituksen korjauserät	-2 108	-1 805
Toiminnan rahavirta	22 942	22 291
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-20 188	-21 994
Rahoitusosuudet investointimenoihin	135	763
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 097	2 549
Investointien rahavirta	-15 955	-18 683
Toiminnan ja investointien rahavirta	6 987	3 608
Rahoituksen rahavirta		
Antolainasaamisten lisäykset	-35	-219
Antolainasaamisten vähennykset	06	05
Antolainauksen muutokset	-28	-215
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	12 426	62 060
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 063	-20 960
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7 344	-36 173
Lainakannan muutokset	-5 294	4 927
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-97	106
Vaihto-omaisuuden muutos	187	-391
Saamisten muutos	-8 295	2 286
Korottomien velkojen muutos	8 361	-189
Muut maksuvalmiuden muutokset	157	1 811
Rahoituksen rahavirta	-5 165	6 524
Rahavarojen muutos	1 821	10 132
Rahavarat 31.12.	29 764	27 943
Rahavarat 1.1.	27 943	17 811
Rahavarojen muutos	1 821	10 132
Tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä, €	-37 381	-54 906
Investointien tulorahoitus, %	125,2 %	113,5 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,0	1,0
Kassan riittävyys, pv	36,2	34,5
Asukasmäärä	20 839	20 782

Toiminnan ja investointien rahavirta / 5v. = Tilinpäätösvuoden ja 4 edellisen vuoden toiminnan ja investointien kertymä – Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus = 100 x Vuosikate / Investointien hankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Konsernitase ja sen tunnusluvut	2021	2020
	1000 €	1000 €
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>		
Aineettomat oikeudet	417	179
Konserniliikearvo	4 886	5 497
Muut pitkävaikutteiset menot	6 868	5 836
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	05	152
Aineettomat hyödykkeet	12 177	11 664
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>		
Maa- ja vesialueet	29 853	29 523
Rakennukset	124 961	124 553
Kiinteät rakenteet ja laitteet	103 283	105 041
Koneet ja kalusto	6 089	6 664
Muut aineelliset hyödykkeet	161	171
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	12 446	11 922
Aineelliset hyödykkeet	276 793	277 873
<u>Sijoitukset</u>		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	956	304
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	11 673	11 236
Muut lainasaamiset	35	0
Muut saamiset	558	564
Sijoitukset	13 221	12 105
PYSYVÄT VASTAAVAT	302 192	301 641
<u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</u>		
Valtion toimeksiannot	82	72
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	105	101
Muut toimeksiantojen varat	297	272
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	484	445
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
<u>Vaihto-omaisuus</u>		
Aineet ja tarvikkeet	770	912
Keskeneräiset tuotteet	39	80
Valmiit tuotteet	0	04
Muu vaihto-omaisuus	0	0
Vaihto-omaisuus	809	996
<u>Saamiset</u>		
<u>Pitkäaikaiset saamiset</u>		
Lainasaamiset	200	110
Muut saamiset	10	10
Pitkäaikaiset saamiset	210	120
<u>Lyhytaikaiset saamiset</u>		
Myyntisaamiset	13 769	8 862
Lainasaamiset	0	17
Laskennalliset verosaamiset	35	0
Muut saamiset	1 742	1 492
Siirtosaamiset	9 636	6 570
Lyhytaikaiset saamiset	25 182	16 942
Saamiset	25 392	17 062

<u>Rahoitusarvopaperit</u>		
Osakkeet ja osuudet	01	02
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 330	481
Muut arvopaperit	514	514
Rahoitusarvopaperit	1 845	996
Rahat ja pankkisaamiset	27 919	26 947
VAIHTUVAT VASTAAVAT	56 449	46 446
VASTAAVAA	358 641	348 088
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	53 570	53 570
Ylikurssirahasto	0	0
Muut omat rahastot	36	43
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	26 305	23 273
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	8 011	3 032
OMA PÄÄOMA	87 922	79 918
VÄHEMMISTÖOSUUDET	905	852
<u>PAKOLLISET VARAUKSET</u>		
Eläkevaraukset	07	10
Muut pakolliset varaukset	513	836
PAKOLLISET VARAUKSET	520	846
<u>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</u>		
Valtion toimeksiannot	139	209
Lahjoitusrahastojen pääomat	192	206
Muut toimeksiantojen pääomat	298	273
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	630	688
VIERAS PÄÄOMA		
<u>Pitkäaikainen vieras pääoma</u>		
Joukkovelkakirjalainat	50 000	30 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	103 370	139 924
Pääomalainat	500	500
Lainat julkisyhteisöiltä	5 823	27
Lainat muilta luotonantajilta	42	03
Saadut ennakot	0	0
Liittymismaksut ja muut velat	23 124	23 163
Siirtovelat	533	560
Laskennalliset verovelat	8 465	8 652
Pitkäaikainen vieras pääoma	191 858	202 829
<u>Lyhytaikainen vieras pääoma</u>		
Joukkovelkakirjalainat	23 213	10 000
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 210	12 298
Lainat julkisyhteisöiltä	02	5 703
Saadut ennakot	2 048	384
Ostovelat	12 997	8 849
Liittymismaksut ja muut velat	4 525	3 924
Siirtovelat	23 810	21 796
Laskennalliset verovelat	0	01
Lyhytaikainen vieras pääoma	76 806	62 956
VIERAS PÄÄOMA	268 664	265 784
VASTATTAVAA	358 641	348 089

Tunnusluvut		
Omavaraisuusaste, %	24,9 %	23,2 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, % *	95,4 %	99,9 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	34 316	26 305
Kertynyt yli-/alijäämä, € / asukas	1 647	1 266
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	193 161	198 454
Konsernin lainat, € / asukas	9 269	9 549
Konsernin lainat ja vastuut, 31.12.	227 856	233 787
Konsernin lainat ja vastuut 31.12., €/asukas	10 934	11 250
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	35	0
Kunnan asukasmäärä	20 839	20 782

Omavaraisuusaste, % = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot} *$

Kertynyt yli-/alijäämä 31.12., 1000€ = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat ja vastuut 31.12. = Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

2.7 Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Mäntsälän kunnan vuoden 2021 tilinpäätöksen tulos on 6 879 697,40 euroa ylijäämäinen.

Kunnanhallitus ehdottaa tilikauden 2021 tuloksen käsittelystä että, kunnanvaltuustolle esitetään tilikauden 6 879 697,40 euron ylijäämaiseen

tulokseen kirjattavaksi poistoeron vähennyksenä 30 684,12 euroa, varausten lisäyksenä 6 000 000,0 euron investointivarausta vesiliikuntakeskuksen rakentamiseen sekä tilikauden ylijäämän 910 381,52 euroa kirjaamista taseeseen tilikauden ylijäämäksi.

2.8 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kunnan talous heikentyi erityisesti vuonna 2019, jolloin yleisesti kuntatalous oli erityisen vaikeassa asemassa. Kunnan talouden nopean heikentymisen vuoksi ja tulevaisuuden investointitarpeisiin varautumiseksi kunnassa käynnistettiin vuoden 2020 alusta talouden tasapainottamiseen tähtäävät toimenpiteet. Vuoden 2021 talousarviolaadinnan yhteydessä hyväksyttiin kunnan talouden tasapainottamiseen tähtäävä Mäntsälä 2026 -ohjelma, jolla pyritään pysäyttämään kunnan talouden heikentyminen, kääntämään kuntakonsernin velkaantuminen laskevalle uralle ja turvaamaan kuntastrategian mukainen toiminta. Kunnan ja sen

palvelualueiden tulee sopeuttaa toimintaansa ja talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettiin sopeuttamistoimenpiteistä, joiden toteutumista on seurattu tilikaudella osavuositarkastuksien yhteydessä. Määritetyt sopeuttamistoimenpiteet olivat yhteensä ajanjaksolle 2020-2026 10 050 000 miljoonaa euroa, josta vuonna 2020 toteutettiin 429 832 euroa ja vuodelle 2021 kohdistuvia toimenpiteitä oli 4 382 508 euroa.

Sopeuttamisohjelman mukaisten toimenpiteiden seuraaminen on todettu haastavaksi, koska kaikkia toimenpiteitä ei ole yksilöity ja osa

toimenpiteistä on keskenään päällekkäisiä. Talouden sopeuttamishjelmaa tulee tarkastella uudelleen vuoden 2022 aikana talousarviolaadinnan yhteydessä, kun vuoden 2023 tulorahoituksesta hyvinvointialueiden aloitettua saadaan tarkempi käsitys.

Tilinpäätösvuonna kunnan taseessa ei ollut kattamatonta alijäämää. Taseessa edellisten tilikausien ylijäämä oli kunnan osalta 71,3 milj. euroa ja konsernin osalta 34,3 milj. euroa. Kunta ja erityisesti

kuntakonserni on merkittävän velkainen. Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus on 95,4 %, joka tarkoittaa sitä, että lähes kaikki konsernin

käyttötulot menisivät vieraan pääoman takaisinmaksuun. Konsernin velat ja vastuut asukasta kohden on hieman laskenut edelliseen vuoteen verrattuna ja velkamäärä on saatu käännettyä laskevaan suuntaan konsernin osalta.

Alla olevissa taulukossa on määritelty talousarviossa 2021 olleet ohjelmakohtat ja niiden toteutuminen tilinpäätöshetken 31.12.2021 mukaisena.

Tunnusluvut	TP 2018	Lähtötaso, TP 2019	TP 2020	TP 2021	Tavoite- taso	Ajoitus
Lainakanta, kunta 1000 €	74 189	81 844	89 116	98 821	61 500	v. 2026
Lainakanta, konserni 1000 €	173 187	193 527	198 454	193 161	181 500	v. 2026
Konserninlainat, euroa/asukas	8 371	9 339	9 549	9 295	8 500	v. 2026
Investointien tulorahoitus%	34,1 %	-12,5 %	406,4 %	233,8 %	>125 %	v.2026
Toiminnan ja investointien rahavirta, 5 v milj. €	8,8	-38,4	-21,4	-11,7	>0	v. 2024
Omavaraisuusaste	26,4 %	55,3 %	55,4 %	54,6 %	>60 %	v. 2024
Suhteellinen velkaantuneisuus	69,3 %	79,4 %	73,0 %	77,9 %	<66 %	v. 2025

Talousohjelma 2020 - 2026, ohjelmakohtat	
1.	Keskimääräinen toimintakatteen vuosikasvu 2020-2026 ei ylitä 1,6%:ia.
2.	Vuosien 2020 ja 2021 talousarviossa toteutetaan yhteensä vähintään 3,6 milj. euron pysyvät sopeuttamistoimet.
3.	Talousarviovuosilla 2023 - 2026 toteutetaan vähintään 7,0 milj. euron pysyvät sopeuttamistoimet.
4.	Vuotuinen väestönkasvu on 2020 ja 2021 vähintään 0,5% ja 2022-2026 vähintään 0,7%.
5.	Investointimenot ajanjaksolla 2020-2026 ovat enintään 54,2 milj. euroa.
6.	Vuosittainen verorahoituksen (verot+valtionosuudet) kasvu ajanjaksolla 2020-2026 on vähintään 2,5%.

1. Keskimääräinen toimintakatteen vuosikasvu 2020-2026 ei ylitä 1,6%:ia.							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Toimintakatteen kehitys taloussuunnitelmassa	2,7	-0,1	4,1	-59,4	1,0	1,7	2,7

2. Vuosien 2020 ja 2021 talousarviossa toteutetaan yhteensä vähintään 3,6 milj. euron pysyvät sopeuttamistoimet.

Toimenpide	Suunnitelmakaudet	Säästötavoite:	TP 2021
Tuottavuutta lisäävät toimenpiteet:	2020-2026	2021	
Eläköitymiset ja kunnasta vapautuvat virat ja toimet	1 600 000	183 500	66 360
Kouluverkkomuutokset, Arolan koulun lakkautus	270 000	75 000	85 000
Päiväkoti Amanda ja siihen liittyvät toiminnalliset muutokset	623 000	0	129 500
Ruoka- ja siivouspalvelujen uudelleen organisointi sekä terveyskeskuksen keittiötuotannon uudistaminen	558 000	158 000	158 000
Yleinen kunnan tuottavuuden nousu 0,5%	250 000	10 375	700
C-salkun käyttötaloussäästöt	230 000	0	9 174
Kunnan sopimushallinnan kehittäminen	210 000	31 930	19 500
Varhaiskasvatuksen henkilöstösäästöt	160 000	0	0
Asiantuntijapalvelujen vähentäminen	150 000	46 036	30 691
Vierhoidon osittainen ulkoistus n. 50%	100 000	100 000	0
Esiopetuksen järjestämisvastuun siirtäminen varhaiskasvatuksen tulosalueelle	80 000	40 000	40 000
Tietohallinnon tuottavuuden nosto	80 000	10 600	600
Puistoalueen henkilöstösäästöt	48 000	0	0
Ehroosin ja Myllymäen koulujen johtamisjärjestelyjen uudistaminen	21 000	21 000	0
Asemakaavoittajan tehtävä järjestetään sisäisesti	20 000	20 000	0
Suunnitteluavustajan tehtävien uudelleen järjestäminen	20 000	20 000	0
Sähköiset työkalut ja palvelut	20 000	15 000	2 500
Kirjaston asiantuntijapalvelut ja erilliskorvaukset	16 000	16 000	16 000
Tuottavuutta lisäävät toimenpiteet yhteensä:	4 335 000	747 441	558 025

Palvelun mitoitukseen ja laatuun liittyvät toimenpiteet:	2020-2026	Säästötavoite 2021	TP 2021
Kotihoidontuen kuntalisä	423 000	423 000	317 000
Joukkoliikennesopimukset ja lipputuki	60 000	40 000	0
Toimielinkokouksien ja luottamushenkilö-palkkioiden vähentäminen	11 000	15 066	3 266
Palvelun mitoitukseen ja laatuun liittyvät toimenpiteet yhteensä:	494 000	478 066	320 266
Tuloja lisäävät toimenpiteet:	2020-2026	Säästötavoite 2021	TP 2021
Veroprosentin nosto 0,5 %-yksikköä	1 700 000	1 700 000	2 100 000
Kiinteistöveroprosentin nosto 0,1 %-yksikköä kaikissa kiinteistöverolajeissa	800 000	800 000	816 000
Kiinteistöveropohjan tarkistus	650 000	75 000	50 000
Maksujen ja taksojen korotus 10 % (pl. päivähoito)	100 000	22 000	0
Tytäryhtiötuloutuksen lisääminen	300 000	300 000	0
Tuloja lisäävät toimenpiteet yhteensä:	3 550 000	2 897 000	2 966 000
Kertaerät:	2020-2026	Säästötavoite 2021	TP 2021
Tarpeettomien kiinteistöjen myynti	1 550 000	260 000	31 016
Kertaerät yhteensä:	1 550 000	260 000	31 016
Toimenpiteet ja kertaerät yhteensä ilman tuloslaskelmaosan tuottoja:	6 600 000	1 485 507	909 307
Toimenpiteet ja kertaerät yhteensä sis. tuloslaskelmaerät:	9 929 000	4 382 507	3 875 307

Mäntsälä 2026 ohjelman mukaisista sopeuttamistoimenpiteistä toteutui palvelualueiden arvioiden mukaan 3,9 milj. euroa. Mäntsälä 2026 ohjelman mukaiset toimenpiteet on jaettu palvelualueille ja jaksotettu vuosille 2020-2026. Osa ohjelman mukaisista toimenpiteistä on ollut vaikeasti arvioitavaa. Palvelualueet ovat sisällyttäneet ohjelman mukaiset sopeutukset talousarviomäärärahoihin. Mikäli palvelualue on pysynyt talousarviossa, voidaan arvioida myös sopeuttamisohjelman mukaiset tavoitteet saavutetun, mikäli ylitykset eivät ole suoraan sopeutettavaan toimintaan kohdistuvaa.

Sopeuttamisohjelman kokonaisuudesta jäi 0,5 milj. euroa toteutumatta. Tuloja lisäävistä toimenpiteistä erityisesti veroprosentin nosto oli vaikuttavin. Maksujen ja taksojen korotus ei tuonut lisätuloja kun samanaikaisesti tulot pienivät osittain koronan seurauksena. Nivos Oy ei pystynyt tulouttamaan lisää tuloja kunnalle.

Menoista suurimpina jäi toteutumatta eläköitymiset ja kunnasta vapautuvat virat ja toimet. Viherhoidon osittaisen ulkoistuksen valtuusto päätti myöhemmin jättää tekemättä, samoin päätös Ehnroosin ja

Myllymäen koulujen johtamisjärjestelyjen uudistamisesta jäi toteuttamatta, jolloin säästön sijaan syntyi lisäkustannuksia.

3. Vuosien 2020 ja 2021 talousarvioissa toteutetaan yhteensä vähintään 3,6 milj. euron pysyvät sopeuttamistoimet. Talousarviovuosilla 2022 - 2026 toteutetaan vähintään 7 milj. euron pysyvät sopeuttamistoimet.	
Toteutetut tuottavuustoimet 2020	429 832
Toteutuneet toimet 2021	3 875 307
Talousarviovuosille 2023-2026 siirtyy sopeuttamistoimia	5 623 861

4. Vuotuinen väestönkasvu on 2020 ja 2021 vähintään 0,5 % ja 2022-2026 vähintään 0,7 %	
Toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi:	
a.	Kunnan viestintään ja markkinointiin panostetaan lisäämällä henkilöresursseja
b.	Kunnan tonttitarjontaa monipuolistetaan ja myyntiä tehostetaan
c.	Kunnan joukkoliikennettä kehitetään

Väestönkasvu vuonna 2020 oli 0,29 % ja vuonna 2021 oli 0,27 %. Tavoitetta ei tältä osin olla saavutettu.

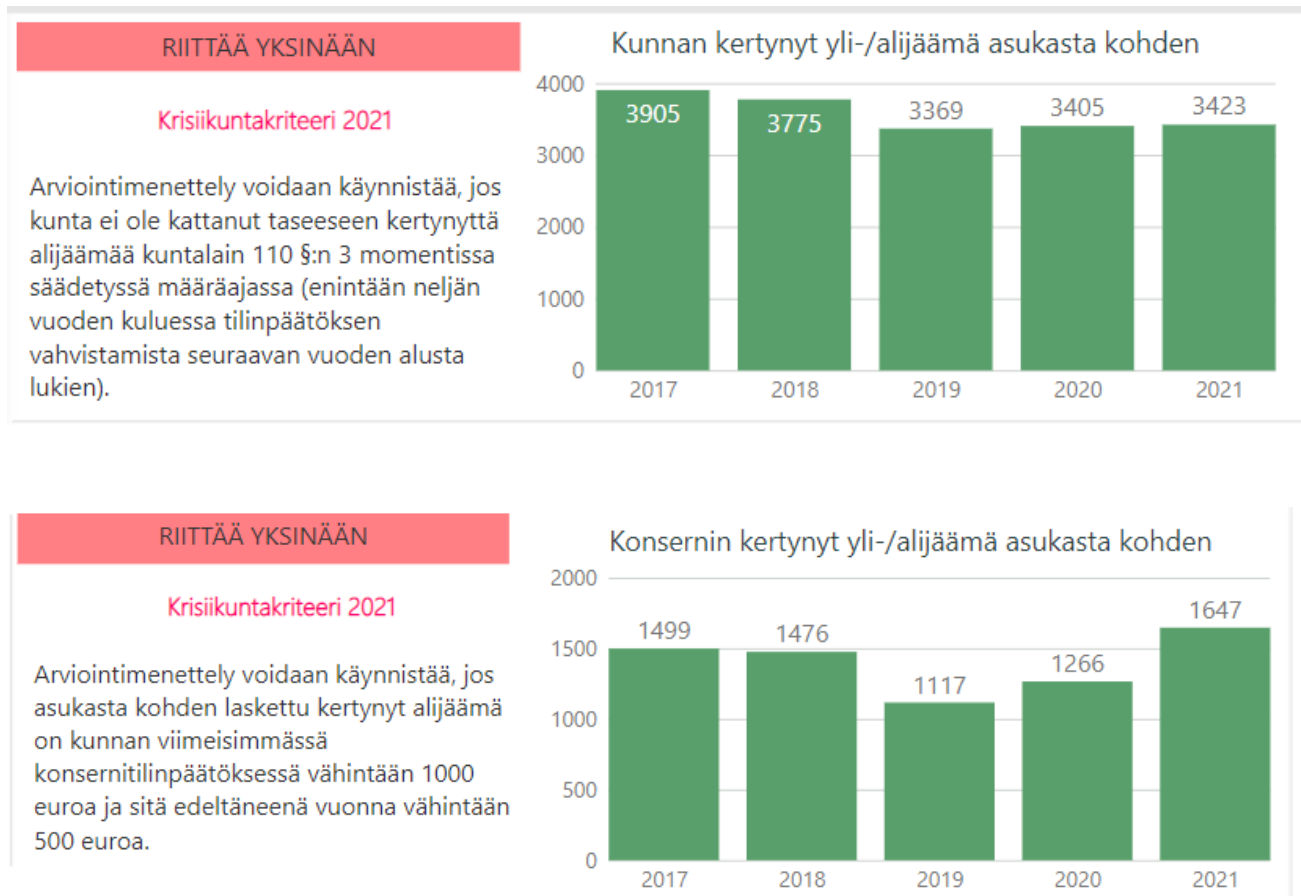
5. Investointimenot ajanjaksolla 2020-2026 ovat enintään 54,2 milj. euroa.							
	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investointimenot talousarviossa, milj.€	3,8	6,8	11,6	9,9	9,2	7,2	5,1
Kumulatiiviset investointimenot, milj.€	3,8	10,6	22,2	32,1	41,3	48,5	53,6

6. Vuosittainen verorahoituksen (verot+valtionosuudet) kasvu ajanjaksolla 2020-2026 on vähintään 2,5%.							
	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Verorahoituksen kasvu %	12,0	1,5	3,7	-55,3	-2,7	2,5	2,4

Verorahoituksessa on tapahtunut merkittävää heilahtelua, kun koronasta aiheutuvista menoista maksettiin osana vuoden 2020 valtionosuuksia tukea kunnille. Vuonna 2020 vastaavia tukia ei ole sisällytetty valtionosuuksiin ja vaikka verotulot kasvoivat kunnassa yli 8 prosenttia, valtionosuuksien merkittävä lasku vaikutti vuoden 2021 osalta verorahoituksen kertymään.

2.9 Kriisikuntakriteerien toteutuminen Mäntsälän kunnassa

Kuntatalouden tasapainottamisesta säännellään Kuntalain 110 ja 118 §:ssä. Kuntalain mukaan kunnan ja valtion on yhdessä selvítettävä kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut ja ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos kunta ajautuu erityisen vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä on uudistettu, uusittu laki tuli voimaan 1.3.2019. Seuraavissa kuvissa on esitetty Mäntsälän kunnan kriisikuntakriteerien toteutuminen. Vuonna 2021 mikään kriteeri ei ylittynyt.

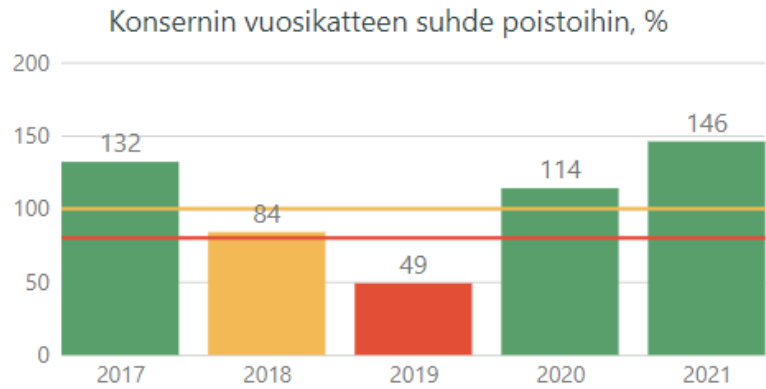
Mäntsälän kunnalla ei ole kertynyttä alijäämää taseessa. Seuraavissa kuvioissa on tuotu esiin ne kriisikuntamittarit, joiden kaikkien yhtäaikainen toteutuminen nostaa kunnan ns. kriisikunnaksi. Jos palkki on vihreä, kriisikuntatunnusluku ei ylity. Punaisella viivalla on merkitty kriisikunnan raja-arvo.

1/4, KAIKKIEN NELJÄN TULEE TÄYTTÄÄ

Kriisikuntakriteeri 2021

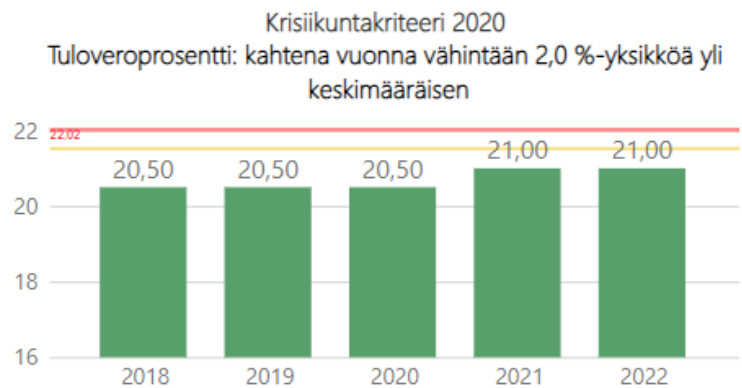
Konsernin vuosikate on alle 80% poistoista.

2/4, KAIKKIEN NELJÄN TULEE TÄYTTÄÄ

Kriisikuntakriteeri 2021

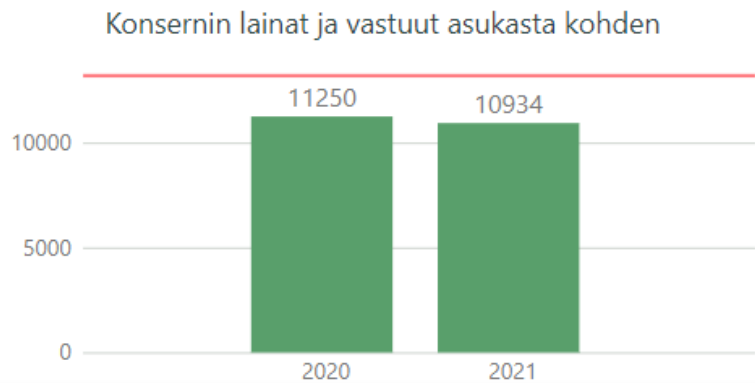
Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0% prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti. (Keltainen valo 1,5% korkeampi)

3/4, KAIKKIEN NELJÄN TULEE TÄYTTÄÄ

Kriisikuntakriteeri 2021

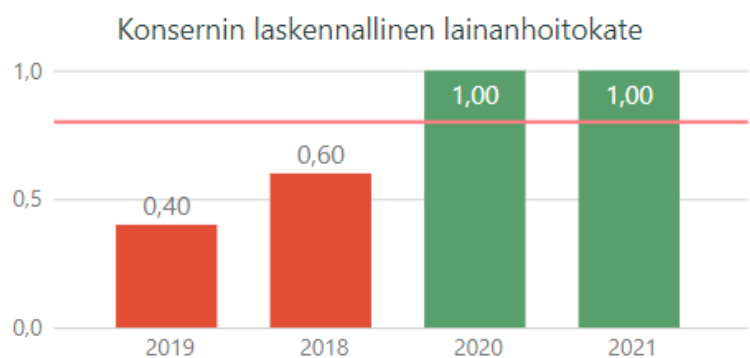
Konsernin lainat ja vastuut, euroa / asukas:
Kahtena vuonna vähintään 50 % yli keskimääräisen

4/4, KAIKKIEN NELJÄN TULEE TÄYTTÄÄ

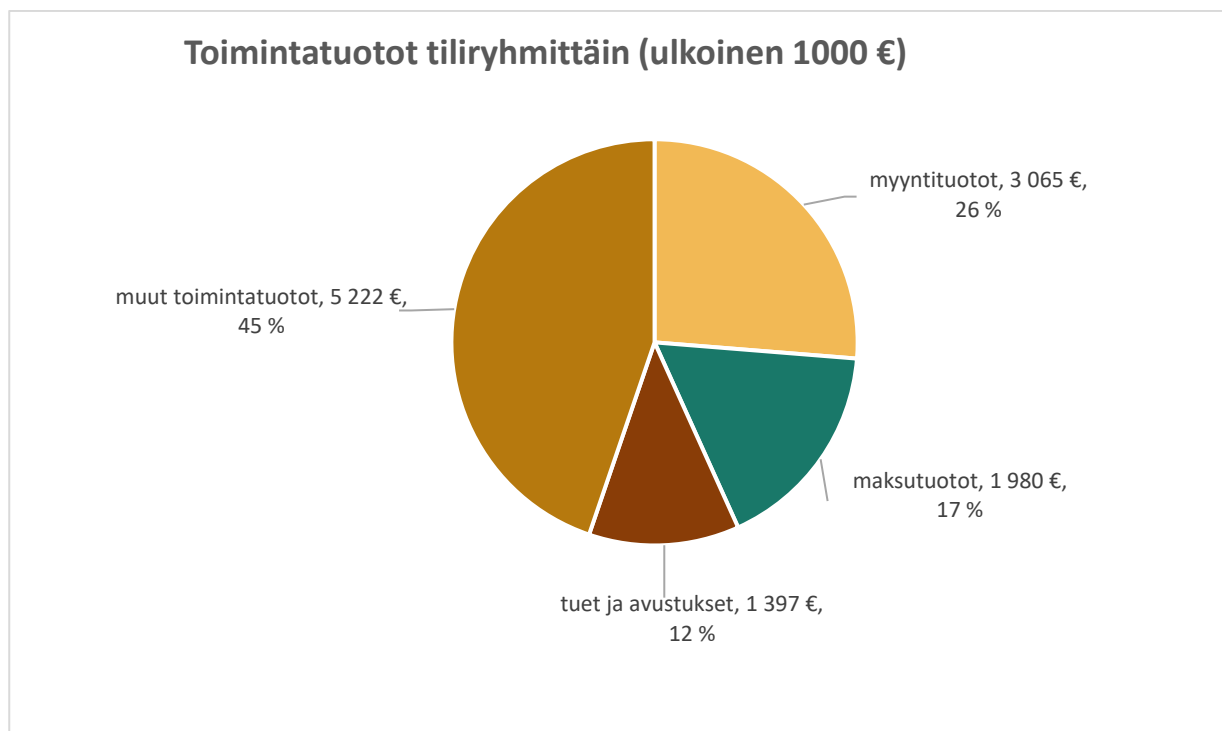
Kriisikuntakriteeri 2021

Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate kahtena vuonna <0,8.

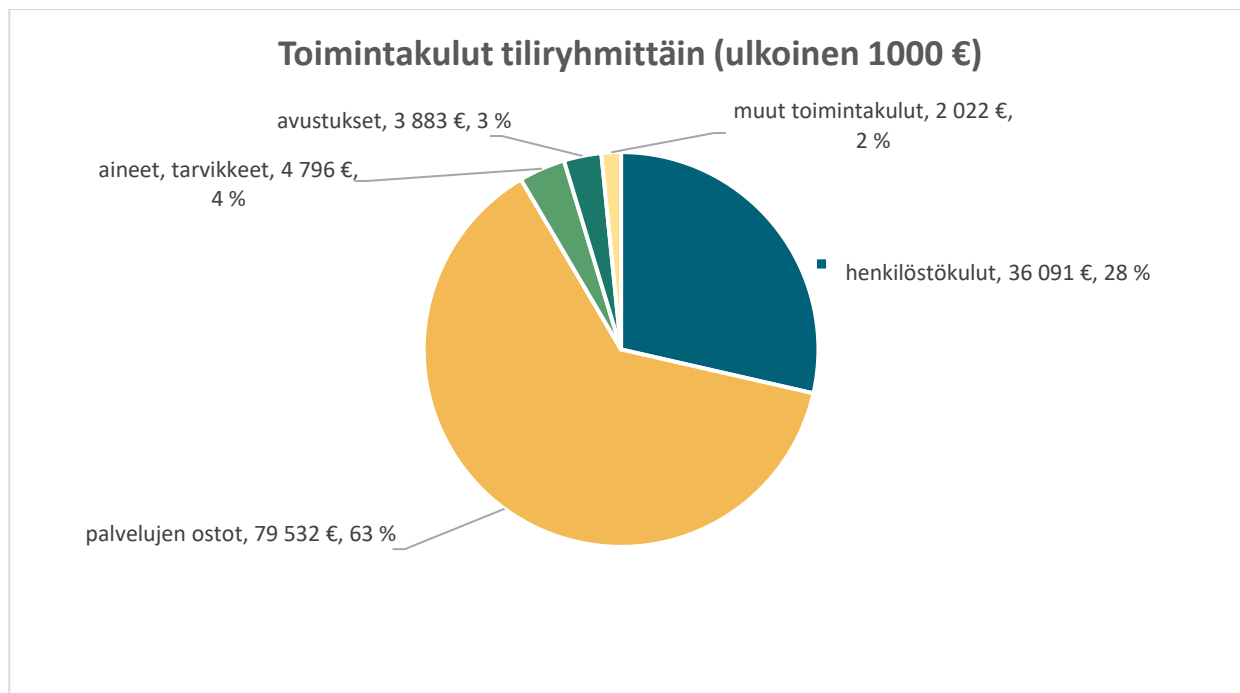

3 Talousarvion ja tavoitteiden toteutuminen

3.1 Käyttötalouden toteutuminen

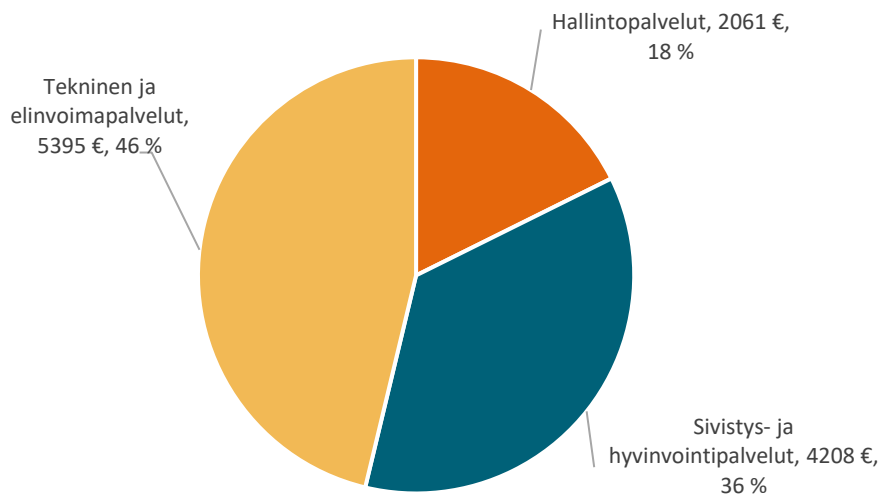

Kuvio: Käyttötalouden toimintatulot tiliryhmittäin (ulkoiset) 2021 (1000 €)

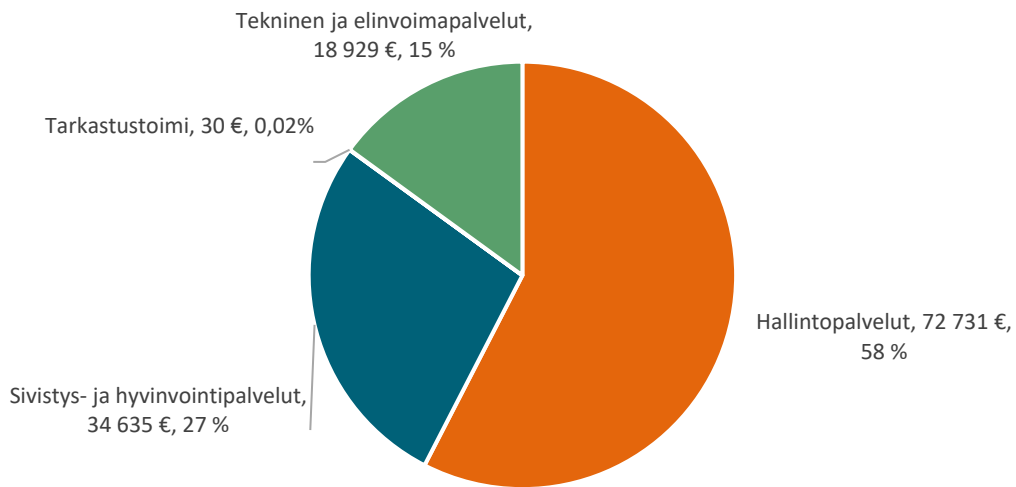
Kuvio: Käyttötalouden toimintakulut tiliryhmittäin (ulkoiset) 2021 (1000 €)

Toimintatulot (ulkoiset) palvelualueittain 1000 €

Kuvio: Käyttötalouden toimintatulot palvelualueittain (ulkoiset) 2021 (1000 €)

Toimintameno (ulkoiset) palvelualueittain 1000€

Kuvio: Käyttötalouden toimintameno palvelualueittain (ulkoiset) 2021 (1000 €)

3.2 Tavoitteiden toteutuminen

Näkökulma	Strateginen tavoite
Asukkaat ja hyvinvointi	1. Väestön määrä kasvaa vähintään 1 % vuosittain ja ja kasvu sijoittuu 70 % asemakaava-alueelle ja 30 % kyliin
	2. Vahvistetaan kuntalaisten hyvinvoinnin edellytyksiä tulevaisuuden kunnassa
	3. Digitalisaation edellytykset
	4. Yhteisöjen, verkostojen ja kumppanuuksien vahvistaminen ja hyödyntäminen
Näkökulma	Strateginen tavoite
Talous	5. Kuntakonsernin talouden tasapaino pitkäjänteisellä ja kustannustietoisella päätöksenteolla
Näkökulma	Strateginen tavoite
Kuntalaisten palvelut	6. Toimivat ja tarkoituksenmukaiset palvelut koko kuntalaisen elämäkaarelle
	7. Laadukkaat varhaiskasvatus ja opetuspalvelut
	8. Laadukkaat ja kattavat kulttuuri- ja liikunta- ja vapaa-ajanpalvelut
	9. Ikäihmisten mielekäs ja turvallinen arki
	10. Kunnan ja maakunnan onnistunut kumppanuus
	11. Varmistetaan osaava ja hyvinvoiva henkilöstö
Näkökulma	Strateginen tavoite
Asuminen ja maankäyttö	12. Elinvoimainen ja viihtyisä palveluiden keskus
	13. Toimiva joukkoliikenne ja turvallinen sekä kattava kevyenliikenteen verkosto
	14. Kilpailukyinen ja monipuolinen tonttitarjonta asumiseen ja yrittämiseen
Näkökulma	Strateginen tavoite
Elinkeino ja työllisyys	15. Kehitetään elinkeinorakennetta vahvaksi ja monipuoliseksi
	Hallinnon ja talouden tuottavuushankkeet käynnistetty

Arvio toteumasta	
	tavoite ei tule toteutumaan
	osittain toteutunut
	tulee todennäköisesti toteutumaan tai on jo toteutunut

Palvelualojen sekä tulosaluiden näkökulmaan ja strategiaan liittyvät tavoitteet			Seuranta	
		Mittari, seuranta ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Tavoitteen edistyminen/toteutuminen	Arvio toteumasta
Hallinto				
Yleishallinto	1. Kuntamarkkinointiohjelma on laadittu ja toimenpantu.	1. Kuntamarkkinointiohjelman tavoitteista raportoidaan osvuosikatsauksessa. Resurssien käytön arviointi.	Kuntamarkkinointiohjelma sekä vuosikello on laadittu ja on käytännön toteutuksessa. Markkinointistrategia laaditaan osana kuntastrategian toimeenpanoa joulukuusta 2021 lukien. Kunnan visuaalisen ilmeen uudistaminen käynnistyi sekä aloitettiin kunnan kotisivu-uudistus, jossa tavoiteaikataulu 4/22.	
Tukipalvelut	1. Tuottavuushankkeet on käynnistetty osana talousohjelmaa.	1. Projekteja arvioidaan säännönmukaisesti, toimialajohtoryhmät. Hanke raportit laadittu säännöllisesti.	1. Tuottavuusohjelman valmistelu on kesken ja liitetään osaksi Mäntsälä 2026 päivitystä. Projektit on salkutettu (25 kpl) joita seurataan ARC välineellä.	
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut (KEUSOTE)	1. Keusoten oman toiminnan kasvu vuodelle 2021 on 1% vuoden 2019 tilinpäätöksen tasosta.	1. Talousarvion toteutumatiotoja raportoidaan kuukausittain jäsenkunnille.	1. Keusoten kanssa talousarvion toteutumista arvioidaan kuukausittain vuoden alkukuukausia lukuun ottamatta. Talousarvion ylityshän sijasta kunnan maksuarvio alitettiin, koska koronakorvaukset olivat edelleen merkittävät.	
	2. Tuottavuusohjelmalla Keusote saavuttaa 20,4 milj. nettomenojen alenemaa vuoden 2021 menokehiksestä.	2. Tuottavuusohjelman toimenpiteitä ja onnistumista raportoidaan osavuositarkastusten rytmissä.	2. Tuottavuusohjelman toteutumista on seurattu kuukausittain ja erityisesti osavuositarkastuksissa. Keusoten talousarvio alittui ja vuoden 2020 tilinpäätökseen verrattuna Keusoten kokonaismenot alenivat 2,5 prosenttia. Alenema johtui kuntayhtymän saamista koronatuista joita saatiin n. 21 milj. euroa enemmän kuin kustannuksia syntyi. Tuottavuusohjelman mukaisia säästöjä ei kuitenkaan saavutettu, joten tavoite ei siltä osin toteutunut.	
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos	1. Uuden palvelutasomäärittelyn mukaiset tavoitteet ja palo-aseman ratkaisut toteutettu.	1. Tavoitteiden raportointi kuntaan osavuositarkastuksissa.	1. Kunnan palvelutasotavoitteet pääsääntöisesti toteutuneet. Paloaseman osalta tehty sisäilmahaasteisiin liittyen väliaikaisratkaisuja.	
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	1. Ympäristö- ja maa-ainelupien käsittely on asiakaslähtöistä ja nopeaa.	1. Ympäristö- ja maa-ainelupien käsittelyajat nopeutuvat edelliseen vuoteen nähden.	1. Asian vastuu Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa ja myös toteumaseuranta. Lupien käsittelyaika on saatu lyhennettyä.	
	2. Ympäristöpalvelujen palveluita tarjotaan lähipalveluna.	2. Lähityöskentelyä jatketaan vuonna 2021 erikseen sovittavalla toimintamallilla ja huomioiden koronapandemian sen hetkinen tilanne. Lähityöskentelyä on vähintään kerran kuukaudessa.	2. Lähityöskentelyä ei ole voitu toteuttaa vuoden 2021 aikana ollenkaan koronatilanteesta johtuen.	

Palvelualueen sekä tulosalueiden näkökulmaan ja strategiaan liittyvät tavoitteet			Seuranta	
		Mittari, seuranta ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Tavoitteen edistyminen/toteutuminen	Arvio toteumasta
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut				
Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset	1. Toimialan talouden, sopimushallinnan ja hankintojen suunnitelmallisuuden kehittäminen.	1. Toimialan palveluiden läpinäkyvyyden lisääminen tuotteistamalla palvelut: varhaiskasvatuspalvelut tuotteistetaan vuosina 2020 - 2021.	1. Varhaiskasvatuksen palveluiden tuotteistaminen tehtiin osana kunnan tuotteistamisprojektia. Tuotteistuksen hyödyt jäivät vähäisemmäksi alkuperäisestä tavoitteesta.	●
		2. Sopimusvalvonnan kehittäminen koko kunnan tasolla yhteistyössä.	2. Sopimusvalvonnan kehittämistä tehtiin osana kunnan kokonaistavoitetta. Palvelualue osallistui Clouidia-sopimushallinnan käyttöönottoon.	
		3. Toimialan hankintojen kirjaaminen HankintaSampo-järjestelmään ja prosessointi rehtorien ja päiväkotijohtajien käytössä.	3. Hankintojen kirjaamista edistettiin vuoden 2021 aikana HankintaSampo-järjestelmään. Kunta vaihtoi hankintajärjestelmäksi Clouidian ja palvelualue osallistui järjestelmän käyttöönottoon.	
Opetuspalvelut ja varhaiskasvatuspalvelut	1. Asiakaslähtöisten ja laadukkaiden kasvatusta ja opetuspalveluiden tuottaminen.	1. Rakentaa yhteisön toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävä elämäntapaa. Keskeisenä painopisteenä on kasvun ja oppimisen edellytyksistä huolehtiminen.	1. Opetuspalvelut: opetussuunnitelmien valmistelu toteutettiin veloitteiden ja kehittämistarpeiden mukaisesti. Vuorovaikutusta ja osaamista edistäviä rakenteita lisättiin. Toteutettiin erityispedagogista osaamista lisäävää koulutusta ja palvelurakenteita kehitettiin. Vahvistettiin yrittäjyyskasvatuksen menetelmällisyyttä. Varhaiskasvatus: Varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman liitteitä täydennettiin. Liitteistä tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja suunnitelma lapsen suojaamiseksi väkivallalta kiusaamiselta ja häirinnältä hyväksyttiin lautakunnassa. Meneillään olevat hankkeet (Tasa-arvo 2020-2021 ja Covid19) hankkeet loppuun saattettiin ja arvioitiin. Tasa-arvo hankkeelle 2021-2022 saatiin jatkoavustusta. Kehkeytyvä toimintasuunnitelma ja kertomus toimi johtamisen, kehittämisen ja arvioinnin välineenä.	●
	2. Oppivan yhteisön oppimisen ja osaamisen vahvistaminen.	2. Avoimen, yhteisöllisen ja dialogisuutta edistävän toimintakulttuurin rakentaminen ja osaamisen jakaminen. Pedagogista perustehtävää johdetaan systemaattisesti.	2. Opetuspalvelut: Oppivelvollisuuden laajentamisen mukaisia toimenpiteitä käytönotettiin ja niitä kehitetään edelleen. Koulujen sisäisiä johtamisrakenteita vahvistettiin sekä henkilöstön ammattiosaamista ja pysyvyyttä edistettiin osana tva-järjestelmää. Erityispedagogiseen kelpoisuuteen tähtäävä koulutus käynnistettiin yhteistyössä Helsingin yliopiston ja Mäntsälän kansalaisopiston kanssa. Varhaiskasvatuspalvelut: Henkilöstön koulutuksia järjestettiin johtamiseen, tunne- ja vuorovaikutustaitoihin työhyvinvoinnin näkökulmasta ja tasa-arvo ja yhdenvertaisuuteen liittyen.	

Palvelualueen sekä tulosalueiden näkökulmaan ja strategiaan liittyvät tavoitteet		Seuranta	
		Tavoitteen edistyminen/toteutuminen	Arvio toteumasta
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut			
Opetuspalvelut ja varhaiskasvatuspalvelut	3. Yhteisöllinen johtaminen.	3. Kaikkien lasten ja koko henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukainen toiminta. Yhteisön sisäisen ja ulkoisen viestinnän kehittäminen. Talouden tasapainosta huolehtiminen.	3. Opetuspalvelut: Käynnistettiin Ehnroosin koulun liikuntalähikoulu ajattelun mukainen pilotti. Työ jatkuu, koska se jäi koronan vuoksi kesken. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä päivitettiin osana kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän kokonaistoimenpiteitä. Varhaiskasvatuspalvelut: Laadittiin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yhteinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Asiakasmaksulain muutoksen vuoksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksut määriteltiin uudelleen 1.8.21 alkaen.
	4. Hyvinvointia ja turvallisuutta edistävien kasvu- ja oppimisympäristöjen rakentaminen.	4. Innovatiivisten, terveellisten, turvallisten ja erilaista oppimista tukevien työskentely- ja oppimisympäristöjen rakentaminen. Tieto- ja viestintäteknologian pedagoginen hyödyntäminen kasvatus- ja opetuskäytössä.	4. Opetuspalvelut: laadittiin toimintamalli kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Ehnroosin rakennushanke toteutui suunnitelman mukaisesti, Myllymäen ja Hepolan koulujen tarveselvitystyö aikataulun mukaisessa valmistelussa ja päätöksenteossa. Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön kehittämisessä korostui koulutuksellinen osuus, etäopetuksen käytänteet painopistealueina. Varhaiskasvatuspalvelut: Asiakaslomakkeita sähköistettiin. Amandan päiväkodin rakentaminen eteni suunnitellun aikataulun mukaisesti. Varhaiskasvatuksen monilukutaito ja tieto- viestintäteknologia suunnitelma tehtiin varhaiskasvatussuunnitelman liitteeksi. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kiusaamisen puuttumisen mallia päivitettiin siten, että laadittiin yhteinen suunnitelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi.

Palvelualueen sekä tulosalueiden näkökulmaan ja strategiaan liittyvät tavoitteet		Seuranta		
		Mittari, seuranta ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Tavoitteen edistyminen/toteutuminen	Arvio toteumasta
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut				
Elinikäinen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut	1. Kansalaisopisto järjestää kursseja ja tapahtumia, jotka tuottavat osaamista ja hyvinvointia kuntalaisille.	1. Kansalaisopisto järjestää kursseja ja tapahtumia, jotka tuottavat osaamista ja hyvinvointia kuntalaisille.	Opisto keräsi opiskelijapalautetta erityisesti etäopetukseen osallistuneilta. Saatu palaute oli hyvää. Opiskelijoiden digiosaaminen lisääntyi. Koronasta johtuen tuntimäärä sekä netto-opiskelijamäärä jäivät osittain toteutumatta.	●
	2. Kirjasto edistää kaikenikäisten kuntalaisten monipuolista lukutaitoa ja kansalaisuutta, tiedonhankintaa ja hyvinvointia.	2. Kirjasto tarjoaa sisällöltään ja muodoiltaan monipuolisia aineistoja, matalan kynnyksen palveluja, opastusta, kohtaamisia ja tapahtumia sekä kokeilee uutta ja osallistuu kirjaston ulkopuolisiin tapahtumiin.	Kirjaston aineistohankinta toteutui suunnitellusti ja e-aineistojen hankintaa lisättiin Kirkes-kirjastojen yhteisen linjauksen mukaisesti. Aukioloajat toteutuivat paremmin kuin vuonna 2020, mutta kirjastoauto oli koronarajoitusten vuoksi pois ajosta 25 viikkoa. Tapahtumia järjestettiin yli 100 kpl ja opastuksia 75 kpl. Ulkopuolisiin tapahtumiin kirjasto osallistui 5 kertaa. Digiopastuksia tarjottiin ajanvarauksella koko vuoden ja digicafe toimi normaalisti syksyllä. Digiopastus tavoitti 42 hlöä. Asiakkaan tilaamia, valmiiksi noudettavaksi koottuja lastenaineistokasseja kirjastossa tehtiin vakaan 37 ja perheille 54 kpl.	●
Hyvinvoinnin edistämisen palvelut	1. Hyvinvoinnin- ja terveydenedistämisen resurssit (raha ja henkilö) pysyvät vähintään nykyisellä tasolla.	1. Mittari: hyvinvoinnin- ja terveydenedistämisen henkilöresurssi määrä ja käytettävä raha.	Hyvinvoinnin- ja terveydenedistämisen henkilöresurssi toteutui 50%, järjestely toimi väliaikaisesti, kun työt priorisoitiin vapaa-aikapäällikön töiden kanssa. Vuoden 2022 talousarvioon esitettiin henkilöstö- ja määrärahat entisen tason mukaisesti.	●
Vapaa-aikapalvelut	1. Vapaa-aikapalvelut toimii laaditun strategian mukaisesti. 2. Tulosalue suoriutuu päällikön vaihdoksesta ja tulevasta organisaatio muutoksesta.	1. Strategian tavoitteet saavutetaan niin toiminnan kuin organisaatio muutoksen osalta.	1) Strategisten tavoitteiden toteutumista seurattiin ja tehtiin muutoksia tavoitteiden saavuttamiseksi. Vapaa-aikapäällikön 50% työpanos toimi väliaikaisesti, kun työn painopistettä rytmitettiin ja vuoroteltiin hyvinvointikoordinaattorin työn kanssa. 2) Vapaa-aikapäällikön tehtävä muutettiin hyvinvointipäälliköksi ja virka täytettiin joulukuussa 2021.	●

Palvelualojen sekä tulosaluiden näkökulmaan ja strategiaan liittyvät tavoitteet		Seuranta		
Tekninen ja elinvoimapalvelut		Mittari, seuranta ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Arvio toteumasta	
Tekninen ja elinvoimapalvelujen yhteiset	1. Toiminnallisuus; sopimukset/hankinnat; uusien toimintapojen/automaation kehittäminen ja hyödyntäminen läpi organisaation=>talouden tasapainon edistäminen.	1. Kategoriatyön tulokset asiantuntijapalveluiden osalta ja vähintään yhden uuden kategoroinnin loppuun saattaminen- työ on jatkuva. Sopimushallinnan toimintojen uudelleen arviointi on tehty toimialalla ja käytössä.	Kohta 1. Työ sopimushallinnan osalta on aloitettu => arkistointi keskitetty/ohjeistus laadittu, sähköinen allekirjoitus käytössä. Verkkolomakkeita laadittu. Kategoriatyö alkaa myöhemmin yhdessä hankintatoimen kanssa aikataulutettuna.	
	2. Palautteiden (kuntalaisten osallistaminen) määrätietoinen kehittäminen sovelluksineen	2. Palautteiden antaminen ja niiden vastaanotto on edennyt sovelluksen käyttöönoton osalta väh. kokeiluvaiheeseen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa (muut toimialat, luottamushlöt jne.).	2. Palautteiden antaminen on korvattu Resonoi-sovelluksella, joka toteuttaa vain osittain asiakkaiden palautteita.	
	3. Tiedolla johtamisen käytäntöjä laajennetaan tulosalueittain.	3. Vähintään yksi per tulosalue.	3. On aloitettu, mutta jäänyt kesken henkilöstövaihdoksista johtuen.	
	4. Suunnitteluratkaisut talo- ja infrarakentamisessa tukevat tavoitetta elinvoimaisesta ja viihtyisästä palveluiden keskuksista taloudelliset resurssit huomioon ottaen.	4. Käyttäjätyytyväisyyskysely 1/ vuosi. Raportointi toimialan johtoryhmälle.	4. Ei toteutettu. Aikaisempien vuosien kyselyyn saatiin vain muutama vastaus eikä kysely tuottaneet lisäarvoa.	
	5. Ylläpidetään kunnallistekniikan, viherrakentamisen ja leikkialueiden suunnittelutöiden ohjelmaa maankäytön toteutumisen vaatimassa aikataulussa. Ylläpidetään talonrakentamisen suunnitteluajankautua tilahankkeiden toteuttamishojeen mukaisessa laajuudessa ml. tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaiheet. Tarveselvitys hyväksytty n. 3 v. ja hankesuunnitelma n. 2 v. ennen aioittua rakentamisen aloitusta.	5. Suunnitteluohjelmat ja -aikataulut laaditaan taulukkomuodossa ja raportoidaan tekniselle johtajalle puolivuositain.	5. Jatkuva ylläpito	
	6. Kunnan uuden elinkeino-ohjelman mukaiset toimenpiteet käynnistetty.	6. Kunnan ja MYK:n arviot elinkeino-ohjelman t	Kunnan elinkeino-ohjelman päivitys päätettiin siirtää kuntastrategian yhteyteen. MYK seuraa tavoitteita omassa osiossaan.	
Maaseutupalvelut	1. Ruokavirasto on asettanut kunnan ja Ruokaviraston välisessä maksajavirastosopimuksessa yhteistoiminta-alueille palvelutavoitteet ja valvoo tavoitteiden toteutumista.	1. Vuosittainen maksajavirastovakuutus, sekä yhteistoiminta-alueelle kohdistuvat valvonnat ja auditoinnit.	Seurantaa tehdään jatkuvasti, lopullinen raportointi varainhoitovuodesta 16.10.2020 - 15.10.2021 tehdään 15.11.2021 mennessä.	
	2. Sähköisen asioinnin lisääminen	2. Sähköisten hakemusten määrä.	Sähkösten hakemusten prosentuaalinen määrä nousi vajaalla %:lla edellisestä vuodesta (2021 93,39 %). Paperihakemusten määrä väheni, mutta lopettavien tilojen kautta väheni myös sähköisten hakemusten määrä.	

Palvelualueiden sekä tulosalueiden näkökulmaan ja strategiaan liittyvät tavoitteet		Seuranta		
Tekninen ja elinvoimapalvelut		Mittari, seuranta ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Arvio toteutusta	
Toimitilapalvelut	1. Energiatehokkuussuunnitelma ja toimenpiteet > liittyy kunnan strategiaan > asuminen ja maankäyttö, jonka tavoite.	1. Vuosittainen määräraha investoinneissa - led valaistuksen uusinta vuosittain määritellyissä kohteissa > säästötavoite. - energiakatselmusten / katsastusten toimenpiteet käytäntöön > vuosittaiset määritellyt toimenpiteet > säästötavoite.	Energiainvestointeihin oli varattu määrärahaa 230 000 €, jotka ylittivät Led valaistushankkeen osalta, koska vuodelle 2020 suunniteltuja kustannuksia kaatui vuodelle 2021, tämän johdosta energiansäästötoimenpiteistä siirrettiin 90 000 € led-valaistushankkeelle, jolloin vuodelle 2021 suunniteltu Säaksjärven koulun lämmitystapamuutos jouduttiin siirtämään vuodelle 2022. Koko vuoden energia-investointien kustannukset olivat 333 000 €.	
	2. Turhista kiinteistöistä luopuminen > liittyy kunnan strategiaan > talous.	2. Vuosittain määritellään tarpeettomat kiinteistöt, jotka realisoitava.	Mäntsälä 2026 toimenpiteet viety käytäntöön kiinteistöjen Arolan koulun, Nummisten seurojentalon sekä As Oy Aurinkorinteen yhden osakehuoneiston osalta. Teletalon sekä Saviahon päiväkodin osalta tavoite ei toteutunut. Teletalo otettu työllisyyspalveluiden käyttöön sekä Saviahon päiväkotia ole tahdottu laittaa myyntiin Etelä-Mäntsälän tulevan kasvun vuoksi. Vuokralasiehdokkaita ollut muutama, mutta nämä vaihtoehdot kaatuneet.	
	3. Hankintojen strategiset tavoitteet.	3. Hankinnoissa huomioidaan hankintojen strategiset tavoitteet yksikön osalta. - hankintojen suunnitelmallisuus (hankintakalenteri). - hankinnoissa pyritään löytämään kestävä kehitys ja huomioidaan energiatehokkuus hankinnoissa. - lisätään hankintaosaamista koulutuksen avulla.	Hankintakoulutuksessa oltu 31.3.2021, hankintojen suunnitelmallisuutta lisätty ja pidetty hankintojen osalta tilannekatsaus kuukausittain.	
Ateria ja puhtauspalvelut	1. Tuottavuuden lisääminen / ruoka- ja siivouspalvelujen organisaatiomuutos.	1. Ruoka- ja siivouspalvelujen organisaatiomuutoksen valmistelu projektisuunnitelman aikataulun mukaisesti. Toteutus valmiina 30.6.2021. Toiminta alkaa kunnan omana toimintana 1.7.2021. Henkilöstön rekrytointi, koulutus ja perehdytys valmiina 30.6.2021 mennessä.	1. Muutos valmistunut suunnitelman mukaisesti. Oma tuotanto lähtenyt käyntiin 1.7.21. Ostopalveluista luovuttu. Rekrytoinnit tehty. Ateriakuljetusten, siivouskoneiden sekä kunnantalon ravintolayrittäjä on kilpailutettu.	
	2. Asiakastytyväisyyden lähtötason selvittäminen ja jatkuva kehitys osana toimintaa.	2. Tilaaja- ja käyttäjäasiakkaille järjestetään tyytyväisyyskysely 31.5.2021 mennessä. Kartoitetaan lähtötaso ruoka- ja siivouspalvelujen nykytilasta. Tyytyväisyyskyselyjen perusteella saatujen palautteiden avulla toiminnan laatua ja sen kehitystä seurataan ja kehitetään jatkuvasti.	2. Asiakastytyväisyyskysely tehty vk.15. Oma KivaQ hlöstötyytyy.kysely tehty ja purettu koko henkilöstön kanssa 11.5.21.	
	3. Siivous / menetelmien muuttaminen vähemmän kemikaaleja sisältävistä aineista ekologisempaan suuntaan.	3. Kemikaalivapaaseen ylläpitosiivoukseen siirrytään koulusiivouksessa, 2 kohteessa 31.12.2021 mennessä. Tavoitteena on kemikaalien ja veden käytön vähentäminen uusia menetelmiä hyödyntämällä. Puhtaustasoa seurataan laatukierrosten ja puhtaustäytteiden avulla.	3. Siivouskoneiden ja laitteiden kilpailutus on valmistunut ja laitteet tilattu 12.7.21.	

Palvelualueiden sekä tulosalueiden näkökulmaan ja strategiaan liittyvät tavoitteet		Seuranta		
Tekninen ja elinvoimapalvelut		Mittari, seuranta ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi	Arvio toteumasta	
Kuntatekniikka	1. Kuntatekniikan toiminnan kehittäminen.	1. Kuntatekniikan sisäisen yhteistyön lisääminen, jolla vähennetään ulkoisen palvelun ostoa.	Kuntatekniikassa tehtiin organisaatiomuutoksia ja yksiköitä yhdistettiin (mm. puistot ja liikuntapaikat).	●
	2. Asuinalueiden viihtyisyyden edistäminen - viihtyisä ja vireä ympäristö.	2. Mäntsälänjoen kunnostaminen; kunnostustöiden jatkaminen (70% valmiina vuoden 2020 lopussa). Tavoite, Urheilukentän ja Leppäniementien sillan väli valmis vuoden 2021 aikana.	Mäntsälänjoen loput puistoraitit rakennettiin keskusurheilupuiston ja Leppäniemen asuinalueen välille.	●
	3. Turvallinen ja toimiva kävely- ja pyöräilyverkosto	3. Mäntsälän jalankulku-, pyöräily- ja ulkoilureittien verkoston kehittämissuunnitelman mukaisesti kevyen liikenteen väylien toteuttaminen. Uudet turvalliset kevyen liikenteen väylä-yhteydet investointisuunnitelman mukaisesti sekä vanhojen väylien peruskunnostuksia.	Viertolantielle rakennettiin yhdistetty jalankulku- ja pyörätie.	●
Maankäyttö, asuminen ja liikenne	1. Koko kunnan yleiskaavatyö - kaavaluonnos valmistuu.	1. Mittari: Yleiskaavaluonnos hyväksytään nähtäville kevätkauden 2021 aikana. Kaavaehdotuksen valmistelu syksyllä 2021. Yleiskaavan ohjausryhmä seuraa aikataulua.	1. Kuntakehityslautakunta käsittelee yleiskaavaluonnosta 16.6. kokouksessaan ja se oli nähtävillä 15.12 asti	●
	2. Monipuoliset asumismahdollisuudet kunnassa.	2. Mittari: Tuetaan ja edistetään monipuolisen kuntarakenteen kehitystä tonttitarjontaa lisäämällä (seuranta: tarjonta ja kysyntä) ja maaseudun asuttamisella (seuranta: suunnittelutarveratkaisut, yleiskaavan ratkaisut).	2. Tonttikysyntä on ollut vilkasta koko vuoden 2021. Vuolteenpellon uusi kaava-alue hyväksytty kh 22.2.2021. Suunnittelutarveratkaisuhakemuksia tullut normaaliin tapaan. Yleiskaavatyössä tarkastellaan hajarakentamisen mitoitusta.	●

3.3 Talousarvion toteutuminen

3.3.1 Hallintopalvelut

Tilivelvollinen	Kunnanhallitus, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, henkilöstöjohtaja, kuntakehitysjohtaja, tietohallintopäällikkö
Palvelualueen toimielin	Kunnanhallitus
Palvelualueen tulosalueet	Yleishallinto, Tukipalvelut, Sosiaali- ja terveystalvet (Keusote), Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Palvelualueen palvelusuunnitelma

Palvelualue tuottaa keskitetysti hallinto-, hankinta-, talous-, Hr – ja tietohallinnon palvelut. Ylempien luottamuselinten valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät ja toimintatapojen kehittäminen on palvelualueen vastuulla. Kunnan asiakaspalvelu, asianhallinta- ja arkistopalvelut sekä viestintä-, markkinointi- ja kulttuuripalvelut ovat myös osa palvelukokonaisuutta. Kunnan keskitetyt valmius- ja turvallisuustoiminnot ovat yleishallinnon alla. Palvelualueen alle sisältyy myös Keski-Uudenmaan sotekuntayhtymän, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen sekä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kuntaosuudet.

Hallintopalvelut/ kunnanhallitus

	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	MTA 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	1 780 456	1 627 500		1 627 500	2 060 945	126,6 %	-433 445
Myyntituotot	62 111	200		200	25 812	12906,1 %	-25 612
Maksutuotot	1 255				8 173		-8 173
Tuet ja avustukset	156 800	132 000		132 000	157 346	119,2 %	-25 346
Muut toimintatuotot	1 560 290	1 495 300		1 495 300	1 869 615	125,0 %	-374 315
Toimintakulut	-75 138 332	-75 531 630	-2 887 949	-78 419 579	-73 299 465	93,5 %	-5 120 114
Henkilöstökulut	-3 235 826	-3 279 700		-3 279 700	-3 458 738	105,5 %	179 038
Palvelujen ostot	-71 114 476	-71 420 716	-2 503 949	-73 924 665	-68 700 046	92,9 %	-5 224 619
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-129 088	-40 050		-40 050	-47 049	117,5 %	6 999
Avustukset	-40 934	-66 000	-384 000	-450 000	-359 040	79,8 %	-90 960
Muut toimintakulut	-618 008	-725 164		-725 164	-734 592	101,3 %	9 428
Toimintakate	-73 357 876	-73 904 130	-2 887 949	-76 792 079	-71 238 520	92,8 %	-5 553 559
Vuosikate	-73 357 876	-73 904 130	-2 887 949	-76 792 079	-71 238 520	92,8 %	-5 553 559
Poistot ja arvonalentumiset	-34	-10 000		-10 000			-10 000
Suunnitelman mukaiset poistot	-34	-10 000		-10 000			-10 000
Arvonalentumiset							
Tilikauden tulos	-73 357 909	-73 914 130	-2 887 949	-76 802 079	-71 238 520	92,8 %	-5 563 559
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-73 357 909	-73 914 130	-2 887 949	-76 802 079	-71 238 520	92,8 %	-5 563 559
Vyörytyserät	3 758 606	3 728 661		3 728 661	3 862 378	103,6 %	-133 717
Vyörytystuotot	3 758 606	3 728 661		3 728 661	3 862 378	103,6 %	-133 717
Vyörytyskulut							
Kustannuslaskennalliset erät	6 061 432	6 045 432		6 045 432	6 045 432	100,0 %	
Yli/alij. vyörytyser. jälkeen	-63 537 871	-64 140 037	-2 887 949	-67 027 986	-61 330 710	91,5 %	-5 697 276

Organisaatiomuutokset vaikutukset

Kunnanvaltuusto päätti toukokuussa kunnan palveluorganisaatiomuutoksesta ja hallintosäännöstä 1.8.2021 lukien. Konsernipalvelut toimiala muuttui hallinnon palvelualueeksi. Palvelutoiminnoista kuntakehityspalvelut ja työllisyys- ja kotouttamispalvelut sekä joukkoliikenne siirtyivät tekninen- ja elinvoimapalvelut palvelualueelle. Vapaa-aikapalvelujen tulosalue ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut siirtyivät sivistys- ja hyvinvointipalvelut palvelualueelle. Näiden siirtojen jälkeen hallinnon palvelualueen henkilöstömäärä on noin 25 ja suurimpana tulosalueena kuntayhtymäpalveluista Keusoten palvelut, sen budjetin ollessa noin 70 milj. euroa. Palvelualueen ja tulosalueiden talousarvio-, toteutuma ja vertailuvuoden luvut on esitetty uuden rakenteen mukaisina lukujen vertailukelpoisuuden hahmottamiseksi.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Koronapandemia vaikutti myös hallintopalvelujen toimintaan. Kokoontumiset, muu yhdistystoiminta sekä kokouskäytännöt muuttuivat vuoden aikana lähikohtaamisista etätoiminnoiksi. Kunnan viestintä painottui koronatiedottamiseen. Syksyn aikana resurssien vahvistumisen myötä kunnan markkinoinnissa, visuaaliossa ilmeessä ja muussa kehittämisessä päästiin määrätietoisesti eteenpäin. Tähän liittyi myös syksyllä valmisteltu ja joulukuussa päätetty kunnan uusi strategia. Erittäin tiiviissä aikataulussa viranhaltijat ja valtuutetut saivat päätökseen vuoteen 2025 ulottuvan strategian, jonka toimeenpano jatkuu 2022 ensimmäisestä osavuosikatsauksesta lukien. Toimintavuonna uusittiin myös kunnan hankintaohjeistus ja kunta vaihtoi järjestelmää hankintojen kilpailutusten ja sopimushallinnan osalta. Vuoden aikana tehtiin kaksi merkittävää palvelutuottajan muutosta eli Sarastiasta kunta siirtyy talous- ja henkilöstöpalvelujen osalta Provincia Oy:n asiakkaaksi. Kuntien aiemmin yhdessä omistama Kuuma Ict Oy myytiin uudelle palveluntuottajalle Telia Oy:lle. Molemmat isot hankkeet ovat työn alla parhaillaan 2022 ja niiden onnistuminen aikataulussa on kriittistä kunnan palvelutoiminnalle.

Tietohallinnon näkyvyyteen ja tietoturvakysymyksiin on kiinnitetty erityistä huomiota. Osaaminen ja työskentelytavat tietohallinnon tukemana ovat kehittyneet huomattavasti. Osaltaan pandemia-aika on vauhdittanut kehitystä, kuitenkin kehittämisessä edetään hyväksytyin tietohallintostrategian mukaisesti.

Toimintavuonna kunnassa ja tytäryhtiöissä tapahtui merkittävä määrä avainhenkilöiden vaihdoksia. Täytettäviin tehtäviin oli runsasta kiinnostusta ja rekrytoinnit sujuivat hyvin.

Hallintopalvelualueen toimintatuotot olivat 2,06 milj. euroa, kasvaessaan edelliseen tilinpäätökseen nähden 0,28 milj. eurolla. Merkittävimmät tulokertymät koostuivat pääosin onnistuneista tonttimyyneistä ja maa-alueiden myyntivoitoista sekä osakkeiden myynneistä. Toimintakulut olivat 73,3 milj. euroa jääden alle talousarvion 5,2 milj. euroa. Tähän vaikutti Keusoten sosiaali- ja terveyspalvelujen maksuosuuden jääminen reilusti ennakoitua pienemmäksi.

Mäntsälä 2026 ohjelman osalta on koettu yksittäisten hankkeiden osalta seurannan vaikeus. Henkilöstökuluissa toimintavuoden poikkeavan rekrytointilanteen takia on syntynyt sekä päällekkäisiä kuluja ja myös toimien täyttämättä jättämissä, jolloin vertailu vanhaan pohjaan on vaikeaa. Uusien luottamushenkilöiden aloitettua ja strategian laatimisen myötä syntyi ylimääräisiä kokouskustannuksia eikä kokouspalkkioissa saavutettu tavoiteltua vähentymistä. Palkkiotaoa uudessa hallintosäännössä sinällään alennettiin 30 %. Mäntsälä2026-ohjelmaa tullaan päivittämään vuoden 2022 aikana, kun kunnan tulorahoitus ja talouden sopeutustarve hyvinvointialueiden aloittaessa varmentuu

Arvio tulevasta kehityksestä

Sosiaali- ja terveys – sekä pelastuspalvelujen siirtyminen 1.1.2023 voi aiheuttaa joitakin toiminnallisia muutoksia kunnan hallinnossa ja tukipalveluissa. Odotus on että alun jälkeen se vähentää hieman työmäärää mm. talouden seurannan muuttuessa. Painopiste siirtyy hyvinvoinnin- ja terveydenedistämisen palveluihin, jotka ovat sivistys- ja hyvinvointipalveluiden palvelualueelle.

Kunnan viestinnän- ja markkinoinnin tavoitteena on kunnan elinvoiman turvaaminen, joka on myös kunnan strategian toimeenpanon keskiössä. Myös digitalisaation edistäminen ja hankintojen vaikuttavuuden parantaminen ovat tulosalueen ydintavoitteita vuodelle 2022 ja eteenpäin.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Hallintopalveluissa on käynnissä kaksi merkittävää hankekokonaisuutta; tietohallinnon palveluntuottajavaihdos sekä talous- ja henkilöstöpalvelujen palveluntuottajavaihdos, joiden toteutumisessa aikataulussaan ja yhdenaikaisessa toimeenpanossa on tunnistettu merkittäviä riskejä. Palvelualueella on tunnistettu myös tiettyjä avainhenkilöriskejä, niiden tehtävien osalta, joissa ei ole varahenkilöä määritelty tai organisaatio on niin ohut, että työntekijöiden poisjäänti voi aiheuttaa merkittävää haittaa toiminnassa.

Hallintopalvelualueella on tunnistettu myös tietosuojaja tietoturvariskejä. Tietojärjestelmien toimimattomuus, tietomurrot ja palvelunestohyökkäykset ovat lisääntyneet ja riskien toteutuminen ulkoisen palveluntuottajan palveluissa sekä kunnan toiminnassa voi aiheuttaa merkittävää haittaa toiminnalle.

Kunnan korkea velkaantuminen ja talouden ennustettavuus on merkittävä riski. Edelleen vuoden 2022 osalta talouden ennustettavuus on vaikeaa ja myös vuodesta 2023 eteenpäin valtionosuus- rahoituksen osalta, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa. Koronasta aiheutuvat kustannukset sekä niihin saatavan valtiontuen suuruus on jo viimeisen kahden vuoden aikana ollut ennustamatonta.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä toimialalla

Palvelualueella ei ole havaittu merkittäviä puutteita sisäisessä valvonnassa tai siihen liittyvissä toimintaprosesseissa. Kunta päätti toteuttaa ulkopuolisen palveluntuottajan kanssa erillisen koko kunnan riskikartoituksen, jossa käytiin läpi olennaiset kuntaa koskevat riskit. Myös hallintopalvelujen omaa sisäisen valvonnan tilaa ja riskiarviointia on tarkasteltu osana johtoryhmätyöskentelyä. Tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä on päivitetty myös kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistusta. Konserniohjeiden ja viestintäohjeiden päivitys on myös käynnistetty. Kehittämistarpeena on tunnistettu sisäiseen perehdyttämiseen, avainhenkilöriskeihin, käyttöoikeuksien hallintaan ja sopimushallintaan liittyvät asiat.

Tilikauden aikana kunta irtisanoi palkanlaskennan ja kirjanpidon palveluita tarjoavan Sarastia Oy:n kanssa laaditun ulkoistussopimuksen jatkuvien toiminnassa todettujen puutteiden vuoksi. Kunta on reklamoinut palveluntuottajaa heikosta palvelun laadusta ja edellyttänyt korjaavia toimenpiteitä. Erityisesti ongelmia on ollut kunnan palkanlaskennan palveluiden osalta, jossa on merkittäviä viiveitä vastaamattomien palvelupyynnösten osalta, jotka vaikuttavat palkanmaksun oikeellisuuteen. Kunnalle on syntynyt merkittävää imagollisesti haittaa. Kaikkia tilikaudella toiminnassa havaittuja puutteita ei ole korjattu tilinpäätökseen mennessä.

Kunnanhallitus

Yleishallinto

Tulosalueen toiminta-ajatus

Tulosalue käsittää keskusvaalilautakunnan, luottamushenkilöhallinnon, kunnanjohtajan, yleishallinnon, keskitetyn asianhallinnan sekä valmiussuunnittelun määrärahat. Lisäksi käyttöomaisuuden myyntien myyntivoitot 1,5 milj. € on budjetoitu tälle tulosalueelle. Yleishallinto-palveluihin ei kohdistunut muutosta organisaatiouudistuksessa 1.8.2021.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Koronapandemia vaikutti myös hallintopalvelujen toimintaan ja 31.7.2021 asti palvelualueelle kuuluneet vapaa-aikapalvelut joutuivat erityisesti muokkaamaan edelleen palvelujaan etäyhteyksien saavutettaviksi. Kunnan asiakaspalvelu ja asianhallinta toimi pääsääntöisesti etäpalveluin.

Kunnan hallintosääntö ja siihen liittyvä palkkiosääntö otettiin käyttöön 1.8.2021 lukien. Hallinto- ja luottamushenkilöorganisaatio muutettiin. Kunnanhallituksen alaisesta toiminnasta konsernijaosto lopetettiin, hyvinvointilautakunta sekä kuntakehityslautakunta siirrettiin muodostetuille uusille palvelualueille.

Kunnan asianhallinta perustuu DYNASTY-asianhallintajärjestelmään. Toimintavuoden aikana vietiin asianhallintajärjestelmän kehityshanketta eteenpäin, joka saatetaan loppuun vuoden 2022 aikana. Lopputuloksena on kunnan mahdollisuus siirtyä täysiin sähköiseen arkistonmuodostukseen. Valmiussuunnittelun osalta kunnan vs-johtoryhmä kokoontui kerran; koronapandemian johto ja viestintä hoidettiin kunnan johtoryhmän kautta.

Toiminnalliset tavoitteet pääsääntöisesti toteutuivat ja ne on erikseen raportoitu strategian yhteydessä.

Yleishallinnon toimintatuotot kasvoivat merkittävästi 0,4 milj. euroa. Merkittävimmät tulot kohdistuivat maa-alueiden myyntivoittoihin 1,5 milj. euroa, Kuuma-ICT osakkeiden myyntiin 0,28 milj. euroa sekä C-salkun osakekiinteistöjen ja liittymien myyntivoittoihin yhteensä 0,07 milj. euroa. Toimintakulujen kasvu oli myös huomattavaa josta merkittävimmät ylitykset kohdistuivat kuntavaalien toimintamenoihin 0,05 milj. euroa. Kunnanvaltuustoon ja kunnanhallituksen toimintakulut ylittyivät 0,09 milj. euroa, josta luottamuspalkkioihin kohdistui 0,05 milj. euroa ja muihin menoihin 0,04 milj. euroa. Kunnanjohtajan sijaisuus lisäsi palkkamenoja 0,06 milj. euroa. Kokonaisuutena talous toteutui muutettuun talousarvioon nähden kuitenkin positiivisena, johtuen merkittävästä tulokertymästä.

Yleishallinto	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	MTA 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	1 514 869	1 460 000		1 460 000	1 878 921	128,7 %	-418 921
Toimintakulut	-1 298 982	-1 226 561	-397 766	-1 624 327	-1 851 413	114,0 %	227 086
Toimintakate	215 887	233 439	-397 766	-164 327	27 509	-16,7 %	-191 836

Tukipalvelut

Tulosalueen toiminta-ajatus

Tulosalueelle kuuluu keskitetyt hallintopalvelut, henkilöstö- ja talouspalvelut, IT-, viestintä -, markkinointi- ja kulttuuripalvelut. Tulosalueeseen kohdistui muutos organisaatiouudistuksessa 1.8.2021, kun kulttuuripalvelut siirtyivät vapaa-aikapalvelujen tulosalueen alta osaksi tukipalveluja.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Tilikauden aikana kunta irtisanoi Sarastia Oy:n ja kunnan välisen palvelusopimuksen ulkoistettujen talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden järjestämisestä 30.9.2022 alkaen. Jatkossa kunnan palkanmaksu- ja kirjanpito- ja palveluita tuottaa Inhouse-yhtiö Provincia Oy, jonka kanssa on aloitettu viemään muutosprojektia läpi kohti siirtopäivää syksyille 2022.

Organisaatiomuutoksen myötä kunnan viestintä-, markkinointi- ja kulttuuripalvelut yhdistettiin. Kunnan viestintä painottui merkittävästi ulkoiseen ja sisäiseen koronatiedottamiseen. Syksyn aikana resurssien vahvistumisen myötä kunnan markkinoinnissa ja visuaalisen ilmeen kehittämisessä päästiin määrätietoisesti eteenpäin suunnitelman ja vuosikellon mukaisesti. Kaiken pohjalla oli syksyllä valmisteltu ja joulukuussa päätetty kunnan uusi strategia. Erittäin tiiviissä aikataulussa viranhaltijat ja valtuutetut saivat päätökseen vuoteen 2025 ulottuvan strategian, jonka toimeenpano jatkuu 2022 ensimmäisestä osavuosikatsauksesta lukien yksikkökohtaisten tavoitteiden kirjaamisella.

Toimintavuonna uusittiin myös kunnan hankintaohjeistus ja kunta vaihtoi järjestelmää hankintojen kilpailutusten ja sopimushallinnan osalta (Cloudia 1.1.2022 lukien). Sisäistä koulutusta, osaamisen vahvistamista sekä hankinnan kytkemistä tiiviimmin talousjohtamiseen jatkettiin. Tavoitteissa onnistuttiin hyvin.

Kuntien aiemmin yhdessä omistama Kuuma Ict Oy myytiin uudelle palveluntuottajalle Telia Oy:lle. Telia muutoshanke on työn alla parhaillaan 2022 ja sen onnistuminen aikataulussa (10/2022) on kriittistä kunnan palvelutoiminnalle. Muutoksen myötä vuodelle 2022 tietohallinnon henkilöstöä lisättiin palkkaamalla Hyvinkään ja Keravan kanssa yhteinen projektihenkilö.

Tietohallinnon näkyvyyteen ja tietoturvakysymyksiin on kiinnitetty erityistä huomiota. Osaaminen ja työskenntelytavat tietohallinnon tukemana ovat kehittyneet huomattavasti. Osaltaan pandemia-aika on vauhdittanut kehitystä; kehittämisessä edetään hyväksytyyn tietohallintostrategian mukaisesti, jossa on asetettu tavoitteet. Tietohallinnon tavoitteisiin on päästy toimintavuonna.

Toimintakulut toteutuivat hieman alle muutetun talousarvion, joten tuloalueen kokonaisuus toteutui hyvin. Toimintatuottojen osuus kokonaisuudessa on pieni.

Tukipalvelut	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	MTA 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	202 792	167 500		167 500	179 838	107,4 %	-12 338
Toimintakulut	-4 832 443	-4 427 368	-27 000	-4 454 368	-4 389 983	98,6 %	-64 385
Toimintakate	-4 629 651	-4 259 868	-27 000	-4 286 868	-4 210 145	98,2 %	-76 723

Sosiaali- ja terveystalvet (Keusote)

Tulosalueen toiminta-ajatus

Sosiaali- ja terveystalvetjen tulosalueella on kunnan sosiaali- ja terveystalvetjen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Talvetluntuottajana toimii Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymä, jonka maksusuuteen sisältyy myös erikoissairaanhoidon kustannukset, jotka tuottaa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle. Tulosalueelle kirjataan myös sote-toimintoihin kohdistuva Kevan eläkemenoperusteinen maksusuus.

Tulosalueeseen kohdistui muutos 1.8.2021 organisaatiouudistuksessa. Aiemmin tulosalueelle kirjatut ympäristöterveydenhuollon kustannukset kirjataan uudistuksen myötä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tulosalueen alle. Tulosalueen vertailuvuosi ja talousarvio on muutettu vastaamaan uutta organisaatiota.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Sosiaali- ja terveystalvet tulosalueen talousarvio toteutui 5,3 milj. euroa talousarviota parempana. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä sekä HUS kuntayhtymä saivat molemmat merkittävästi tukia koronasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Vuodelle 2021 Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä kirjasi koronakustannuksia 44 milj. euroa ja koronatuottoja 65 milj. euroa. Mäntsälän kunnan osuus koronakustannuksista oli 4,7 milj. euroa ja koronasta aiheutuvia tuottoja kirjautui Mäntsälän kunnalle 6,7 milj. euroa.

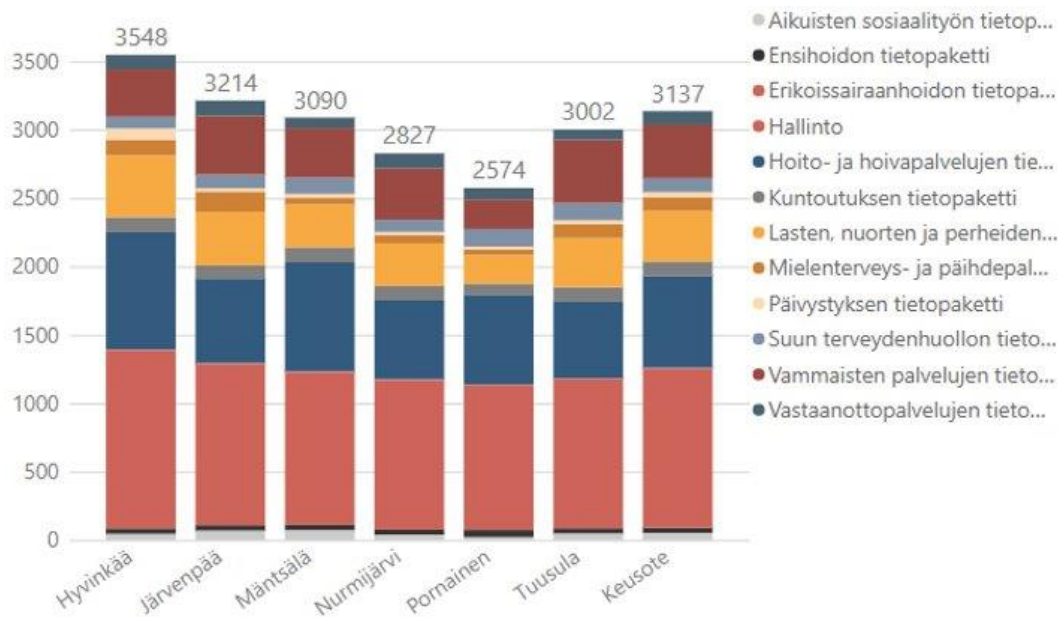
	Hyvinkää	Järvenpää	Mäntsälä	Nurmijärvi	Pornainen	Tuusula	Yhteensä
Tuotot	15,3 Me	14,7 Me	6,7 Me	14,0 Me	1,6 Me	12,5 Me	64,8 Me
Kulut	-10,8 Me	-10,6 Me	-4,7 Me	-8,7 Me	-1,0 Me	-8,1 Me	-43,9 Me
Netto	4,5 Me	4,1 Me	2,0 Me	5,2 Me	0,6 Me	4,3 Me	20,8 Me

Taulukko: Koronasta aiheutuneet kustannukset ja tuotot kunnittain

Mäntsälän sosiaali- ja terveystalvetjen kustannukset olivat 67,1 milj. euroa. Kustannuksista kuntayhtymän perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen kustannukset olivat 40,2 miljoonaa euroa ja erikoissairaanhoidon kustannukset 24 milj. euroa. Perusterveydenhuollon kustannukset toteutuivat lähes ennakkoon laskutetun mukaisena, ylitystä syntyi 0,2 milj. euroa alkuperäiseen talousarvioon. Erikoissairaanhoidon osalta kunta saa yli 3 milj. euroa hyvitystä alkuperäiseen talousarvioon.

Vielä joulukuussa Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän arvio oli toisensuuntainen ja kunta teki kuntayhtymän esityksestä 2,5 milj. euron talousarviomuutoksen. Kuntayhtymän arvio perustui alhaisempiin koronatukiin, joita kuntayhtymä sai valtiolta kuitenkin n. 21 milj. euroa arvioitua suurempana. Liitteessä 2 on tarkempi kuntakohtainen analyysi Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymän Mäntsälän kunnan osuuden toteutumisesta.

Alla Keski-Uudenmaan sotekuntayhtymän kustannusten jakaantuminen euroa/asukas palveluittain, jotka kuntayhtymässä on nimetty tietopaketeiksi. Mäntsälän kustannukset alittavat Keusoten keskimääräisen asukaskohtaisen kustannuksen, mutta on kuitenkin kuntayhtymän kolmanneksi kallein. Hoito- ja hoivatalvetluiden kustannukset ovat kuntayhtymän vertailukuntiin nähden kalliimpaa.

Kustannukset €/asukas palveluittain

Kevan eläkemenoperusteinen maksu oli 0,5 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveystoimen palvelut

	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	MTA 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	62 795				2 186		-2 186
Toimintakulut	-67 359 829	-67 525 000	-2 451 183	-69 976 183	-64 695 981	92,5 %	-5 280 202
Toimintakate	-67 297 034	-67 525 000	-2 451 183	-69 976 183	-64 693 796	92,5 %	-5 282 387

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Tulosalueen toiminta-ajatus

Tulosalueelle kuuluu alueellisen pelastustoimen määräraha Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselle. Pelastuslaitos on vuokrannut kunnalta paloaseman, jolta osin tekninen- ja elinvoimapaalvelut on vuokraaja.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Toimintavuonna käynnistyi hyvinvointialueuudistukseen liittyen valmistelu ja 1.1.2023 pelastuslaitos jakaantuu kahdelle hyvinvointialueelle (Keski-Uusimaa ja Vantaa-Kerava). Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kuntaosuus toteutui budjetoidun mukaisesti.

Pelastus

	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	MTA 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-1 837 082	-1 878 000	-12 000	-1 890 000	-1 890 261	100,0 %	261
Toimintakate	-1 837 082	-1 878 000	-12 000	-1 890 000	-1 890 261	100,0 %	-261

Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus

Tulosalueen toiminta-ajatus

Tulosalueelle kirjataan ympäristötoimen määräraha Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Tulosalueen toimintakulut toteutuivat lähes odotetun mukaisesti.

Ympäristöpalvelut

	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	MTA 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintakulut	-438 037	-474 701		-474 701	-471 827	99,4 %	-2 874
Toimintakate	-438 037	-474 701		-474 701	-471 827	99,4 %	2 874

Tarkastuslautakunta

Tarkastustoimi

Tulosalueen toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunta vastaa lakisääteisenä toimielimenä kunnan talouden ja toiminnan arvioinnista. Tulosalue sisältää määrärahan tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan toimintakuluihin.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Tarkastuslautakunta on vuoden 2021 aikana antanut kunnanvaltuustolle arviointikertomuksen vuodelta 2020. Tilintarkastuskertomus vuodelta 2020 annettiin kunnanvaltuustolle keväällä 2021. Tarkastuslautakunta on tilikauden 2021 aikana kokoontunut ja suorittanut arviointityötä laaditun arviointisuunnitelman mukaisesti. Taloudellinen toteuma on lähes talousarvion mukainen.

Tarkastuslautakunta

	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	MTA 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintakulut	-38 239	-30 691		-30 691	-29 549	96,3 %	-1 142
Toimintakate	-38 239	-30 691		-30 691	-29 549	96,3 %	1 142

3.3.2 Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

Tilivelvollinen Sivistyslautakunta ja hyvinvointilautakunta
sivistysjohtaja, opetus-, varhaiskasvatus- ja hyvinvointipäällikkö

Palvelualueen toimielin **Sivistyslautakunta ja Hyvinvointilautakunta**
Kasvatus- ja sivistyslautakunta (1.1.-31.7.2021)
Sivistyslautakunta (1.8.-31.12.2021)
Hyvinvointilautakunta (1.8.-31.12.2021)

Palvelualueen tulosalueet

Sivistys ja hyvinvointi yhteiset, Opetuspalvelut, Varhaiskasvatuspalvelut, Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut.

Palvelualueen palvelusuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella toimii kaksi lautakuntaa. Sivistyslautakunta ohjaa palvelutuotannossa varhaiskasvatus-, opetus- ja elinikäisen oppimisen palveluita. Hyvinvointilautakunta ohjaa palvelutuotannossa nuoriso-, liikunta- ja hyvinvointipalveluita.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella edistetään tasa-arvoisesti kuntalaisten varhaiskasvatusta, opetusta, sivistystä, osaamista, vapaa-aikaa ja hyvinvointia. Palvelut on tuotettu asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja tehokkaasti laadukkaita palveluja turvallisessa toimintaympäristössä.

Kasvatus- ja hyvinvointipalvelut

	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	TAM 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	3 319 350	3 044 407	417 000	3 461 407	4 208 403	121,6 %	-746 996
Myyntituotot	1 331 619	1 165 850	50 000	1 215 850	1 659 706	136,5 %	-443 856
Maksutuotot	1 425 082	1 529 200	-10 000	1 519 200	1 490 456	98,1 %	28 744
Tuet ja avustukset	494 878	272 667	400 000	672 667	1 014 255	150,8 %	-341 588
Muut toimintatuotot	67 770	76 690	-23 000	53 690	43 986	81,9 %	9 704
Toimintakulut	-51 105 766	-52 920 594	-461 999	-53 382 593	-51 997 780	97,4 %	-1 384 813
Henkilöstökulut	-25 323 601	-25 583 440	-561 790	-26 145 230	-26 112 688	99,9 %	-32 542
Palvelujen ostot	-9 280 476	-9 885 158	-140 078	-10 025 236	-9 289 369	92,7 %	-735 867
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-790 010	-970 438	19 869	-950 569	-875 594	92,1 %	-74 975
Avustukset	-2 647 610	-2 784 600	200 000	-2 584 600	-2 274 321	88,0 %	-310 279
Muut toimintakulut	-13 064 068	-13 696 958	20 000	-13 676 958	-13 445 808	98,3 %	-231 150
Toimintakate	-47 786 416	-49 876 187	-44 999	-49 921 186	-47 789 377	95,7 %	-2 131 809
Vuosikate	-47 786 416	-49 876 187	-44 999	-49 921 186	-47 789 377	95,7 %	-2 131 809
Poistot ja arvonalentumiset	-696 084	-685 921		-685 921	-645 908	94,2 %	-40 013
Suunnitelman mukaiset poistot	-696 084	-685 921		-685 921	-645 908	94,2 %	-40 013
Tilikauden tulos	-48 482 501	-50 562 108	-44 999	-50 607 107	-48 435 285	95,7 %	-2 171 822
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-48 482 501	-50 562 108	-44 999	-50 607 107	-48 435 285	95,7 %	-2 171 822
Vyörytyserät	-2 852 812	-2 878 934		-2 878 934	-2 611 783	90,7 %	-267 151
Vyörytystuotot	4 708 250						
Vyörytyskulut	-7 561 062	-2 878 934		-2 878 934	-2 611 783	90,7 %	-267 151
Yli/alij. vyörytyser. jälkeen	-51 335 313	-53 441 042	-44 999	-53 486 041	-51 047 067	95,4 %	-2 438 973

Organisaatiomuutoksien vaikutukset

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella tapahtui organisaatiomuutos 1.8.2021 alkaen, kun Mäntsälän kunnan uusi organisaatio otettiin käyttöön. Palvelualueelle muodostui uusi tulosalue elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut, joka sisältää liikunta-, nuoriso-, kansalaisopisto-, kirjasto- ja hyvinvointipalvelut. Myös esiopetus siirtyi 1.8.2021 alkaen opetuspalveluiden tulosalueelta varhaiskasvatuksen tulosalueelle. Palvelualueen ja tulosalueiden talousarvio-, toteutuma ja vertailuvuoden luvut on esitetty uuden rakenteen mukaisina lukujen vertailukelpoisuuden hahmottamiseksi.

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Opetuspalveluissa keskeistä oli oppivelvollisuuden laajeneminen ja ensimmäisen ikäluokan hakeutuminen toisen asteen oppivelvollisuuskoulutukseen. Oppivelvollisuus uudistuksen valmistelu onnistui ja opiskelijoiden ohjaus oli tuloksellista. Samanaikaisesti käynnistettiin alueellinen valmistelu tutkintoon valmistavasta koulutuksesta Keudan johdolla. Kouluverkossa tapahtui myös muutos, kun Arolan koulu lakkautettiin ja oppilaat jatkoivat koulunkäyntiä Hyökännummen koulussa 1.8.2021 lähtien.

Varhaiskasvatuspalveluissa merkittävin muutos oli esiopetuksen järjestämisvastuun siirtyminen opetuspalveluista varhaiskasvatuspalveluihin. Lisäksi varhaiskasvatuksen kunnallisten palveluiden rakennemuutos eteni, kun Koskenrannan päiväkotia Amandan rakennushanke käynnistyi. Myös yksityisen kotihoidontuen kuntalisästä luovuttiin kesällä 2021.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminta käynnistyi elokuussa 2021, kun Mäntsälän kunnan uusi organisaatio otettiin käyttöön. Uudelle tulosalueelle siirtyivät vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelut. Tulosalueella koronapandemian vaikutukset olivat merkittäviä ja supistivat palvelutarjontaa erityisesti vuoden 2021 alkupuolella, kun kansalaisopiston ja kirjaston palvelujen sulkeminen tai osittainen rajoittaminen vaikuttivat merkittävästi kuntalaisiin, henkilöstöön ja talouteen.

Myös muilla tulosalueilla koronan vaikutus oli merkittävä. Peruskoulut ja lukio olivat kevätlukukaudella vaihdellen lähi- ja etäopetuksessa. Päiväkodit olivat auki, mutta myös niihin koronalla oli laajoja vaikutuksia, erityisesti tämä huomattiin sijaishenkilöstön saatavuuden vaikeutumisena.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen toimintakate alitti vuoden 2021 muutetun talousarvion 2,1 milj. eurolla. Toimintatuotot ylittyivät 0,74 milj. euroa. Toimintatuloissa merkittävimmät kasvut tulivat opetuspalveluista, joissa kotikuntakorvaukset ja hankerahoitus ylittivät talousarviotavoitteet. Myös varhaiskasvatuksessa toimintatuotot ylittyivät ja kasvua tuli hanketoiminnasta ja varhaiskasvatusmaksujen ennakoitua paremmasta kertymästä.

Varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden sisäisten ateriapalveluiden laskutusperusteita tarkastettiin vuoden aikana ja tämä tuotti yhteensä 0,565 milj. euron säästön. Oppilaskuljetuksissa saatiin 0,113 milj. euron säästö, joka johtui Mäntsälä 2026 -ohjelman toimenpiteistä ja koronan vaikutuksista. Opetuspalveluiden leasingvuokrista saatiin myös 0,108 milj. euron säästö. Varhaiskasvatuksessa avustuksissa kotitalouksille kertyi 0,319 milj. euron säästö, kun lasten kotihoidon tukien käyttö laski ja vuoden 2021 aikana luovuttiin lasten kotihoidon tuen kuntalisästä.

Palvelualueen merkittävimmät menoilytykset kohdistui opetuspalvelujen henkilöstökuluihin, jotka nousivat 0,144 milj. eurolla. Nousu johtui tulosalueen hanketoiminnan laajenemisesta, kun Mäntsälästä tuli KUUMA-kuntien isäntäkunta sitouttavan kouluyhteistyön hankkeelle.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelualueella jäätii 30 698 tuhat euroa toimintatuottojen arvioidusta kertymästä. Tämä johtui pääasiassa maksutuotoista, jotka eivät kertyneet normaalisti koronasta johtuen. Tulosalueen toimintakulut alittuivat 0,372 milj. euroa. Alitukset johtuivat henkilöstöjärjestelyistä, sisäisten kulujen kohdistamisista ja koronan vaikutuksesta palvelujen ostot vähenivät.

Palvelualueella toteutettiin Mäntsälä 2026 –ohjelmaa. Ohjelmasta toteutuivat Arolan koulun lakkautus elokuusta 2021 lähtien, koulukuljetusten tehostaminen, kotihoidon tuen kuntalisän poisto ja kirjaston palveluhankintojen supistaminen. Osittain toteutui hallinnon henkilöstömenojen leikkaus. Näiden säästöjen kokonaisumma oli 0,460 milj. euroa. Valtuusto päätti palauttaa kotihoidon tuen kuntalisän joulukuussa 2021, joten siltä osin pysyviä säästöjä joudutaan hakemaan toisaalta palvelualueella tarkentamalla säästöohjelmaa vuoden 2022 aikana.

Arvio tulevasta kehityksestä

Sivitys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvio toteutui pääosin ennakoitusti, jos pois luetaan koronapandemian vaikutukset. Varhaiskasvatuksessa vuosi 2021 oli haastava, koska esiopetuksen siirtyminen varhaiskasvatuksen järjestämisvastuulle kasvatti palkkamenoja ennakoitua enemmän. Varhaiskasvatuksen osalta kehitys on tulevaisuudessa ennakoitavampaa talouden hallinnassa, kun vuonna 2021 tehtiin tulosalueella sisäinen korjaus menojen kohdentamisessa. Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueen toiminnan kehittäminen on huomioitava tulevaisuudessa ja se todennäköisesti vaatii resurssointia niin hanketoimintaan kuin ostopalveluihin sekä avustuksiin.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Varhaiskasvatuksessa on edelleen haasteita saada riittävästi varhaiskasvatuksen opettajia ja varhaiskasvatuksen uuden tehtävänimikkeen omaavien työntekijöiden varhaiskasvatuksen sosionomien rekrytointeja ei olla vielä aloitettu. Varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen muutokseen vaikuttaa vuoteen 2030 ulottuvana siirtymäaikana myös ulkoiset tekijät ja erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien koulutukseen hakeutumisen kiinnostuksen väheneminen. Tämä voi aiheuttaa kunnille vaikeuksia pätevän henkilökunnan saamiseen.

Koronapandemian aiheuttamat muutokset palvelukysyntään ovat haasteita, jotka näkyvät esimerkiksi kansalaisopiston ja kirjaston palveluiden käytön vähenemisenä. Näiden palveluiden palautuminen pandemiaa edeltävälle tasolle vie aikaa ja voi aiheuttaa ennakoimattomia seurauksia palveluiden laajuuteen sekä muutostarpeita palvelujen tuottamiseen.

Opetuspalveluissa ja varhaiskasvatuspalveluissa tulee ryhtyä ennakoimaan palvelutarpeen kehitystä esimerkiksi valtuustokausittain, koska lapsi- ja oppilasmäärät pienenevät tulevaisuudessa. Varhaiskasvatuksen ja opetuksen oppilas- ja opiskelijahuoltopalveluiden toimivuuteen ja saatavuuteen tulee panostaa hyvinvointialueyhteistyössä, jotta toiminnan järjestämisen muutos etenee mahdollisimman sujuvasti. Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelualueella toiminnan kehittämisen haasteet liittyvät yhdyspintatyöhön sosiaali- ja terveyspalveluita nyt järjestävän Keusoten kanssa ja vuodesta 2023 lähtien muodostuvan hyvinvointialueen kanssa.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä toimialalla

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen johtoryhmä, johon kuuluvat sivistysjohtaja ja tulosaluepäälliköt vastaavat sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta. Riskien kartoitus ja tunnistaminen tehdään vuosittain talousarvion valmistelun yhteydessä. Seuranta toteutetaan

osavuositarkastuksissa ja palvelualueen laajennetussa johtoryhmässä, joka kokoontuu kuukausittain. Riskien ja sisäisen valvonnan arviointi tehdään tilinpäätöksen yhteydessä. Sivistyslautakunta ja hyvinvointilautakunta seuraavat osavuositarkastuksissa tavoitteiden toteutumista ja riskienhallintaa. Palvelualueen johtaja ohjeistaa ja seuraa johtoryhmissä tavoitteiden toteutumista ja riskienhallintaa. Tulosaluepäälliköt toteuttavat yhdessä yksiköiden johtajien kanssa käytännön riskienhallintatyötä ja raportoivat siitä. Tulosaluepäälliköt vastaavat tavoitteiden seurannasta ja toteutumisesta omalla tulosalueellaan.

Koronapandemiaan jatkumiseen varauduttiin vuonna 2021 tulosalueittaisilla suunnitelmissa ja toimilla sekä tehtiin myös pandemiasta palautumissuunnitelmat. Uusitut etätyösopimukset tehtiin ensin tulosaluepäälliköille ja samalla heidän kanssaan käytiin läpi etätyösopimuksen solmiminen ja asiat, joihin tulee erityisesti kiinnittää huomiota sekä kerrattiin riskienarvioinnin tekeminen osana etätyösopimusta ja työntekijöiden työhyvinvoinnista huolehtimista etä- ja läsnätyössä. Sisäisen valvonnan asioita nostettiin esille palvelualueen johtoryhmissä. Tärkeimpiä niistä olivat laskujen käsittelyyn liittyvät asiat, henkilöstön työn tukeen liittyvien käytänteiden kertaaminen kuormittuneessa tilanteessa ja työaikaseurantaan liittyvät käytännöt. Palvelualueella koskeva riskien arviointi tehtiin syksyllä 2021 osana kunnan riskienhallinnan kehittämistä.

Sivistys ja hyvinvointi yhteiset

Tulosalueen toiminta-ajatus

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteisten palveluiden keskeinen tehtävä on tuottaa koko palvelualueen yhteisiä hallintopalveluja ja toimia sivistyslautakunnan ja hyvinvointilautakunnan tukena heidän työskentelyssään. Lisäksi palvelualueelle kuuluu lasten ja nuorten taiteen perusopetuksessa musiikkiopistopalveluiden osto ja ohjaus.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Vuodelle 2021 asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Varhaiskasvatuksen palveluiden tuotteistaminen tehtiin osana kunnan tuotteistamisprojektia. Tuotteistuksen hyödyt jäivät vähäisemmäksi kuin mitä oli alkuperäisesti asetettu tavoitteeksi. Sopimusvalvonnan kehittämiseen osallistuttiin osana käynnissä ollutta kunnan sopimushallinnan kehittämistä ja palvelualueella oltiin mukana Cloudia-sopimushallinnan käyttöönotossa. Hankintojen kirjaamista ehdittiin edistää vain osittain vuoden 2021, koska kunta teki päätöksen luopua HankintaSampo-järjestelmästä. Tulosalueella käynnistettiin keskustelut Porvoon seudun musiikkiopiston Mäntsälän toimipisteen tilaratkaisuista, joita jatketaan vuonna 2022.

Toimintakate toteutui 91,6 % jääden 51 783 euroa alle muutetun talousarvion. Henkilöstökulut alittuivat 24 753 eurolla johtuen mm. Mäntsälän kunnan organisaation muutoksista ja Mäntsälä 2026 –ohjelman toimenpiteistä. Palvelualueen taloushallinnon asiat siirtyivät kunnan talousyksikköön. Talous- ja hallintopäällikön virkaa ei täytetty ja se jätetään täyttämättä vuonna 2022. Toimintakate säilyi vuoden 2020 tasolla.

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset

	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	TAM 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintakulut	-556 079	-664 021	50 000	-614 021	-562 238	91,6 %	-51 783
Toimintakate	-556 079	-664 021	50 000	-614 021	-562 238	91,6 %	-51 783

Opetuspalvelut

Tulosalueen toiminta-ajatus

Opetuspalvelut toteuttavat laadukasta perus- ja lukio-opetusta kasvun, hyvinvoinnin ja elinikäisen oppimisen kyvyn edistämiseksi. Oppimisen, opetuksen ja oppilaitosten toimintaa ohjaa jatkuvan kehittymisen tavoite.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Vuodelle 2021 asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Koronatilanne vaikeutti monelta osin palvelutuotannon järjestämistä. Koulujen käytössä oli suunnitelmat sekä palautumiseen että varautumiseen koskien Covid19-epidemiaa, mutta epidemian jatkuminen vaikeutti palautumissuunnitelman toteuttamista oppilaiden oppimisen, hyvinvoinnin ja tulevaisuususkon rakentamisessa. Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella tulevien tilikausien tapahtumissa tulee näkymään tarpeet, joihin tulee reagoida. Näitä ovat mm. lasten ja nuorten yksinäisyyden kokemisen tunteet, koettu ahdistuneisuus sekä kiusaamisen, väkivallan ja erityisesti seksuaalisen häirinnän kokemukset. Epidemian jatkuminen näkyi myös johdon ja henkilöstön työn kuormitusta lisäävänä tekijänä. Opetushenkilöstön sijaisten saatavuus vaikeutui poissaolojen myötä.

Opetussuunnitelmien valmistelu toteutettiin tavoitteiden mukaisesti. Perusopetuksen paikallinen opetussuunnitelma päivitettiin päättöarvioinnin kriteerien, äidinkieli- ja kirjallisuus –oppiaineen, tuntijaon, ohjaussuunnitelman, oppilaanohjauksen, toiminta-alueittain järjestettävän opetuksen ja perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman osalta. Lukion paikallinen opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2021 lukien, 1.8.2019 voimaan astuneen uuden lukiolain velvoitteiden mukaisesti. Lisäksi toteutettiin lukion opetussuunnitelman valinnaisaineiden opintojaksojen opintopisteen kerryttävän tuntimäärän muutos.

Opetuksen tulosalueen tiimit koostuvat hallinnon, rehtorien ja koulujen henkilöstön edustajista. Tiimityöskentely edisti osaltaan henkilöstön osallisuutta ja vaikuttavuutta. Tiimien työllä edistettiin sekä päätöksenteon valmistelua, mutta myös käytännön koulutyötä. Hyvänä esimerkkinä onnistumisesta on yrittäjyyskasvatusta ja sen menetelmällisyyttä edistävä toiminta sekä kiusaamisen vastaisen toiminnan vahvistaminen kaikissa kouluissa. Jälkimmäisen tiimin toiminta perustui käyttöönotetun toimintamallin kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi –perustalle. Lisäksi erityisesti hankkeiden kautta henkilöstön osallisuutta saatiin vahvistettua. Opettajien erityisopettajan kelpoisuuteen tähtäävä koulutus käynnistettiin yhteistyössä Helsingin yliopiston ja Mäntsälän kansalaisopiston kanssa.

Oppivelvollisuuden laajentumisen mukaisia toimenpiteitä otettiin käyttöön velvoitteiden mukaisesti. Tavoite saavutettiin suunnitelman mukaisesti. Toimintaa kehitetään edelleen. Koulujen sisäisiä johtamisrakenteita vahvistettiin sekä henkilöstön ammattiosaamista ja pysyvyyttä edistettiin osana työn vaatavuuden arvioinnin järjestelmää.

Ehnroosin koulu pilotoi harrastamisen, liikkumisen ja hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteitä liikuntalähikoulu ajattelun mukaisesti. Paikallisten urheiluseurojen kanssa laadittiin yhteistyömahdollisuuksia

kartoittava kysely osana kerhotoiminnan kehittämistä. Pääosin koronasta johtuvien syiden perusteella kerhotoiminta ei kuitenkaan käynnistynyt.

Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvointia edistävän oppimisympäristön kehittäminen toteutui suunnitellusti. Ehnroosin koulun rakentaminen eteni suunnitellusti, Myllymäen ja Hepolan koulujen tarveselvitys- ja hankesuunnittelut olivat valmistelussa ja päätöksenteossa.

Tieto- ja viestintäteknologian, vuoden 2021 koulutustarjonnan painopisteinä olivat Teamsin käyttö opetuksessa, ohjelmointiosaamisen kehittäminen ja robotiikka. Opetuspalvelut toteuttivat lisäksi yhteistyössä tietohallinnon kanssa tieto- ja viestintäteknologian sisältöihin kuuluvaa koulutusta, jonka kohderyhmänä oli kunnan kaikki työntekijät. Koronan vaikutukset näkyivät koulutukseen osallistumisen mahdollisuuksiin.

Valtionavustusten (hankkeet) kasvu näkyy myönteisesti palveluiden tuottamisen mahdollisuuksia lisäävänä tekijänä, mutta tuottaa edelleen lisääntyvää riskiä omarahoitusosuuden kattavuudelle. Hankkeiden hallinnointi sekä tulosalueella että kouluilla lisää työn kuormittavuutta. Monia tavoitteita toteutetaan hankerahoituksella, joka lisää riskiä toiminnan saattamiselle osaksi pysyvää palvelutuotantoa. Hankkeita koskevat toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pääosin toimintakauden aikana. Hankkeiden kautta kehitettiin erityisesti seuraavia teemoja: koulupudokkuuden ennaltaehkäiseminen, poissaolojen vähentäminen, kiusaamisen vastainen toiminta, lukutaidon edistäminen, harrastustoiminnan laajentaminen, lähikouluperiaatteen vahvistaminen ja opinto-ohjauksen kehittäminen osana oppivelvollisuuden laajentumista. Lisäksi hankkeiden kautta toteutettiin seuraavia henkilöstökoulutuksen teemoja: henkilöstön minäpystyvyyden vahvistaminen, menetelmäosaamisen ja ryhmänhallintataitojen syventäminen sekä henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen.

Keusoten palvelusopimuksen mukainen ja Hepolan koulun tuottaman aamu- ja iltapäivähoito erityishuoltona koskeva toiminta käynnistyi. Sopimus on voimassa vuoden 2022 loppuun asti.

Opetuspalveluiden toimintakate toteutui 30,9 milj. euroa ja alitus oli 0,62 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden. Edelliseen vuoteen verrattuna toimintakate kasvoi 1,0 milj. euroa. Merkittävin muutos kohdistui tulojen kasvuun toiminta vuotena 2021. Toimintatulot ylittyivät 0,67 milj. euroa muutettuun talousarvioon nähden, josta suurimmat tulokertymät kohdistuvat sijoitettujen lasten kotikuntakorvauksiin 0,37 milj. euroa sekä hankkeiden tuloutuksiin 0,2 milj. euroa. Toimintakulut toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Toimintamenoissa ylitykset kohdistuivat henkilöstömenoihin hanketoiminnan laajenemisen johdosta 0,14 milj. eurolla kun taas säästöjä kertyi muista palveluista niin oppilas-kuljetuksista kuin sisäisiä ateriapalveluista.

Opetuspalvelut	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	TAM 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	1 753 090	1 472 340	450 000	1 922 340	2 591 545	134,8 %	-669 205
Toimintakulut	-31 660 600	-32 960 647	-500 000	-33 460 647	-33 512 866	100,2 %	52 219
Toimintakate	-29 907 510	-31 488 307	-50 000	-31 538 307	-30 921 320	98,0 %	-616 987

Varhaiskasvatuspalvelut

Tulosalueen toiminta-ajatus

Varhaiskasvatus ja esiopetus toteuttavat lapsen huoltajien ja kasvuympäristön muiden toimijoiden kanssa lapsen hoidon, tukevat pedagogisesti lapsen kasvua sekä edistävät lapsen kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Varhaiskasvatus ja esiopetus toteutuvat henkilöstön, lasten, huoltajien ja ympäristön vuorovaikutuksessa, jossa kasvatus, opetus ja hoito muodostavat eheän kokonaisuuden.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Vuodelle 2021 asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Koronapandemiasta johtuen henkilöstömenot lisääntyivät mm. Sijaisten palkkaamisen vuoksi. Henkilöstömenojen kasvuun vastattiin siirtämällä määrärahoja henkilöstömenoihin tulosalueen sisällä. Koronapandemia on vaikuttanut myös henkilöstön työssäjaksamista ja työhyvinvointia heikentävästi. Varhaiskasvatuspalvelut tuoteistettiin, mutta tuoteistuksen hyödyntäminen mm. Talousarvion 2022 laadinnassa jäi vähäiseksi. Tähän vaikutti osaltaan se, että kunnassa samanaikaisesti lähdettiin tuoteistukseen Kuntamaisema työkalua hyödyntäen. Kuntamaisematyökalun hyödyntäminen tilastoinnin ja raportoinnin työkaluna jatkuu vahvana vuonna 2022.

ProConsona varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmän päivitystyö CGI Vesaan siirtyi vuodelle 2022 palveluntuottajasta johtuvasta syystä.

Lakimuutokset henkilöstön ilmoitusvelvollisuuteen ja henkilöstön mitoitukseen liittyen 1.8.2021 eivät lisänneet juurikaan varhaiskasvatuksen kustannuksia, koronapoissaoloista johtuen. Asiakasmaksulain muutos 1.8.2021 alkaen ei vähentänyt arvioituja maksutuottaja vuonna 2021 huoltajien tulotason ja varhaiskasvatuksessa lapsimäärän lisääntymisen vuoksi.

Vuosi 2021 oli varhaiskasvatuksessa paikallisten varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaa täydentävien pedagogisten asiakirjojen laatimisen ja päivittämisen vuosi. Varhaiskasvatus ja esiopetussuunnitelman pedagogisista liitteistä laadittiin Mäntsälän kunnan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä suunnitelma lapsen suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana varhaiskasvatuksen tasa-arvo hanketta. Suunnitelmat hyväksyttiin keväällä kasvatus- ja sivistyslautakunnassa sekä syksyllä sivistyslautakunnassa. Suunnitelmaan lapsen suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä liittyvät jalkauttamiskoulutukset henkilöstölle järjestetään keväällä 2022.

Opetus ja kulttuuriministeriön rahoittamista hankkeista varhaiskasvatuksen tasa-arvo -hanke jatkui ja jatkuu edelleen toimintakautena 2021-2022. Hankkeelle haetaan myös jatkoavustusta toimintakaudelle 2022-2023. Avustusta saatiin keväälle 2021 myös Covid 19 pandemian vuoksi. Avustuksella palkattiin puoleksi vuodeksi hanketyöntekijä Hyökännummen päiväkotiin. Lisäksi vanhempainliiton kanssa yhteistyössä tehtävä Karuselli -hanke Hyökännummen ja Myllytontun päiväkodin osalta ei toteutunut parhaalla mahdollisella tavalla Korona-pandemiasta johtuvien rajoitusten vuoksi.

Amandan päiväkodin kilpailutuksen pohjalta urakoitsijat valittiin teknisessä lautakunnassa maaliskuussa 2021. Lapset ja henkilöstö siirtyivät toisiin päiväkoteihin 1.8.2021 alkaen. Päiväkotivalmistus aikataulussa elokuuksi 2023. Uuden päiväkodin avautuessa toimintakauden 2022 - 2023 alkaessa on suunnitteilla siirtää useamman keskusta-alueen pienen päiväkodin toiminta uusiin tiloihin (Onnilanrinne, Mustamäki, Taikametsä sekä Pilvikirsikan ryhmäperhepäiväkotin).

Kotihoidontuen kuntalisä maksaminen päättyi 31.4.2021. Mäntsälän kunnanvaltuusto palautti kotihoidontuen kuntalisän 1.3.2022 alkaen TA 2022 yhteydessä.

Toimintakulttuurin kehittämisen painopisteet varhaiskasvatuksessa toimintavuonna 2021 olivat strategisten tavoitteidemme mukaisia. Uutena painopisteenä toiminnan suunnittelussa ja strategisten tavoitteiden pohjalta työskentelyssä oli osallisuus ja vaikuttaminen 1.8.2021 alkaen. Toimintaa on arvioitu säännöllisesti osavuosikatsausten yhteydessä. Strategiatyö jatkuu uuden Mäntsälän kunnan strategian pohjalta.

Varhaiskasvatuksen hoitopäivien lukumäärä lisääntyi 2021, koska vuonna 2020 oli poikkeustilanne ja suositus pitää lapset kotona. Varhaiskasvatuksen kokopäivähoidon hoitopäivien määrä lisääntyi 15 % ja osapäivähoidon hoitopäivien 14 % edellisvuodesta. Vuoro-päivähoidon kokopäivähoitopäivät lisääntyivät 18 % osapäivähoidon 21 % edellisvuodesta. Perhepäivähoidon kokopäivähoitopäivät lisääntyivät 4 % ja ryhmäperhepäivähoidossa 15%. Kotihoidontukea saavien lasten määrä aleni -10 % ja yksityisen hoidon tuella yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä aleni -5% tilikaudella 2021.

Varhaiskasvatuksen lapsimäärän lisääntymiseen vaikutti erityisesti se, että esiopetuksen järjestämisvastuu siirtyi varhaiskasvatukselle 1.8.2021 alkaen. Esiopetuksessa oli vuonna 2021 23 lasta enemmän kuin vuonna 2020, mutta vuoden 2021 lopussa lapsia oli kunnallisessa varhaiskasvatuksessa vain 13 enemmän kuin vuonna 2020.

Varhaiskasvatuspalveluiden tulosalueen toimintakate oli 13,6 milj. euroa jääden 1,1 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Toimintakate supistui 0,8 milj. eurolla -6 % tilinpäätösvuodesta 2020. Toimintakulut 14,9 milj. euroa alittivat talousarvion 1,0 milj. eurolla ja toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion 0,1 milj. eurolla ja pysyivät lähes tilinpäätös 2020 tasolla. Toimintamenoissa alitukset olivat seurasta kotihoidontuen ja yksityisen hoidontuen vähäisemmästä tarpeesta yhteensä 0,3 milj. euroa. Myös sisäiset että ulkoiset palvelujen ostot alittuivat yhteensä 0,54 milj. euroa, josta sisäisistä ravitsemuspalveluista kertyi 0,41 milj. euron ja ulkoisista palveluiden ostoista 0,1 milj. euron säästöt. Henkilöstömenot alittuivat 0,09 milj. euroa.

Varhaiskasvatuspalvelut

	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	TAM 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	1 210 254	1 180 900		1 180 900	1 289 389	109,2 %	-108 489
Toimintakulut	-15 696 727	-15 913 485		-15 913 485	-14 900 437	93,6 %	-1 013 048
Toimintakate	-14 486 473	-14 732 585		-14 732 585	-13 611 048	92,4 %	-1 121 537

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut

Tulosalueen toiminta-ajatus

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelualue edistää ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä järjestämällä matalankynnyksen opisto-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluita. Monipuoliset hyvinvointia edistävät palvelut toteutetaan asiakaslähtöisesti vastaamaan kuntalaisten tarpeita. Laadukkaat hyvinvointia edistävät palvelut ovat kunnan vetovoimatekijä.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelualue aloitti toimintansa 1.8.2021. Tulosalueen yksiköiden tavoitteet saavutettiin osittain ja tähän vaikutti merkittävästi pandemia ja koronan aiheuttamat rajoitukset. Maksutuotot vähentyivät tulosalueella koronarajoitusten vuoksi kaikkien tulosyksiköiden osalta. Liikuntapalveluissa jäätiin tulotavoitteista, koska liikuntatilojen vuokrat ja muut maksut eivät kertyneet odotetusti.

Kansalaisopiston kurssimaksut jäivät odotettua pienemmiksi ja koronaviestintä toi lisäkustannuksia. Kirjaston toimintatuotoista toteutui reilu puolet.

Kansalaisopiston vuoden 2021 tavoitteena oli järjestää kursseja ja tapahtumia, jotka tuottavat osaamista ja hyvinvointia kuntalaisille. Kansalaisopisto keräsi palautetta erityisesti etäopetukseen osallistuneilta. Opiskelijoiden digiosaaminen lisääntyi, mutta kokonaan tavoitetta ei saavutettu, koska koronasta johtuen opetuksen tuntimäärä ja netto-opiskelijamäärä jäivät toteutumatta. Koronapandemia vaikutti kansalaisopiston toimintaan koko vuoden. Viranomaisten määräämät opetussulut sekä osallistujamäärien rajoitukset kursseilla vaikuttivat netto-opiskelijamääriin, joka jäi 27 % tavanomaisesta opiskelijamäärästä. Myös opetustunnit sekä kurssien määrät eivät toteutuneet suunnitellusti. Lasten ja nuorten osalta opetus jatkui melkein koko vuoden lähiopetuksena. Keväällä aikuisten kurssit olivat joko etäopetuksessa tai ne oli keskeytetty. Opiskelijoille oli saatavilla etäohjausta digiosallistumiseen.

Kirjaston tavoitteena oli tarjota sisällöltään ja muodoiltaan monipuolisia aineistoja, matalan kynnyksen palveluja, opastusta, kohtaamisia ja tapahtumia sekä kokeilee uutta ja osallistuu kirjaston ulkopuolisiin tapahtumiin. Tavoite saavutettiin haastavasta tilanteesta huolimatta. Kirjaston aineistohankinta toteutui suunnitellusti ja e-aineistojen hankintaa lisättiin Kirkes-kirjastojen yhteisen linjauksen mukaisesti. Aukioloajat toteutuivat paremmin kuin vuonna 2020, mutta kirjastoauto oli koronarajoitusten vuoksi pois ajosta 25 viikkoa. Tapahtumia järjestettiin yli 100 kpl ja opastuksia 75 kpl. Ulkopuolisiin tapahtumiin kirjasto osallistui 5 kertaa. Digiopastuksia tarjottiin ajanvarauksella koko vuoden ja digicafe toimi normaalisti syksyllä. Koronasta johtuen kirjaston toimintatuotot eivät toteutuneet ja menot alittuivat.

Hyvinvoinnin- ja terveydenedistämisen tavoitteena oli, että resurssit rahoituksen ja henkilöstön osalta pysyvät vähintään olemassa olevalla tasolla. Tavoite saavutettiin osittain. Henkilöresurssi säilyi ennallaan, mutta kunnan organisaatiouudistuksen takia rekrytoinnit tehtiin vasta loppuvuodesta 2021 ja vuosi toimittiin puoliikkaalla resurssilla. Vapaa-aikapalveluissa tavoitteina olivat, että vapaa-aikapalvelut toimivat laaditun strategian mukaisesti ja että tulosalue suoriutuu päällikön vaihdoksesta ja tulevasta organisaatiomuutoksesta. Strategisten tavoitteiden toteutumista seurattiin ja tehtiin muutoksia tavoitteiden saavuttamiseksi. Vapaa-aikapäällikön 50 % työpanos toimi, kun työn painopistettä rytmitettiin ja vuoroteltiin hyvinvointikoordinaattorin työn kanssa. Tavoite saavutettiin vain osittain, koska henkilöstöresurssissa oli vajausta ja organisaatiomuutoksesta aiheutui työjärjestelyjä. Koronasta ja organisaatiomuutoksesta johtuen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluissa sekä vapaa-aikapalveluissa jäätettiin tulotavoitteista ja alitettiin toimintamenot.

Koronan aiheuttamat haasteet heijastavat pitkälle tulevaisuuteen, miten saadaan jatkossa kansalaisopiston kursseille opiskelijoita, kirjastoon asiakkaita sekä liikunnanharrastajat löytävät urheiluseurojen ja muiden järjestämiin liikuntaryhmiin. Toiminnan palauttamiseen tulee panostaa mm. yhteis- ja verkostotyötä lisäämällä sekä avustuskäytäntöjä muuttamalla vastaamaan paremmin vallitsevaa tilannetta. Toiminnan palauttaminen ennen koronaa olevalle tasolle aiheuttaa myös kustannuksia, joita kaikkia ei voi etukäteen ennakoida.

Hankkeiden hallinnassa tulosalueella jo päätökseen saatujen hankkeiden osalta jouduttiin tekemään pieniä palautuksia. Nykyisten hankkeiden omarahoitusosuuksien tuloutuksia korjattiin ja loppuvuoden perintörahatuloutukset tehtiin ennen tilivuoden päättymistä tulosalueelle, näin hankkeiden kokonaiskustannukset pystyttiin huomiomaan raportoinnissa oikealla tavalla.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin toimintakate oli 2,69 milj. euroa ja alittui 0,34 milj. eurolla. Tulojen osalta liikuntapalvelujen, kansalaisopiston ja kirjaston tulokertymät jäivät alle odotusten 0,031 milj. euroa.

Toimintamenoissa säästöä kertyi koko tulosityksikössä 0,37 milj. euroa, josta merkittävimmät kohdistuivat palvelujen ostoihin ja muihin menoihin yhteensä 0,3 milj. euroa sekä henkilöstömenoihin 0,058 milj. euroa.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut							
	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	TAM 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	356 005	391 167	-33 000	358 167	327 469	91,4 %	30 698
Toimintakulut	-3 192 359	-3 382 440	-12 000	-3 394 440	-3 022 240	89,0 %	-372 200
Toimintakate	-2 836 354	-2 991 273	-45 000	-3 036 273	-2 694 771	88,8 %	341 502

Neuvostot

Lapsi- ja perheasiainneuvosto

Mäntsälään perustettiin lapsi- ja perheasiainneuvosto keväällä 2021. Neuvoston tehtävänä on edistää mäntsäläläisten lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin toteutumista ja yhteisöllisyyttä sekä kehittää olemassa olevia palveluja ja toimintoja.

Neuvostoon kuuluu 7 jäsentä ja se kokoontui vuonna 2021 5 kertaa. Syyskaudella 2021 neuvosto siirtyi hyvinvointipalveluista varhaiskasvatuspalvelujen ohjaukseen. Järjestäytymisen lisäksi neuvostossa käsiteltiin tiedottamista, uutta kuntastrategiaa sekä valtakunnallisia ja paikallisia lapsiperheiden ajankohtaisia asioita. Vuoden 2022 teemoiksi valittiin lasten- ja nuorten mielenterveyden tukeminen, liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen sekä luovien ajattelutapojen ja toimintamallien kehittäminen.

Ikäihmistenneuvosto

Ikäihmisten neuvosto on Mäntsälän ja Pornaisten kuntien eläkeläisjärjestöjen yhteistyöelin, jonka tehtävänä on seurata ikääntyneen väestön hyvinvointia ja iäkkäille suunnattujen palveluiden toteutumista, sekä antaa lausuntoja havaittujen epäkohtien korjaamiseen.

Ikäihmisten neuvosto kokoontui vuoden 2021 aikana viisi kertaa, joista kolme kokousta oli Teamsin välityksellä. Näin ollen taloudellista säästöä tuli kokoustarjoilujen ja matkakustannusten osalta. Uusi ikäihmistenneuvosto on yhdeksän jäseninen. Ikäihmisten juhlaa lukuun ottamatta suunnitellut tapahtumat ja vierailut jäivät toteuttamatta korona rajoitusten vuoksi.

Vammaisneuvosto

Vammaisneuvosto on kuntalain 22§:n mukainen vaikuttamistoimielin, joka kunnanhallituksen on asetettava vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja järjestöillään tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus.

Vammaisneuvosto kokoontui vuoden 2021 aikana neljä kertaa, joista kaksi oli Teams- kokouksia. Suunniteltuja juhlia ei voitu toteuttaa koronarajoitusten vuoksi. Säästöjä syntyi kokoustarjoiluista, matkalaskuista ja koronarajoitusten vuoksi toteutumattomista tapahtumista ja juhlista.

Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuusto kokoontui vuoden 2021 aikana kymmenen kertaa, joista kuusi oli hybridikokouksia, kolme Teams- kokouksia ja yksi paikan päällä kokous. Talouden suhteen +- tilanne.

Korona vaikutti nuorisovaltuuston toimintaan heikentävästi. Uusia toiminta- ja toteutustapoja kokeiltiin nuorten aktivoimiseksi, sosiaalista mediaa hyödynnettiin. Syyskaudella nuorisovaltuuston jäsenet jalkautuivat kuukausittain Monitoimitalon nuorisotilaan Nuva Breikkien muodossa. Nuorisovaltuuston iso tapahtuma oli kuulemistilaisuus messutyypisenä tapahtumana 10.11.21 monitoimitalon nuorisotilassa.

Vuosi 2021 oli nuorisovaltuustossa haastava jäsenmuutosten ja koronan vuoksi. Nuorisovaltuusto on tuonut nuorten ääntä esim. koulukyyditysohjeistuksissa, kunnan kesätyöntekijöiden valinnassa ja koulukiusaamisiin liittyvissä asioissa.

Nuorten hyvinvointia parantavissa asioissa on nuorisovaltuuston puheenjohtaja tehnyt yhteistyötä sote- alueen puheenjohtajien kanssa.

3.3.3 Tekninen ja elinvoimapalvelut

Tilivelvollinen

Tekninen ja elinvoimalautakunta, tekninen johtaja, kuntakehitysjohtaja, toimitilapäällikkö, kuntatekniikan päällikkö, palvelupäällikkö, maaseutupäällikkö

Palvelualueen toimielin

Tekninen ja elinvoimalautakunta

Palvelualueen tulosalueet

Tekninen ja elinvoimapalvelut yhteiset, Toimitilapalvelut, Ateria- ja puhtauspalvelut, Kuntatekniikka, Maaseutupalvelut, Maankäyttö, asuminen ja liikenne

Palvelualueen palvelusuunnitelma

Tekninen ja Elinvoimapalvelut palvelualueen toiminta-ajatuksena on tuottaa toimivat ja tarkoituksen mukaiset yhdyskunta-, tekniset, kuntakehitys-, maaseutupalvelut sekä työllisyys ja kotouttamispalvelut kuntalaisille huomioiden talous, turvallisuus ja ympäristö. Vahvistamme asiakaslähtöisyyttä ja kuntalaisten hyvinvointia edistämällä ja tukemalla asukkaiden osallistumista.

1.8.2021 aloittaneella uudella organisaatiolla pyritään lisäämään kunnan sisäistä synergiaa ja parantamaan asiakaspalvelua.

Tekninen ja elinvoimapalvelut

	TP 2020	TA 2021	MUUTOS	MTA 2021	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	24 851 203	25 433 532	184 881	25 618 413	25 159 985	98,2 %	458 429
Myyntituotot	5 451 249	5 194 905		5 194 905	5 144 130	99,0 %	50 775
Maksutuotot	346 874	633 500		633 500	480 949	75,9 %	152 551
Tuet ja avustukset	207 008	254 000		254 000	225 731		28 270
Muut toimintatuotot	18 846 072	19 351 127	184 881	19 536 008	19 309 176	98,8 %	226 832
Valmistus omaan käyttöön	86 105				17 499		-17 499
Toimintakulut	-18 472 866	-20 331 908	-687 081	-21 018 989	-20 763 078	98,8 %	-255 911
Henkilöstökulut	-5 456 936	-6 958 930	100 000	-6 858 930	-6 512 041	94,9 %	-346 889
Palvelujen ostot	-6 174 775	-6 158 444	-302 200	-6 460 644	-6 555 133	101,5 %	94 489
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 523 831	-3 948 215		-3 948 215	-3 873 824	98,1 %	-74 391
Avustukset	-1 085 264	-964 000	-300 000	-1 264 000	-1 249 547	98,9 %	-14 453
Muut toimintakulut	-2 232 059	-2 302 319	-184 881	-2 487 200	-2 572 533	103,4 %	85 333
Toimintakate	6 464 442	5 101 624	-502 200	4 599 424	4 414 406	96,0 %	185 019
Vuosikate	6 464 442	5 101 624	-502 200	4 599 424	4 414 406	96,0 %	185 019
Poistot ja arvonalentumiset	-12 201 031	-7 778 082		-7 778 082	-8 124 672	104,5 %	346 590
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 201 031	-7 778 082		-7 778 082	-8 124 672	104,5 %	346 590
Tilikauden tulos	-5 736 589	-2 676 459	-502 200	-3 178 659	-3 710 266	116,7 %	531 607
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-5 736 589	-2 676 459	-502 200	-3 178 659	-3 710 266	116,7 %	531 607
Vyörytyserät	-900 438	-846 571		-846 571	-1 245 388	147,1 %	398 817
Vyörytystuotot							
Vyörytyskulut	-900 438	-846 571		-846 571	-1 245 388	147,1 %	398 817
Kustannuslaskennalliset erät	-6 061 432	-6 045 432		-6 045 432	-6 045 432	100,0 %	
Yli/alij. vyörytyser. jälkeen	-12 698 459	-9 568 462	-502 200	-10 070 662	-11 001 087	109,2 %	930 425

Organisaatiomuutoksien vaikutukset

Kunnanvaltuusto päätti toukokuussa kunnan palveluorganisaatiomuutoksesta ja hallintosäännöstä 1.8.2021 lukien. Konsernipalvelut toimiala muuttui hallinnon palvelualueeksi. Palvelutoiminnoista kuntakehityspalvelut ja työllisyys- ja kotouttamispalvelut sekä joukkoliikenne siirtyivät tekninen- ja elinvoimapalvelut palvelualueelle. Palvelualueen ja tulosalueiden talousarvio-, toteutuma ja vertailuvuoden luvut on esitetty uuden rakenteen mukaisina lukujen vertailukelpoisuuden hahmottamiseksi.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Toimintavuotta on kokonaisuudessaan varjostanut Covid-19 pandemia, jonka kanssa on kuitenkin opittu jo toimimaan. Varautumissuunnittelusta ja poikkeavista työjärjestelyistä on tullut osa normaalia toimintaa.

Suurimpana investointina Ehnroosin koulun projekti on mennyt haastavassa tilanteessa suunnitelmien mukaisesti. Kokonaisuutena palvelualueen investoinnit ovat toteutuneet pääosin tavoitellusti.

Koko palvelualueen tulos oli haastavasta vuodesta huolimatta lähes suunnitelman mukainen. Toimintatuotot jäivät poikkeusolojen vuoksi alle talousarvion 0,45 milj. euroa ateria- ja puhtauspalveluissa sekä toimitilapalveluissa. Toimintakulujen osalta säästöä kertyi 0,25 milj. euroa samoilta tulosalueilta. Suurimmat säästöt kohdistuivat henkilöstömenoihin. Toimintavuoden toimintakate oli 4,4 milj. euroa ylijäämäinen ja jäi 2,0 milj. euroa pienemmäksi edelliseen vuoteen nähden. Covid-19 pandemialla oli vaikutusta vuoden 2020 toiminnan tulokseen.

Koko palvelualueen toimintakulujen jäädessä alle muutetun talousarvioesityksen, voidaan todeta Mäntsälä 2026 säästöohjelman toteutuneen merkittävältä osin. Säästöt eivät kaikilta osin kohdentuneet niille

esitettyihin tavoitteisiin joista esimerkiksi C-salkun realisoitavien kiinteistöjen osalta tavoitteet jäivät alle suunnitellun.

Koko kunnan organisaatiouudistus ja Tekninen ja elinvoimapalvelualueen muodostaminen 1.8.2021 alkaen on sujunut suunnitellusti. Uusia ja yhteisiä toimintatapoja on otettu käytäntöön ja synergiaa nähdään useissa toiminnoissa.

Ateria- ja puhtauspalveluiden omatuotannon aloittaminen ja uusi organisaatio 1.7.2021 alkaen on toteutunut tavoitteen mukaisesti.

Työllisyyspalveluiden osalta työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannuksien kasvu 1,08 milj. euroa oli merkittävä. Edellisen vuoteen nähden nousua oli 0,2 milj. euroa. Nousu johtui koronapandemia-tilanteen aiheuttaman pitkäaikaistyöttömyyden pitkittymisestä yli 1000 päivää kestäneeksi, jolloin kunnan maksuosuus monen pitkäaikaistyöttömän työmarkkinatuesta nousi 50%:sta 70%:iin. Toinen kustannuksia nostanut oli vuonna 2020 voimaan astunut lakimuutos, jossa yrittäjille on myönnetty työttömyysetuutta koronapandemiatilanteen aiheuttamasta yritystoiminnan kärsimisestä. Tällöin kunta on maksanut yrittäjän saamasta työmarkkinatuesta 50-70%, mutta samalla myös tukenut yritystoimintaa.

Arvio tulevasta kehityksestä

Palvelualueen yhteisiä toimintatapoja tullaan edelleen kehittämään 2022 ja keskitymme uuden strategian mukaisiin tavoitteisiin.

Palvelualueen investoinnit ovat edelleen hyvällä tasolla ja tulemme jatkamaan hankintojen osalta prosessien kehittämistä. Tiukka talouskuri ja Mäntsälä 2026-ohjelman seuraaminen tuovat omat haasteensa palveluiden tuottamiseen.

Henkilöstön työhyvinvoinnin parantamiseen tullaan myös kiinnittämään huomiota paluussa normaaliin toimintaan kahden poikkeuksellisen vuoden jälkeen.

TE-keskusten palveluiden siirto kunnille 2024 alkaa näkymään kuluvana vuonna ja projektiin tulee pystyä panostamaan riittäväillä resursseilla.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Merkittävimpiä havaittuja riskejä ja epävarmuustekijöitä ovat korjausvelan hallinta, TE-keskuksen siirtyminen kunnille 2024 sekä riittävä henkilöstömäärä suhteessa palvelutehtäviin sekä Covid19- pandemian vaikutukset palvelutoimintaan.

Palvelualueen investointitarve perustuu pitkälti korjausvelan hallintaan sekä toisaalta koulujen ja yleisten rakennusten ja kunnallistekniikan uusinvestointeihin. Mäntsälä 2026 –ohjelma sitoo kuitenkin palvelualueen investointiesityksiä ja riskinä on, että tarvittavia investointeja ei voida tehdä oikea-aikaisesti ja niitä siirretään liian pitkälle tulevaisuuteen. Tämä puolestaan saattaa johtaa äkillisiin sisäilmakorjaustarpeisiin sekä toisaalta lisääntyvään kunnossapitotarpeeseen ja korjausvelan lisääntymiseen.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä toimialalla

Palvelualueella ei ole havaittu merkittäviä puutteita sisäisessä valvonnassa tai siihen liittyvissä toimintaprosesseissa.

Riskit käydään teknisen johtoryhmätasolla läpi vuosittain, havaitut riskit käsitellään ja niiden perusteella ryhdytään tarvittaviin prosessimuutoksiin.

Omaisuuuden vakuuttaminen on hoidettu annettujen ohjeiden mukaisesti ja erilaisia toimintaohjeita päivitetään tarpeen mukaan pitkin vuotta.

Hankintaprosessien toteutusta käydään säännöllisesti läpi osana teknisen johtoryhmän toimintaa ja hankintaohjeistuksen noudattamista seurataan teknisen johtoryhmässä osana johtoryhmätoimintaa.

Tekninen ja elinvoimapalvelujen yhteiset

Tulosalueen toiminta-ajatus

Tulosalue tuottaa tekninen ja elinvoimalautakunnan tarvitsemat palvelut hankkeiden valmistelussa ja toimeenpanossa. Tulosalue huolehtii päätösvalmistelusta ja niiden toimeenpanosta ja tiedottamisesta, suunnittelu- ja rakennuttamispalveluista, sisäisen valvonnan tehtävistä, hallinto- ja toimistopalveluista, asiakaspalveluista ja arkistoinnista.

Painopisteenä on kehittää ja luoda koko palvelualueen yhteisiä prosesseja.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Palvelualueen uusi organisaatio antaa joustavuutta yhteisten hallinnollisten asioiden tekemiselle ja resursien jakamiselle. Työllisyys ja kotouttamisyksikön siirtyminen tulosalueen yhteyteen helpotti yhteistyön kehittymistä koko palvelualueella.

Asetetut tavoitteet toteutuivat lähes suunnitelman mukaisesti. Ainoastaan tiedolla johtamisen käytäntöjen laajentaminen tulosalueittain sekä käyttäjäkysely talonrakennuksen osalta jäivät toteutumatta. Palautteiden antamisen kehittäminen sovellushankintoihin toteutui osittain. Lisäksi kunnan elinkeino-ohjelman päivitys päätettiin siirtää toteutettavaksi perustellusti kuntastrategian yhteyteen.

Talouden toteuma toimintakatteen osalta toteutui lähes muutetun talousarvion mukaisena.

Tekninen ja elinvoimapalvelujen yhteiset

	TP 2020	TA 2021	TAM 2021	MUUTOS	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	375 404	286 000		286 000	318 115	111,2 %	-32 115
Toimintakulut	-2 898 476	-2 991 645	-484 881	-3 476 526	-3 413 876	98,2 %	-62 650
Toimintakate	-2 523 072	-2 705 645	-484 881	-3 190 526	-3 095 762	97,0 %	-94 764

Maaseutupalvelut

Tulosalueen toiminta-ajatus

Mäntsälän kunta huolehtii yhteistoimintasopimuksen mukaisesti maaseutuhallinnon järjestämisestä Askolan, Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kuntien/kaupunkien alueella. Yhteistoiminta-alue toimii nimellä Keski-Uudenmaan maaseutuhallintopalvelut. Yksikössä työskentelee viisi vakituista maaseutuasiamiestä ja maaseutupäällikkö. Vuosittain toiminta-alueella myönnetään maataloustukia noin 31 milj.euroa. Kunnalla on maksajavirastosopimus Ruokaviraston kanssa, sopimus määrittää yhteistoiminta-alueen tehtävät ja tavoitteet maksajavirastotehtävissä.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Asetetut tavoitteet toteutuivat suunnitelman mukaisesti. Maksajavirastovakuutuksen mukaiset tavoitteet täyttyivät, ja niistä raportoitiin ajallaan Ruokavirastoon. Sähköisten hakemusten määrä kasvoi, joskin maltillisesti, prosenttiin vaikutti myös sähköisesti hakeneiden tilojen viljelyn lopettaminen. Maaseutupalvelujen toimintatulot alittuivat, jonka johdosta toimintakate ylittyi. Seuraavalle tilikaudelle ei ole oletettavissa merkittäviä muutoksia toiminnassa.

Maaseutupalvelut

	TP 2020	TA 2021	TAM 2021	MUUTOS	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	291 819	293 953		293 953	280 865	95,5 %	13 089
Toimintakulut	-374 469	-400 559		-400 559	-395 694	98,8 %	-4 865
Toimintakate	-82 650	-106 606		-106 606	-114 829	107,7 %	8 223

Toimitilapalvelut

Tulosalueen toiminta-ajatus

Toimitilapalvelut tulosalue tuottaa, ylläpitää ja vuokraa kunnan eri hallintokuntien käyttöön tarkoitukseen sopivia tiloja, sekä huolehtii kiinteistöjen hoidosta ja kunnossapidosta.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Yhtenä toimitilapalvelujen tavoitteena oli turhista kiinteistöistä luopuminen ja tämä toteutui Arolan koulun ja Nummisten seurojentalon osalta. Lisäksi yksi osakehuoneisto myytiin.

Merkittävimpiä tapahtumia tulevana vuonna on Ehnroosin koulun valmistuminen ja oppilaiden siirtyminen väistötiloista uuteen kouluun.

Toimitilapalvelujen tilikauden tulos jäi 0,2 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Edelliseen vuoteen nähden tilikauden tulos on 3,8 milj. euroa parempi liittyen vuoden 2020 osalta tehtyihin merkittäviin lisäpoistoihin. Toimintatuotot alittuivat 0,18 milj. euroa ja toimintamenoissa säästöä kertyi 0,1 milj. euroa. Toimintakuluissa säästöt kohdistuivat henkilöstömenoihin.

Toimitilapalvelut

	TP 2020	TA 2021	TAM 2021	MUUTOS	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	16 981 950	17 412 954	184 881	17 597 835	17 416 626	99,0 %	181 209
Toimintakulut	-5 780 795	-7 092 354	220 000	-6 872 354	-6 777 126	98,6 %	-95 228
Toimintakate	11 201 155	10 320 600	404 881	10 725 481	10 639 500	99,2 %	85 981
Poistot ja arvonalentumiset	-9 120 466	-4 632 348		-4 632 348	-4 755 290	102,7 %	122 942
Tilikauden tulos	2 080 689	5 688 252	404 881	6 093 133	5 884 210	96,6 %	208 923

Ateria- ja siivouspalvelut

Tulosalueen toiminta-ajatus

Tulosalueen palveluajatus on itsenäisesti tuottaa ja kehittää laadukkaasti kunnan ateria- ja puhtauspalveluja. Kaikki palvelut tuotetaan 1.7.2021 toteutetun organisaatiomuutoksen jälkeen kunnan omana työnä.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Ateria- ja puhtauspalvelujen uusi organisaatio aloitti 1.7.2021. Samalla otettiin käyttöön uusi nimi ruoka- ja siivouspalvelujen sijaan. Aloitusvuoteen sisältyi uusien kohteiden aloituksia ja myös toiminnan päättymisiä. Kunnan toimintaan uutena tuli lisäksi keskuskeittiö sekä Hyökännummen koulu ja päiväkotit. Kohteet ovat olleet aikaisemmassa toimintamallissa yksityisen palveluntuottajan vastuulla. Toiminta päättyi kokonaan Arolan koululla, päiväkotit Amandassa sekä Hirvitalossa 30.6.2021. Ostopalveluista on luovuttu täysin. Kunta tuottaa jatkossa kaikki ateria- ja puhtauspalvelut omana toimintanaan. Yhteistyö Keusoten kanssa jatkuu 31.12.2022 saakka.

Koko vuosi 2021 elettiin poikkeustilanteessa Covid-19 pandemian vaatimien erityisjärjestelyjen, tehostetun siivouksen sekä karanteeniaterioiden toimitusten ja eristysten vuoksi. Vuosi 2022 on ensimmäinen kokonainen toimintakausi, josta saadaan tarkempi vertailu palvelun tuottamisen kustannuksista täysin omana toimintana.

Sisäiset toimintatulot jäivät alle suunnitellun talousarvion 0,46 milj. euroa, koska sisäisiä laskutusperusteita tarkistettiin uudelleen toimintavuotena ja toimintakulut jäivät arvioitua pienemmäksi 0,22 milj. euroa. Toimintakuluissa saavutettiin asetetut säästötavoitteet. Säästöistä valtaosa tulee toiminnan uudelleen järjestelyn myötä saavutetuista henkilöstösäästöistä. Talousarvion suunnitelmasta poiketen tulosalueella jätettiin täyttämättä neljä henkilötyövuotta. Yhteensä työntekijöitä on noin 80 hlöä.

Vuoden 2022 merkittävin asia on uuden Ehnroosin koulun avautuminen elokuussa 2022. Myllymäen koulun oppilaat ja henkilökunta siirtyvät ruokailemaan myös Ehnroosin tiloihin.

Ateria- ja puhtauspalvelut

	TP 2020	TA 2021	TAM 2021	MUUTOS	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	5 721 245	5 869 925		5 869 925	5 401 057	92,0 %	468 868
Toimintakulut	-4 640 026	-5 270 775		-5 270 775	-5 045 540	95,7 %	-225 235
Toimintakate	1 081 219	599 150		599 150	355 517	59,3 %	243 633

Kuntatekniikka

Tulosalueen toiminta-ajatus

Kuntatekniikan palveluajatus on ylläpitää ja rakentaa turvallisia liikenneväyliä, liikuntapaikkoja sekä puisto- ja leikkialueita.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Kuntatekniikassa kehitettiin toimintoja uudistamalla organisaatiota vuodelle 2021, jossa yhdistettiin puistot ja liikuntapaikat yhdeksi yksiköksi. Resurssien tehostamisella ja toimintojen yhdistämisellä saavutettiin säästöjä toimintakuluissa.

Hirvihaaran ampuma-alueen pilaantuneiden maa-alueiden korjaustyö saatettiin valmiiksi vuoden 2021 aikana. Hanke käynnistyi yllättäen ampumaradan rakennustöiden yhteydessä löydetyn pilaantuneen, öljyisen, maa-alueen vuoksi eikä hanke ollut taloussuunnitelmassa huomioitu. Kustannusten kattamiseksi pakollinen varaus pilaantuneisiin maa-alueisiin ei riittänyt, jonka johdosta Hirvihaaran ampumaradan pilaantuneiden

maa-alueiden pakollisia varauksia katettiin Sälinkäntien teollisuusalueen pilaantuneiden maa-alueiden korjauksista. Pakollisia varauksia kohdennettiin Hirvihaaraan pilaantuneiden maa-alueiden korjaustöihin yhteensä 0,34 milj. euroa.

Kuntatekniikan käyttötalouden toimintakate toteutui lähes suunnitellusti. Toimintatulojen osalta tuottoja kertyi 0,27 milj. euroa arvioitua enemmän liittyen sisäiseen kuljetus- ja ajonvälitystoimintaan. Toimintamenot ylittivät 0,25 milj. euroa ja kohdistuivat palvelujen ostoihin ja muihin toimintamenoihin.

Kuntatekniikka

	TP 2020	TA 2021	TAM 2021	MUUTOS	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	605 373	371 700		371 700	646 635	174,0 %	-274 935
Valmistus omaan käyttöön	86 105				17 499		-17 499
Toimintakulut	-2 900 048	-2 645 206	-356 000	-3 001 206	-3 258 677	108,6 %	257 471
Toimintakate	-2 208 570	-2 273 506	-356 000	-2 629 506	-2 594 544	98,7 %	34 962

Kuntakehityspalvelut

Maankäyttö, asuminen ja liikenne

Tulosalueen toiminta-ajatus

Rakennustoiminnan ja rakennetun ympäristön ohjaus ja valvonta kunnassa. Vastaa kuntakehityksestä ja ”kaupunkikuvasta”, yleis- ja asemakaavojen laatimisesta, kartasto- ja kiinteistötekniisten ja maapoliittisten asioiden valmistelusta sekä yhdyskuntarakenteen kehittämistä. Kaavoituksen tavoitteena on turvallisen, terveellisen, hyvän ja toimivan elinympäristön aikaansaaminen. Vastaa MAL tulosalueelle kuuluvista kunnan joukkoliikennetehtävistä ja antaa joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena lausunnot ja päätökset. Vastaa MAL-tulosalueelle kuuluvista kuntakonsernin asuntoasioiden suunnittelusta, koordinoinnista ja kehittämisestä sekä näihin liittyvistä viranomaistehtävistä. Lisäksi seuraa Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminnan ja tavoitteiden toteutumista.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Maankäytön, asumisen ja liikenteen vuosi 2021 toteutui pääosin talousarvion mukaisesti. Toimintatuotot jäivät alle talousarvion 0,1 milj. euroa, etenkin rakennusvalvonnassa lupatuloja ei muodostunut talousarvion mukaisesti, koska vuoden 2021 aikana ei ollut isoja luvituskohteita. Toimintamenoissa säästö kertyi henkilöstömenoissa sekä palveluiden ostoissa yhteensä 0,12 milj. euroa.

1.8.2021 organisaatiomuutoksen myötä asuntotoimi sekä joukkoliikenne tulivat aiemman kuntakehityspalvelujen toiminnan lisäksi tulosalueelle.

Isoin hanke kaavoituksessa on koko kunnan yleiskaava. Yleiskaavaluonnos valmistui kesäkuussa 2021 ja asetettiin nähtäville 7.7.-15.12.2021 väliseksi ajaksi. Syksyllä 2021 pidettiin asukastilaisuudet kaavaan liittyen. Yleiskaava-arkkitehti vaihtoi työpaikkaa ja uuden rekrytointi on ollut haasteellista. Nähtävillä oloajan pidentäminen, henkilöstövaje sekä saatujen lausuntojen sisältö vaikuttaa yleiskaavatyön jatkamiseen ja yleiskaavan aikataulu viivästyy aiemmin päätettyyn aikatauluun nähden.

Asemakaavoitus on edennyt kaavoituskatsauksen mukaisesti. Asemakaava-arkkitehti oli osa-aikaisena vuoden 2021 ja jäi eläkkeelle vuoden loppuksi. Asemakaavoituksessa on myös siten henkilöstövajetta. Kapuli 5 asemakaavatyö käynnistettiin puitesopimuskonsultin kautta syksyllä 2021. Lisäksi 2021 laadittiin Vt 25:lle aluevaraussuunnitelma ELY:n kanssa.

Pientalotonttikysyntä oli vuonna 2021 ennätysvilkasta. Kunta myi tai vuokrasi vuoden aikana yhteensä 32 omakotitalotonttia. Uusia tonttialueita tarvitaan myyntiin, etenkin jos kysyntä jatkuu samankaltaisena. Yritystonttikysyntä on myös ollut vilkastumaan päin. Linnala II kaava sai lainvoiman vuoden aikana ja alueelle saadaan uusia yritystontteja myyntiin vuoden 2022 aikana.

Mäntsälän kunta on ollut mukana Kuntien Tieran kilpailutuksessa paikkatiedon hallintaan ja ohjelmistoympäristöön. Päätöksiä asiassa ei vielä ole. Lisäksi Lupapiste-palvelun uusi sopimuskausi on alkanut syksyllä 2021. Ohjelmistokulujen arvioidaan kasvavan.

Maankäyttö, asuminen ja liikenne

	TP 2020	TA 2021	TAM 2021	MUUTOS	TP 2021	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	875 412	1 199 000		1 199 000	1 096 688	91,5 %	102 312
Toimintakulut	-1 879 053	-1 931 369	-66 200	-1 997 569	-1 872 164	93,7 %	-125 405
Toimintakate	-1 003 641	-732 369	-66 200	-798 569	-775 476	97,1 %	23 093

3.4 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Ohessa esitellään Mäntsälän kunnan tuloslaskelman toteutuminen vuodelta 2021 sisältäen ulkoiset ja sisäiset menot ja tulot.

	Alkup. TA 2021	TA muutokset	Muutettu TA 2021	TP 2021	Poikkeama
Toimintatulot	30 105 439,00	601 881,00	30 707 320,00	31 429 333,11	722 013,11
Myyntituotot	6 360 955,00	50 000,00	6 410 955,00	6 829 648,07	418 693,07
Maksutuotot	2 162 700,00	-10 000,00	2 152 700,00	1 979 577,23	-173 122,77
Tuet ja avustukset	658 667,00	400 000,00	1 058 667,00	1 397 331,06	338 664,06
Muut toimintatuotot	20 923 117,00	161 881,00	21 084 998,00	21 222 776,75	137 778,75
Valmistus omaan käyttöön				17 499,03	17 499,03
Toimintamenot	-148 814 821,83	-4 037 030,00	-152 851 851,83	-146 089 871,83	6 761 980,00
Henkilöstömenot	-35 826 669,07	-161 999,86	-35 988 668,93	-36 090 621,98	-101 953,05
Palvelujen ostot	-87 489 408,76	-3 006 149,00	-90 495 557,76	-84 566 599,78	5 928 957,98
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 958 703,00		-4 958 703,00	-4 796 466,91	162 236,09
Avustukset	-3 814 600,00	-684 000,00	-4 498 600,00	-3 882 908,58	615 691,42
Muut toimintamenot	-16 725 441,00	-184 881,14	-16 910 322,14	-16 753 274,58	157 047,56
Toimintakate	-118 709 382,83	-3 435 149,00	-122 144 531,83	-114 643 039,69	7 501 492,14
Verotulot*	89 119 000,00	4 893 000,00	94 012 000,00	94 526 477,86	514 477,86
Valtionosuudet*	32 967 000,00	1 561 355,00	34 528 355,00	34 229 639,97	-298 715,03
Rahoitustulot ja -menot*	1 865 000,00		1 865 000,00	1 537 199,46	-327 800,54
Korkotulot muilta	1 700 000,00		1 700 000,00	1 821 599,37	121 599,37
Muut rahoitustulot muilta	350 000,00		350 000,00	318 788,59	-31 211,41
Korkomenot	-175 000,00		-175 000,00	-527 581,21	-352 581,21
Muut rahoitusmenot	-10 000,00		-10 000,00	-75 607,29	-65 607,29
Vuosikate	5 241 617,17	3 019 206,00	8 260 823,17	15 650 277,60	7 389 454,43
Poistot ja arvonalentumiset	-8 474 003,47		-8 474 003,47	-8 770 580,20	-296 576,73
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 190 186,06		-8 190 186,06	-7 761 140,22	429 045,84
Kertaluonteiset poistot	-283 817,41		-283 817,41	-1 009 439,98	-725 622,57
Tilikauden tulos	-3 232 386,30	3 019 206,00	-213 180,30	6 879 697,40	7 092 877,70
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	31 000,00		31 000,00	30 684,12	-315,88
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)				-6 000 000,00	-6 000 000,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 201 386,30	3 019 206,00	-182 180,30	910 381,52	1 092 561,82

*valtuustoon nähden sitovat erät

Kunnan käyttötalouden toteutuma oli selvästi budjetoitua positiivisempi. Talousarviota laadittaessa näkymät vuoden 2021 toteutumaan olivat huomattavasti heikommat. Talousarvio laadittiin 3,2 milj. euroa alijäämäiseksi. Verorahoituksen hyvä kehitys tilikaudella, Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän saamat koronatuot, kunnan saama harkinnanvarainen valtionosuus sekä säästöt toimintakuluissa käänivät kunnan talouden selvästi positiiviseksi ja tilikauden tulos oli 6,9 milj. euroa ylijäämäinen.

Toimintatuotot ylittivät (toteutuma 102 %) ja toimintamenot alittivat (toteutuma 96 %) talousarvion.

Alkuperäisessä vuoden 2021 talousarviossa kunnan toimintakate oli -118,7 milj. euroa ja vuosikate oli 5,2 milj. euroa. Talousarviovuoden aikana tehtiin määrärahamuutoksia, joiden nettovaikutus toimintakatteeseen oli -3,4 milj. euroa ja vuosikatteen +3 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 2021 toimintakate koheni talousarviosta ja oli -114,6 milj. euroa ja vuosikate nousi talousarviossa ennakoitusta 15,7 milj. euroon.

Kunnalle tilitettiin kunnallis-, yhteisö- ja kiinteistöverotuottoa yhteensä 94,5 milj. euroa (toteutuma 101 %). Verokertymä ylitti muutetun talousarvion 0,5 milj. euroa poikkeaman ollessa 0,5 %. Kunnallisverotuottoa kertyi 0,3 milj. euroa yli arvion. Yhteisöverotuottoa kertyi 0,2 milj. euroa arvioidun talousarvion. Kiinteistövero jäi 0,06 milj. euroa alle muutetun talousarvion.

Valtionosuudet toteutuivat 0,3 milj. euroa alle talousarvion (toteutuma 99 %). Opetus- ja kulttuuri-toimen valtionosuuksiin tuli tammikuussa 2022 oikaisupäätös, joka kohdistui erityisesti lukion oppilasmäärän vähentymiseen, joka pienensi valtionosuuskertymää.

Rahoitustuotoissa ja -kuluissa tilinpäätöksen toteutuma oli 1,5 milj. euroa, kun alkuperäinen talousarvio oli 1,9 milj. euroa (toteutuma 82 %). Rahoitustuottoihin sisältyy korkotuottoja kunnan antamista lainoista ulkopuolisille mm. Nivos Oy:lle 1,7 milj. euroa, jonka johdosta rahoitustuotot- ja kulut netto on kunnassa positiivinen. Alkuperäisessä talousarviossa oli Nivos Oy:n osinkotuottoja 0,3 milj. euroa, joita Nivos Oy ei tilinpäätöksensä perusteella pystynyt maksamaan. Rahoituskulujen

poikkeama johtui liian alhaisiksi talousarviossa arvioituista korkokuluista. Korkokuluja syntyi paitsi kunnan lainojen korkokuluista myös koronvaihtosopimuksista aiheutuvista korkomenoista. Myös joukkovelkakirjalainoista syntyi rahoituskuluja. Vuoden 2020 tilinpäätöksessä oli tehty korkojaksotuksiin kohdistuva virhe, joka oikaistiin vuoden 2021 kirjanpidossa.

Tilinpäätöksen 2020 yhteydessä tarkasteltiin kunnan pysyviin vastaaviin kirjattujen hyödykkeiden tasearvoja suhteessa niiden tekniseen kuntoon ja tulevaan käyttöön palvelutoiminnassa. Erityisesti tarkasteltiin kirjanpitolautakunnan poistoaikasuositusten ylittävillä poistoajoilla olevia hyödykkeitä. Selvityksen tuloksena kirjattiin yhteensä 5,1 milj. euroa lisäpoistoja ennen vuotta 2020 valmistuneiden investointien hankintamenoista. Vuonna 2021 lisäpoistoja tehtiin n. 1 milj. eurolla niihin kohteisiin, joilla ei ole enää vastaavaa tasearvoa. Käyttöomaisuuskohteita tarkastellaan aina tilinpäätöksen yhteydessä varmistamaan tasearvojen oikeellisuutta.

	Alkup. TA 2021	TA muutokset	Muutettu TA 2021	TP 2021	Poikkeama
Verotulot	89 119 000	4 893 000	94 012 000	94 526 478	514 478
Kunnan tulovero	75 793 000	4 180 000	79 973 000	80 320 874	347 874
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 208 000	782 000	5 990 000	6 220 316	230 316
Kiinteistövero	8 118 000	-69 000	8 049 000	7 985 288	-63 712

	Tulovero-prosentti	Verotettava tulo 1000 €	Muutos %	Verotulo 1000 €
Verovuosi 2016	20,5	344 547	1,2	70 632
Verovuosi 2017	20,5	339 111	-1,6	69 518
Verovuosi 2018	20,5	349 852	3,2	71 720
Verovuosi 2019	20,5	362 853	3,7	74 385
Verovuosi 2020	20,5	371 854	2,5	76 230
Verovuosi 2021**	21,0	389 439	4,7	81 782

Vuonna 2021 (**tieto ei vielä lopullinen) kunnallisverotettavat tulot kasvoivat 4,7 % ja olivat asukasta kohden 18 688 euroa

Kunta sai erillistä harkinnanvaraista valtionosuutta 1,6 milj. euroa. Tilinpäätöksen osalta talousarviossa ei merkittävää poikkeamaa.

	Alkup. TA 2021	TA muutokset	Muutettu TA 2021	TP 2021	Poikkeama
Valtionosuudet	24 289 000,00	1 562 499,00	25 851 499,00	25 871 462,01	19 963,01
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus ml. tasaukset	26 917 000,00	-67 948,00	26 849 052,00	26 858 002,01	8 950,01
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-2 319 000,00	90 125,00	-2 228 875,00	-2 536 540,00	-307 665,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	-309 000,00	1 540 322,00	1 231 322,00	1 550 000,00	318 678,00
Verotulomenetyksen korvaus	8 678 000,00	-1 144,00	8 676 856,00	8 358 177,96	-318 678,04
<i>Yhteensä</i>	<i>32 967 000,00</i>	<i>1 561 355,00</i>	<i>34 528 355,00</i>	<i>34 229 639,97</i>	<i>-298 715,03</i>

3.5 Investointiosan toteutuminen

Käyttöomaisuuden myynnit ja ostot

Maa-alueiden hankintaan varattu määräraha talousarviomuutoksen jälkeen 800 000 euroa, toteutui lähes kokonaan 99,8 %. Maa-alueiden myyntejä varten investointeihin käyttöomaisuuteen varattu määräraha 200 000 euroa, toteutui suunnitelmaa isompana ja ylittyi 0,1 milj. eurolla. Maa-alueiden myyntivoitot myös käyttötalouden puolella toteutuvat sataprosenttisesti.

Aineeton käyttöomaisuus

Tilikauden aikana myytiin Aurinkorinteen osakkeet 0,06 milj. eurolla, joka oli osana Mäntsälä 2026-ohjelmaa. Mäntsälän Jäähalli Oy:n osakkeita kirjattiin 0,03 milj. eurolla. Toimintakatteen osuus jäi tilinpäätöksessä 0,03 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Sivistys- ja hyvinvoinnin irtaimisto

Irtaimistokalusteiden hankintaan oli varattu 60 000 euroa. Riihenmäen koulun yläkoulun käsi-työluokan muutostyöt eivät edenneet suunnitellusti. Tilojen tyhjentäminen ja suunnittelu sekä hankkeen eteenpäin vienti osoittautuivat ennakoitua enemmän työtä vaativiksi. Syksyllä 2021 koulun edustajat tekivät yhdessä Toimitilapalveluiden ja ulkopuolisen suunnittelijan kanssa käsi-työluokan uudistamisen kokonaissuunnitelman, joka pohjautui Aluehallintoviraston tarkastuskertomuksessa esille nostettuihin velvoittaviin vaatimuksiin turvallisuuspuutteiden korjaamiseksi. Suunnitelmasta osa ehdittiin toteuttaa vuonna 2021 ja vuoden 2022 talousarvioon varattiin rahoitus suunnitelman loppuun vientiin.

Talonrakennusinvestoinnit

Ehnroosin koulu

Ehnroosin koulun rakennushanke toteutui aikataulun mukaisesti. Leasing-rahoitusjärjestelmässä investoinnin kustannukset olivat vuonna 2021 7,05 milj. euroa ja ylittyi suunnitellun talousarvion osalta 0,55 milj. euroa. Ylitys johtui vuoden 2020 maksuerien jaksottumisesta vuodelle 2021.

Rakennushanke kokonaisuutena on toteutumassa sille varatun Kuntarahoitus Oyj:n leasing-rahoituksen 18,0 milj. euron puitteissa.

Koskenrannan päiväkotia Amanda

Koskenrannan päiväkotia Amandan purku- ja rakennusurakat allekirjoitettiin 21.4.2021. Rakennushanke käynnistyi vanhan rakennuksen purkamisella 12.7.2021. Purkutyö valmistui 30.8.2021. Uudisrakentaminen käynnistyi 14.9.2021 maanrakennustöillä ja peruskivi muurattiin 11.11.2021. Rakentaminen etenee hankkeen kokonaisuikataulun mukaisesti. Taloudellinen toteuma alittui budjetoidusta loppuvuoden rakennusvaiheen edettyä ennakoitua hitaammin ja maksuerien jaksottuessa vuodelle 2022.

Ehnroosin ja Amandan rakennushankkeet ovat monivuotisia ja jatkuvat vuonna 2022. Hankkeiden valmistuttua niistä tehdään jälkilaskelmat kokonaisuutena.

Hankesuunnitelmat

Hepolan koulun, Myllymäen koulun ja vesiliikuntakeskuksen eri suunnitteluvaiheet toteutuivat aikataulun ja niille varattujen määrärahojen mukaisesti. Hepolan koulun vesikatkon korjauksen rakennusurakka on tilikauden päättyessä kilpailutusvaiheessa.

Rakennusten perus- ja sisäilmakorjaukset

Rakennusten peruskorjauksia toteutettiin 0,19 milj. eurolla. Peruskorjauksissa toteutettiin kunnantalon vesikatkon kunnostus, paloaseman korjauksia sekä keskuskeittiön lämmönvaihtimen uusinta ja patteriverkoston perussäätö.

Sisäilmakorjauksiin varattu määräraha toteutui 0,22 milj. euroa jääden alle muutetun talousarvion 0,14 milj. euroa. Investoinnit kohdistui Myllymäen- ja Hepolan koulujen sisäilmakorjauksiin sekä terveystalouden ja kotokartanon sisäilmakorjauksiin.

Energiansäästötoimenpiteet

Energiansäästötoimenpiteisiin varattu määräraha 0,23 milj. euroa ylittyi 25 tuhannella eurolla. Led valaistuksen uusinnan määrärahojen ylitykset johdettiin vuoden 2020 maksuerien jaksottumisesta vuodelle 2021. Tämän johdosta jouduttiin myös Sääksjärven koulun lämmitystapamuutos siirtämään vuodelle 2022.

Kuntatekniikka

Kuntatekniikan investointikohteet toteutuvat pääsääntöisesti talousarvion mukaisesti. Investointiosan toimintamenot jäivät 0,19 milj. euroa alle talousarvioidun. Suurimmat investointikohteet olivat Viertolantien katusaneeraustyö ja Mäntsälänjoen viherrakentaminen, jotka molemmat toteu-

tuivat talousarvion mukaisesti. Tekojäälaitteiston uusiminen jäi toteutumatta ja siirtyi seuraavalle talousarviovuodelle 2022.

Teknisen toimialan irtaimisto

Teknisten ja elinvoimapalvelujen irtaimen investointiosuuden määräraha toteutui 0,31 milj. eurolla toteuman ollessa 67,5 %. Määrärahaa jäi käyttämättä yhteensä 0,15 milj. euroa.

Toimitilapalveluiden irtaimiston määrärahasta 0,05 milj. euroa toteutui 52 % ja hankinnoista loput siirtyivät vuodelle 2022.

Ateria- ja siivouspalvelujen kuten myös kuntatekniikan osalta hankinnat toteutuivat suunniteltua pienempänä.

Investoinnit	Kustannus- arvio ja muutokset	TA 2021	TA muutokse t 2021	TA muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2021	Poikkeama	Tot %
Kunnanhallitus							
Kiinteä omaisuus							
Maa-alueiden hankinta	Menot	-700 000	-100 000	-800 000	-798 085	-1 915	99,8 %
Maa-alueiden myynti	Tulot	200 000		200 000	303 835	-103 835	151,9 %
Kiinteä omaisuus yhteensä	N Netto	-500 000	-100 000	-600 000	-494 251	-105 750	82,4 %
Aineeton käyttöomaisuus							
Osakkeiden hankinta	Menot	-49 000		-49 000	-30 407	-18 593	62,1 %
Osakkeiden myynti	Tulot				62 007	-62 007	
Aineeton käyttöomaisuus yhteen	N Netto	-49 000		-49 000	31 600	-80 600	-64,5 %
Kunnanhallitus yhteensä	Menot	-749 000	-100 000	-849 000	-828 493	-20 507	97,6 %
	Tulot	200 000		200 000	365 842	-165 842	182,9 %
	N Netto	-549 000	-100 000	-649 000	-462 650	-186 350	71,3 %

Investoinnit	Kustannus- arvio ja muutokset	TA 2021	TA muutokse t 2021	TA muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2021	Poikkeama	Tot %
Sivistys- ja hyvinvointilautakuna							
Irtain omaisuus							
Tilojen kalustaminen							
Vaarojen ja riskien arvioinnin muk.	N Menot	-15 000		-15 000	-25 357	10 357	169,0 %
Iltaopetuksen ja uuden opetus	N Menot	-15 000		-15 000		-15 000	
Työergonomian edistämisen mukai	N Menot	-15 000		-15 000		-15 000	
Varhaiskasvatussuunnitelman muk	N Menot	-15 000		-15 000		-15 000	
Sivistyslautakunta yhteensä	Menot	-60 000		-60 000	-25 357	-34 643	42,3 %
	Tulot						
	N Netto	-60 000		-60 000	-25 357	-34 643	42,3 %

Investoinnit	Kustannus- arvio ja muutokset	TA 2021	TA muutokse t 2021	TA muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2021	Poikkeama	Tot %
Tekninen lautakunta							
Talonrakennus							
Koulurakennus							
Ehnoosin koulu toteutetaan leasingrahoituksella	N Menot -18 000 000	-6 500 000		-6 500 000	-7 050 097	550 097	108,5 %
Ehnoosin koulun liittymät	Menot				-45 645	45 645	
	Tulot				11 063	-11 063	
	N Netto				-34 582	34 582	
Arolan koulun myynti (liittymät)	N Tulot				5 218	-5 218	
Päiväkotirakennus							
Päiväkoti Amandan uudisrakennus	N Menot -5 400 000	-2 600 000	-350 000	-2 950 000	-2 515 286	-434 714	85,3 %
Liikuntapaikat ja vapaa-ajan rak.							
Vesiliikuntakeskus	N Menot -15 500 000	-50 000		-50 000	-50 740	740	101,5 %
Rakennusten korjaukset/ sisäilmakorj.							
Terveyskeskuksen sisäilmakorjaus	N Menot	-50 000	40 000	-10 000	-36 031	26 031	360,3 %
Kotokartanon sisäilmakorjauksia	N Menot	-100 000	50 000	-50 000	-5 161	-44 839	10,3 %
Hepolan sisäilmakorjaukset	N Menot	-100 000		-100 000	-78 542	-21 458	78,5 %
Hepolan koulun lisärakennus	N Menot	-50 000		-50 000		-50 000	
Hepolan koulun vesikatonkorjaus	N Menot		-60 000	-60 000	-34 630		57,7 %
Myllymäen sisäilmakorjaus	N Menot		-90 000	-90 000	-62 729	-27 271	69,7 %
Rakennusten korj./ sisäilmako	N Menot	-300 000	-60 000	-360 000	-217 093	-142 907	60,3 %
Peruskorjaukset							
Myllymäen koulun laajennus	N Menot		-70 000	-70 000	-50 529	-19 471	72,2 %
Palolaitoksen korjaustyöt	N Menot -1 550 000	-50 000		-50 000	-28 393	-21 607	56,8 %
Kunnantalo (vesikaton kunnostus)	N Menot -4 550 000	-150 000	65 000	-85 000	-70 735	-14 265	83,2 %
Keskuskeittiö (patteriverkoston sää	N Menot -1 200 000	-60 000	20 000	-40 000	-41 506	1 506	103,8 %
Peruskorjaukset yhteensä	N Menot	-330 000	85 000	-245 000	-191 164	-53 836	78,0 %
Energiansäästötoimenpiteet							
Led-valaistuksen uusinta	N Menot	-130 000	-90 000	-220 000	-246 007	26 007	111,8 %
Energiansäästötoimenpiteet	N Menot	-100 000	90 000	-10 000	-9 225	-775	92,2 %
Energiansäästötoimenpiteet yht.	N Menot	-230 000		-230 000	-255 232	25 232	111,0 %
Talonrak. yhteensä (ilman leasingra							
	Menot	-3 510 000	-325 000	-3 835 000	-3 275 159	-605 486	85,4 %
	Tulot				16 281	-16 281	
	N Netto	-3 510 000	-325 000	-3 835 000	-3 258 878	-605 486	85,0 %

Investoinnit	Kustannus- arvio ja muutokset	TA 2021	TA muutokse t 2021	TA muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2021	Poikkeama	Tot %
Kuntatekniikka							
Alueet mm. teollisuus ja infra							
Kunnallistekniikan suunnittelutyöt	N Menot	-150 000		-150 000	-124 705	-25 295	83,1 %
Linnala II alue	N Menot	-500 000	-400 000	-400 000	-210 411	-189 589	52,6 %
Hyökännummen alueen kuivatus	N Menot	-400 000	-150 000	-150 000	-148 986	-1 014	99,3 %
liikenneturvallisuustoimenpiteet	N Menot		-50 000	-50 000	-46 708	-3 292	93,4 %
Alueet mm. teollisuus ja infra	N Menot		-750 000	-750 000	-530 809	-219 191	70,8 %
Liikenne							
Päällystystyöt	N Menot		-200 000	-200 000	-208 238	8 238	104,1 %
Katuvalaistus	N Menot		-100 000	-100 000	-96 357	-3 643	96,4 %
Rautatieaseman pysäköintialue	N Menot	-300 000			-230 000	230 000	
Pienet täydennysrakennuskohteet	N Menot		-100 000	-100 000	-80 679	-19 321	80,7 %
Viertolantie	N Menot	-1 200 000	-700 000	-700 000	-717 304	17 304	102,5 %
Liikenne yhteensä	N Menot		-1 100 000	-1 100 000	-1 332 577	232 577	121,1 %
Puistot ja leikkiapaikat							
Mäntsälänjoen kunnostussuunnitelma	Tulot				120 000	-120 000	
Mäntsälänjoen kunnostussuunnitelma	N Menot	-1 400 000	-300 000	-300 000	-424 484	124 484	141,5 %
Taruman leikkipuisto	N Menot	-100 000	-100 000	-100 000	-83 424	-16 576	83,4 %
Tekojään jäädytyslaitteiston uusiminen	N Menot	-200 000	-200 000	-200 000		-200 000	
Puistot ja leikkiapaikat yhteensä	N Menot		-600 000	-600 000	-507 908	-212 092	84,7 %
Kuntatekniikka yhteensä	Menot		-2 450 000	-2 450 000	-2 371 294	-198 706	96,8 %
	Tulot				120 000	-120 000	
	N Netto		-2 450 000	-2 450 000	-2 251 294	-318 706	91,9 %
Investoinnit							
Teknisen irtain omaisuus							
Keittiöiden kalusto/laitehankinnat	N Menot	-300 000	60 000	-240 000	-172 903	-67 097	72,0 %
Siivouspuolen laitehankinnat (omat)	N Menot	-100 000		-100 000	-67 952	-32 048	68,0 %
Piha-alueiden ulkoleikkivälineet	N Menot	-50 000	50 000				
kiintokalusteiden uusinta,	N Menot	-30 000	30 000				
Toimitilapalvelujen vuosittaiset laitteet	N Menot	-50 000		-50 000	-26 025	-23 975	52,1 %
Traktorien työkoneita	N Menot	-25 000		-25 000	-12 600	-12 400	50,4 %
Katupuolen kuljetuskalusto	N Menot	-35 000		-35 000	-16 800	-18 200	48,0 %
Puiston kalusto	N Menot	-30 000	15 000	-15 000	-17 817	2 817	118,8 %
Irtain yhteensä		-620 000	155 000	-465 000	-314 097	-150 903	67,5 %
Tekninen lautakunta yhteensä	Menot	-6 580 000	-170 000	-6 750 000	-5 960 550	-955 095	88,3 %
	Tulot				136 281		
	N Netto	-6 580 000	-170 000	-6 750 000	-5 824 269	-955 095	86,3 %
Bruttoinvestoinnit	Menot	-7 389 000	-270 000	-7 659 000	-6 814 400	-1 010 246	89,0 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	Tulot				120 000	-120 000	
Liittymismaksujen palautukset	Tulot				16 281	-16 281	
Leasingrahoitteiset investoinnit		-6 500 000		-6 500 000	-7 050 097	550 097	108,5 %
Käyttöomaisuuden myynnit	Tulot	200 000		200 000	365 842	-165 842	182,9 %
KUNNAN NETTOINVESTOINNIT YHTEEN	Netto	-13 689 000	-270 000	-13 959 000	-13 362 374	-762 271	95,7 %
KUNNAN NETTOINVESTOINNIT ilman Leasingrah.					-6 312 277		

3.6 Rahoitusosan toteutuminen

Toiminnan ja investointien rahavirta oli lähes 9 milj. euroa positiivinen, vuosikatteen ollessa lähes 7,4 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Mäntsälän kunnan bruttoinvestoinnit olivat tilikaudella 6,8 milj. euroa, alittaen 0,8 milj. euroa muutetun talousarvion.

Kunta nosti tilikaudella lisää lainaa 20 milj. euroa, josta se lainasi edelleen Mäntsälän Kodit Oy:lle 19,7 milj. euroa valtuuston 1.6.2020 § 22 tekemän päätöksen mukaisesti. Vuonna 2020 päätetty antolaina laitettiin täytäntöön vuonna 2021, kun joukkovelkakirjalaina nostettiin.

Kunnan lainasaamiset tytäryhteisöiltä ovat 48,8 milj. euroa tilikauden lopussa.

Pitkäaikaista lainaa vähennettiin lainojen lyhennysohjelmien mukaisesti. Lyhytaikaisia kuntatodistuksia tilikauden lopussa oli 20 milj. euroa. Kunta nostaa tilikaudella 2022 lisää pitkäaikaista lainaa, jolloin lyhytaikaisten lainojen osuus pienee.

	TA 2021	muutos	MTA 2021	TP 2021	Poikkeama
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	5 241 617,17	3 019 206,00	8 260 823,17	15 650 277,60	7 389 454,43
Tulorahoituksen korjauserät	-1 460 000,00	0,00	-1 460 000,00	-2 096 462,91	-636 462,91
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-7 389 000,00	-270 000,00	-7 659 000,00	-6 814 399,58	844 600,42
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00	0,00	120 000,00	120 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 660 000,00	0,00	1 660 000,00	2 119 123,62	459 123,62
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 947 382,83	2 749 206,00	801 823,17	8 978 538,73	8 176 715,56
Rahoitustoiminta					
<i>Antolainauksen muutokset*</i>	<i>150 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>150 000,00</i>	<i>-19 149 093,52</i>	<i>-19 299 093,52</i>
Antolainasaamisten lisäykset muille	0,00	0,00	0,00	-19 701 600,00	-19 701 600,00
Antolainasaamisten vähennykset muilta	150 000,00	0,00	150 000,00	276 253,24	126 253,24
<i>Lainakannan muutokset*</i>	<i>1 605 000,00</i>	<i>0,00</i>	<i>1 605 000,00</i>	<i>9 704 920,12</i>	<i>8 099 920,12</i>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00	20 000 000,00	-5 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-20 295 000,00	0,00	-20 295 000,00	-20 295 079,88	-79,88
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 100 000,00	0,00	-3 100 000,00	10 000 000,00	13 100 000,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00	0,00	-328 246,76	-328 246,76
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0,00	0,00	0,00	-17 795,00	-17 795,00
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	0,00	0,00	1 443,61	1 443,61
Saamisten muutos	0,00	0,00	0,00	-2 868 220,62	-2 868 220,62
Korottomien velkojen muutos	0,00	0,00	0,00	-287 387,55	-287 387,55
Vaikutus maksuvalmiuteen	-192 382,83	2 749 206,00	2 556 823,17	-4 242 094,23	-6 798 917,40

*valtuustoon nähden sitovat erät

3.7 Yhteenvedo valtuuston hyväksymien sitovien erien toteutumisvertailusta

	sitovuus N	TA 2021	TA muutos	TA muutettu 2021	Toteutuma 31.12.2021	Poikkeama TAM 2021 vs. Toteuma 2021
N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio						
KÄYTTÖTALOUSOSA						
Hallintopalvelut						
Yleishallinto	N	233	-397	-164	28	-191
Tukipalvelut	N	-4 260	-27	-4 287	-4 210	-77
Sosiaali- ja terevyspalvelut(KEUSOTE)	N	-67 525	-2 451	-69 976	-64 694	-5 282
Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos	N	-1 878	-12	-1 890	-1 890	0
Keski-Uudenmaan Ympäristöpalvelut	N	-475		-475	-472	-3
		-73 904	-2 887	-76 792	-71 238	-5 554
Tarkastuslautakunta						
Tarkastustoimi	N	-31		-31	-30	-1
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut						
Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset	N	-664	50	-614	-562	-52
Opetuspalvelut	N	-31 488	-50	-31 538	-30 921	-617
Varhaiskasvatuspalvelut	N	-14 733		-14 733	-13 611	-1 122
Elinikäinen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut	N	-2 991	-45	-3 036	-2 695	-342
		-49 876	-45	-49 921	-47 789	-2 132
Tekninen ja elinvoimapaalvelut						
Tekninen ja elinvoimapaalvelujen yhteiset	N	-2 706	-485	-3 191	-3 096	-95
Maaseutupalvelut	N	-107		-107	-115	8
Toimitilapaalvelut		10 321	405	10 725	10 640	86
Toimitilapaalvelut = tilikauden tulos	N	5 688	405	6 093	5 884	209
Aaeria- ja puhtauspalvelut	N	599		599	356	244
Kuntatekniikka	N	-2 274	-356	-2 630	-2 595	-35
Maankäyttö, asuminen ja liikenne	N	-732	-66	-799	-775	-23
		5 102	-502	4 599	4 414	185
Toimintakate yhteensä		-118 709	-3 434	-122 145	-114 643	-7 502

	sitovuus N	TA 2021	TA muutos	TA muutettu 2021	Toteutuma 31.12.2021	Poikkeama TAM 2021 vs. Toteuma 2021
N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio						
TULOSLASKELMAOSA						
Verotulot	N	89 119	4 893	94 012	94 526	-514
Valtionosuudet	N	32 967	1 561	34 528	34 230	299
Rahoitus, netto	N	1 865		1 865	1 537	328
Korkotulot		1 700		1 700	1 822	-122
Muut rahoitustulot		350		350	319	31
Korkomenot		-175		-175	-528	353
Muut rahoitusmenot		-10		-10	-76	66
Tuloslaskelmaosa yhteensä		123 951	6 454	130 405	130 293	112

	sitovuus N	TA 2021	TA muutos	TA muuttettu 2021	Toteutuma 31.12.2021	Poikkeama TAM 2021 vs. Toteuma 2021
N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio						
INVESTOINTIOSA						
Kunnanhallitus						
- maa-alueiden hankinta		-700	-100	-800	-798	-2
- maa-alueiden myynti		200		200	304	-104
Kiinteä omaisuus yhteensä	N	-500		-600	-494	-106
-osakkeiden myynti					62	-62
-osakkeiden osto		-49		-49	-30	-19
Aineeton omaisuus yhteensä	N	-49	0	-49	32	-81
Kasvatus- ja sivistyslautakunta						
- irtain omaisuus	N	-60		-60	-25	-35
Tekniset palvelut						
- Talonrakennus	N	-3 510	-325	-3 835	-3 259	-576
- Elinkaarihankkeet leasing	N	-6 500		-6 500	-7 050	550
- Kadut ja liikenne	N	-1 100		-1 100	-1 333	233
- Alueet, teollisuus ja infra	N	-750		-750	-531	-219
- Puistot ja leikkipaikat	N	-400		-400	-388	-12
- Liikuntapaikat		-200		-200	0	-200
- Teknisen toimialan irtain omaisuus	N	-620	155	-465	-314	-151
Investoinnit yhteensä		-13 689	-170	-13 959	-13 362	-597

	sitovuus N	TA 2021	TA muutos	TA muuttettu 2021	Toteutuma 31.12.2021	Poikkeama TAM 2021 vs. Toteuma 2021
N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio						
RAHOITUSOSA						
Antolainauksen muutokset	N	150		150	-19 425	19 575
Lainakannan muutokset	N	1 605		1 605	9 705	-8 100
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		25 000		0	20 000	-20 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset		-20 295		-20 295	-20 295	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-3 100		-3 100	10 000	-13 100
Rahoitusosa yhteensä		1 755		1 755	-9 720	11 475

SIVOVAT MÄÄRÄRAHAT / TULOARVIO YHTEENSÄ		-6 692	2 850	-3 943	-7 432	3489
--	--	---------------	--------------	---------------	---------------	-------------

1) N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio

4 Tilinpäätöslaskelmat

4.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma

	TP 2021		TP 2020	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	3 064 792,06		2 858 817,57	
Maksutuotot	1 979 577,23		1 773 210,58	
Tuet ja avustukset	1 397 331,06		858 686,19	
Muut toimintatuotot	5 222 344,45	11 664 044,80	5 241 732,83	10 732 447,17
Valmistus omaan käyttöön		17 499,03		86 105,30
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot yhteensä	-28 576 321,38		-26 997 993,04	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-6 482 476,62		-6 592 265,14	
Muut henkilösivukulut	-1 031 823,98		-432 995,95	
Palvelujen ostot	-79 532 413,93		-81 331 553,29	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 796 424,91		-4 442 929,41	
Avustukset	-3 882 908,58		-3 773 808,77	
Muut toimintakulut	-2 022 214,12	-126 324 583,52	-1 965 095,73	-125 536 641,33
Toimintakate		-114 643 039,69		-114 718 088,86
Verotulot		94 526 477,86		87 900 408,88
Valtionosuudet		34 229 639,97		38 964 609,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	1 821 599,37		1 873 218,89	
Muut rahoitustuotot	318 788,59		299 540,14	
Korkokulut	-527 581,21		-393 537,93	
Muut rahoituskulut	-75 607,29	1 537 199,46	-107 022,61	1 672 198,49
Vuosikate		15 650 277,60		13 819 127,51
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 761 140,22		-12 897 114,80	
Kertaluonteiset poistot	-1 009 439,98		0,00	
Arvonalentumiset	0,00	-8 770 580,20	-33,64	-12 897 148,44
Tilikauden tulos		6 879 697,40		921 979,07
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		30 684,12		30 684,12
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		-6 000 000,00		0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		910 381,52		952 663,19

4.2 Rahoituslaskelma

	2021		2020	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	15 650 277,60		13 819 127,51	
Tulorahoituksen korjauserät	-2 096 462,91	13 553 814,69	-1 483 350,85	12 335 776,66
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-6 814 399,58		-3 755 257,13	
Rahoitusosuudet inv.menoihin	120 000,00		354 762,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus- tulot	2 119 123,62	-4 575 275,96	1 564 035,14	-1 836 459,99
Toiminnan ja investointien rahavirta		8 978 538,73		10 499 316,67
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	-19 701 600,00		0,00	
Antolainasaamisten vähennys	276 253,24	-19 425 346,76	189 042,34	189 042,34
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000 000,00		55 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-20 295 079,88		-17 228 608,88	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	10 000 000,00	9 704 920,12	-30 500 000,00	7 271 391,12
Oman pääoman muutokset		-328 246,76		0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muu- tokset	-17 795,00		16 680,58	
Vaihto-omaisuuden muutos	1 443,61		11 183,16	
Saamisten muutos	-2 868 220,62		486 271,64	
Korottomien velkojen muutos	-287 387,55	-3 171 959,56	-6 825 014,20	-6 310 878,82
Rahoituksen rahavirta		-13 220 632,96		1 149 554,64
Rahavarojen muutos		-4 242 094,23		11 648 871,31
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	7 571 906,71		11 814 000,94	
Rahavarat 1.1.	11 814 000,94	-4 242 094,23	165 129,63	11 648 871,31

4.3 Tase

	2021	2020
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	228 722 626,25	211 739 763,28
I Aineettomat hyödykkeet	2 018 944,07	2 341 672,49
2. Tietokoneohjelmistot	0,00	0,00
3. Muut pitkävaikutteiset menot	2 018 944,07	2 341 672,49
II Aineelliset hyödykkeet	132 350 916,87	134 438 937,61
1. Maa- ja vesialueet	28 093 224,03	27 562 683,21
2. Rakennukset	71 669 169,09	75 854 001,34
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	24 736 626,48	26 651 521,76
4. Koneet ja kalusto	1 213 430,36	1 809 373,01
5. Muut aineelliset hyödykkeet	61 653,07	61 653,07
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 576 813,84	2 499 705,22
III Sijoitukset	94 352 765,31	74 959 153,18
1. Osakkeet ja osuudet	43 316 258,96	43 347 993,59
3. Muut lainasaamiset	48 768 054,02	29 328 353,26
4. Muut saamiset	2 268 452,33	2 282 806,33
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	10 850,75	10 972,69
2. Lahjoitusrahastojen varat	10 850,75	10 972,69
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	12 758 642,79	13 805 713,25
I Vaihto-omaisuus	90 735,64	92 179,25
1. Aineet ja tarvikkeet	90 735,64	92 179,25
II Saamiset	5 096 000,44	1 899 533,06
Pitkäaikaiset saamiset	10 000,00	10 000,00
3. Muut saamiset	10 000,00	10 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	5 086 000,44	1 889 533,06
1. Myyntisaamiset	898 886,89	834 121,76
3. Muut saamiset	699 433,29	435 300,40
4. Siirtosaamiset	3 487 680,26	620 110,90
IV Rahat ja pankkisaamiset	7 571 906,71	11 814 000,94
VASTAAVAA YHTEENSÄ	241 492 119,79	225 556 449,22

VASTATTAVAA

A OMA PÄÄOMA	124 909 929,59	123 999 548,07
I Peruspääoma	53 570 006,79	53 570 006,79
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	70 429 541,28	69 805 124,85
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	910 381,52	624 416,43
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	6 664 925,49	695 609,61
1. Poistoero	664 925,49	695 609,61
2. Vapaaehtoiset varaukset	6 000 000,00	
C PAKOLLISET VARAUKSET	4 800,00	348 442,46
2. Muut pakolliset varaukset	4 800,00	348 442,46
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	98 827,82	116 744,76
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	98 827,82	116 744,76
E VIERAS PÄÄOMA	109 813 636,89	100 396 104,32
I Pitkäaikainen	74 010 198,37	72 245 511,54
1. Joukkovelkakirjalainat	50 000 000,00	30 000 000,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 581 071,52	41 810 204,48
7. Muut velat	429 126,85	435 307,06
II Lyhytaikainen	35 803 438,52	28 150 592,78
1. Joukkovelkakirjalainat	20 000 000,00	10 000 000,00
2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 239 467,96	7 305 414,88
5. Saadut ennakot	464 222,35	7 184,83
6. Ostovelat	2 746 559,03	1 390 897,96
7. Muut velat	769 500,26	830 222,40
8. Siirtovelat	6 583 688,92	8 616 872,71
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>241 492 119,79</u>	<u>225 556 449,22</u>

4.4 Kuntakonsernin tulos- ja rahoituslaskelma sekä tase

Konsernituloslaskelma	2021	2020
Toimintatuotot	147 455 919,38	135 666 404,06
Toimintakulut	-252 922 982,85	-240 472 128,12
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	2 884,47	-2 498,23
TOIMINTAKATE	-105 464 179,00	-104 808 222,29
Verotulot	94 294 425,63	87 742 760,13
Valtionosuudet	37 671 813,03	42 200 536,25
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	131 909,84	223 422,05
Muut rahoitustuotot	247 758,40	183 634,63
Korkokulut	-1 539 540,30	-1 072 775,87
Muut rahoituskulut	-241 188,55	-360 917,37
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 401 060,61	-1 026 636,56
VUOSIKATE	25 100 999,05	24 108 437,53
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-17 213 736,17	-21 178 998,33
Omistuksen eliminointierot	-10 055,54	10 299,64
Arvonalentumiset	-125,23	-406,97
Poistot ja arvonalentumiset	-17 223 916,94	-21 169 105,66
TILIKAUDEN TULOS	7 877 082,11	2 939 331,87
Tilinpäätössiirrot	7 372,48	0,00
Tilikauden verot	-50 700,40	-12 270,67
Laskennalliset verot	221 716,96	62 960,31
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-44 879,55	41 900,35
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	8 010 591,60	3 031 921,86

Konsernirahoituslaskelma	2021	2020
Toiminnan rahavirta		
VUOSIKATE	25 100 999,03	24 108 437,53
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-50 700,40	-12 270,67
Tulorahoituksen korjauserät	-2 108 308,18	-1 804 814,76
Toiminnan rahavirta	22 941 990,45	22 291 352,11
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-20 188 028,60	-21 994 384,03
Rahoitusosuudet investointimenoihin	135 336,42	762 547,34
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 097 328,51	2 548 980,82
Investointien rahavirta	-15 955 363,67	-18 682 855,88
Toiminnan ja investointien rahavirta	6 986 626,79	3 608 496,23
Rahoituksen rahavirta		
Antolainasaamisten lisäykset	-34 800,00	-219 446,18
Antolainasaamisten vähennykset	6 315,27	4 756,19
Antolainauksen muutokset	-28 484,73	-214 689,99
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	12 425 797,44	62 059 646,15
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25 062 978,91	-20 959 760,28
Lyhytaikaisten lainojen muutos	7 343 670,00	-36 172 919,68
Lainakannan muutokset	-5 293 511,47	4 926 966,19
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-96 916,61	105 560,78
Vaihto-omaisuuden muutos	187 345,09	-390 966,56
Saamisten muutos	-8 294 588,47	2 285 805,23
Korottomien velkojen muutos	8 360 915,12	-189 015,11
Muut maksuvalmiuden muutokset	156 755,13	1 811 384,34
Rahoituksen rahavirta	-5 165 241,07	6 523 660,54
Rahavarojen muutos	1 821 385,71	10 132 156,77
Rahavarat 31.12.	29 764 424,92	27 943 039,17
Rahavarat 1.1.	27 943 039,17	17 810 882,39
Rahavarojen muutos	1 821 385,75	10 132 156,77

Konsernitase	2021	2020
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	416 846,94	179 120,11
Konserniliikearvo	4 886 489,40	5 497 300,56
Muut pitkävaikutteiset menot	6 868 367,76	5 836 123,64
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet	5 338,43	151 528,98
Aineettomat hyödykkeet	12 177 042,53	11 664 073,29
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	29 852 836,05	29 522 876,90
Rakennukset	124 961 351,44	124 552 562,41
Kiinteät rakenteet ja laitteet	103 283 074,83	105 040 677,85
Koneet ja kalusto	6 089 356,02	6 664 143,31
Muut aineelliset hyödykkeet	160 679,19	170 815,88
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	12 445 971,64	11 921 734,97
Aineelliset hyödykkeet	276 793 269,17	277 872 811,32
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet tytäryhteisöissä	0,00	0,00
Kuntayhtymäosuudet	0,00	0,00
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	955 875,30	303 743,02
Liikelaitosten peruspääomaosuudet		
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonkorotukset	11 672 739,65	11 236 488,56
Joukkovelkakirjasaamiset		
Muut lainasaamiset	34 966,09	332,18
Muut saamiset	557 902,27	564 051,44
Sijoitukset	13 221 483,31	12 104 615,20
PYSYVÄT VASTAAVAT	302 191 795,01	301 641 499,81
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	81 533,67	71 734,64
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	104 970,20	101 042,19
Muut toimeksiantojen varat	297 422,09	272 237,69
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	483 925,96	445 014,53
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	769 510,74	912 432,91
Keskeneräiset tuotteet	39 406,54	79 695,14
Valmiit tuotteet	0,00	4 134,32
Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta		
Vaihto-omaisuus	808 917,28	996 262,37
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset		
Lainasaamiset	199 880,61	110 299,84
Laskennalliset verosaamiset		
Saamiset kunnalta		

Muut saamiset	10 139,72	10 139,72
Siirtosaamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	210 020,33	120 439,56
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	13 768 593,79	8 862 100,19
Lainasaamiset	0,00	16 855,89
Laskennalliset verosaamiset	34 961,38	0,00
Saamiset kunnalta		
Muut saamiset	1 741 749,99	1 492 434,27
Siirtosaamiset	9 636 383,42	6 570 329,14
Lyhytaikaiset saamiset	25 181 688,58	16 941 719,49
Saamiset	25 391 708,91	17 062 159,05
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	1 409,11	1 516,53
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	1 329 730,75	480 633,19
Muut arvopaperit	514 000,00	514 000,00
Rahoitusarvopaperit	1 845 139,86	996 149,71
Rahat ja pankkisaamiset	27 919 285,06	26 946 889,46
VAIHTUVAT VASTAAVAT	56 448 977,07	46 446 475,13
VASTAAVAA	358 640 772,08	348 087 974,94
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	53 570 006,79	53 570 006,79
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma		
Ylikurssirahasto	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto		
Muut omat rahastot	35 798,29	43 170,76
Muuntoerorahasto		
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	26 305 286,27	23 273 364,41
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	8 010 591,59	3 031 921,86
OMA PÄÄOMA	87 921 682,94	79 918 463,83
VÄHEMMISTÖOSUUDET	905 192,73	852 445,07
KONSERNIRESERVI		
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset		
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	0,00	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	7 165,81	10 177,79
Muut pakolliset varaukset	512 977,23	835 777,77
PAKOLLISET VARAUKSET	520 143,04	845 955,56
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	139 438,76	208 858,31
Lahjoitusrahastojen pääomat	192 347,93	206 221,65

Muut toimeksiantojen pääomat	298 427,75	273 139,67
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	630 214,44	688 219,62
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	50 000 000,00	30 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	103 370 410,27	139 923 975,26
Pääomalainat	500 000,00	500 000,00
Lainat kunnalta		
Lainat julkisyhteisöiltä	5 822 728,00	27 150,79
Lainat muilta luotonantajilta	41 673,16	2 526,93
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	159 734 811,43	170 453 652,98
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma		
Saadut ennakot	17,10	17,10
Ostovelat		
Korottomat velat kunnalta		
Liittymismaksut ja muut velat	23 124 469,58	23 162 666,43
Siirtovelat	533 235,47	560 268,37
Laskennalliset verovelat	8 465 280,00	8 652 035,58
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	32 123 002,15	32 374 987,49
Pitkäaikainen vieras pääoma	191 857 813,58	202 828 640,46
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma		
Joukkovelkakirjalainat	23 213 360,00	10 000 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 210 386,05	12 297 576,03
Pääomalainat		
Lainat kunnalta		
Lainat julkisyhteisöiltä	2 283,09	5 703 123,04
Lainat muilta luotonantajilta		
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	33 426 029,14	28 000 699,06
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma		
Saadut ennakot	2 047 716,65	383 806,69
Ostovelat	12 996 734,40	8 849 086,56
Korottomat velat kunnalta		
Liittymismaksut ja muut velat	4 525 353,04	3 924 193,36
Siirtovelat	23 809 892,11	21 796 464,72
Laskennalliset verovelat	0,00	0,00
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	43 379 696,20	34 953 551,33
Lyhytaikainen vieras pääoma	76 805 725,34	62 954 250,39
VIERAS PÄÄOMA	268 663 538,92	265 782 890,86
VASTATTAVAA	358 640 772,07	348 087 974,94

5 Tilinpäätöksen liitetiedot

5.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa 'Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet'.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Pysyvien vastaavien sijoituksissa on pääomalainasaamia Nivos Oy:ltä 27 300 000 € ja Mäntsälän Vuokra-asunnot Oy:ltä 1 089 700,76 €. Tilikaudella lisättiin antolainoja 19 700 000 € Mäntsälän Kodit Oy:lle.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoonsa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Johdannaisten käypää arvoa ei ole kirjattu tilinpäätöksessä kuluksi. Käypä arvo on esitetty liitetietojen muissa taseen ulkopuolisissa järjestyksissä.

Koronvaihtosopimuksilla on kunnan pitkäaikaisia, vaihtuvakorkoisia lainoja suojattu kiinteään korkoon.

Tuloslaskelman tai taseen esittämistavan muutos

Tuloslaskelman tai taseen esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta (KPA 2:2.1 § 2-kohta) tai kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamista ohjeista poikkeavaksi.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty oikaisuja.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus ja edellisen tilikauden virheen korjaus

Edellistä tilikautta koskevat tiedot ovat vertailukelpoiset päätyneen tilikauden tietojen kanssa (KPA 2:2.1 § 4-kohta) muilta osin paitsi tuloslaskelman korkomenoissa oli vuonna 2020 tehty virheelinen korkojaksotus, jonka johdosta vuoden 2020 korkomenot olivat todellisuudessa 328 246,76 euroa suuremmat kuin tilinpäätöksessä 2020 on esitetty. Tuloslaskelman erä ei ole oikaistu. Vuoden 2020 korkomenot olisivat olleet 721 784,69 euroa. Virhe on korjattu vuoden 2021 tilinpäätöksessä ed. tilikausien yli-/alijäämää oikaisemalla. Vuoden 2020 vertailutieto on oikaistu taseeseen.

5.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhtiöt ja kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisten omistusten eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- ja alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen niiden vähäisen merkityksen vuoksi.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Vuoden 2020 korkojaksotus virhe 328 246,76 on oikaistu vuoden 2021 konsernitilinpäätöksessä tulosvaikutteisesti. Korkokulut / Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)

Poikkeavat tilikaudet

Ei ilmoitettavaa.

5.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Kunnan toimintatuotot tulosalueittain				
Yleishallinto	4 188 665	3 760 759	1 878 921	1 514 869
Tukipalvelut	168 644	200 846	168 644	200 846
Elinkeinotoimi	402 051	423 088	402 051	423 088
Sosiaali- ja terveyspalvelut	2 186	62 795	2 186	62 795
Maaseututoimi	280 865	291 819	280 865	291 819
Hyvinvointipalvelut	317		317	
Kuntakehityspalvelut	1 012 502	827 728	1 012 502	827 728
Perusturvan johto ja hallinto	80 240 170	74 093 431		
Varhaiskasvatus	1 289 389	1 210 254	1 289 389	1 210 254
Hoito- ja hoivapalvelut	83 297	111 034		
Perusterveydenhuolto	37 012 144	33 906 234		
Opetuspalvelut	2 956 471	2 027 441	2 591 545	1 753 090
Elinikäinen oppiminen	200 318	214 533	200 318	214 533
Vapaa-aikapalvelut	872 981	391 516	137 987	143 418
Keskitytetyt palvelut / tekniset palvelut	27 258 967	25 272 163		
Toimitilapalvelut	6 157 014	6 898 527	2 685 565	3 024 589
Ruoka- ja siivouspalvelut	704 645	727 490	704 645	727 490
Kuntateknikka	309 110	337 929	309 110	337 929
Keskinäiset ostot ja myynnit	- 15 683 816	- 15 091 182		
Yhteensä	147 455 920	135 666 404	11 664 045	10 732 447

Verotulojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Kunnan tulovero	80 320 874	77 048 020
Osuus yhteisöveron tuotosta	6 220 316	4 349 604
Kiinteistövero	7 985 288	6 502 785
Yhteensä	94 526 478	87 900 409

Valtionosuuksien erittely

	Kunta	
	2021	2020
Peruspalvelujen valtionosuus	26 858 002	32 635 184
<i>Siitä:</i> Verotuloihin perustuva valtionos.tasaus	3 940 255	5 156 982
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	- 2 536 540	- 2 108 744
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	1 550 000	
Verotulomenetysten korvaus	8 358 178	8 438 169
Yhteensä	34 229 640	38 964 609

Palvelujen ostojen erittely

	Kunta	
	2021	2020
Asiakaspalvelujen ostot	66 803 954	69 114 182
Muiden palvelujen ostot	12 728 460	12 217 371
Yhteensä	79 532 414	81 331 553

Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltyinä.

Ei ilmoitettavaa

Uusi poistosuunnitelma joka päätetty v. 2021

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Valtuusto hyväksyi uuden poistosuunnitelman 22.3.2021.

POISTOSUUNNITELMA	Kirjantalon kunnantalon kuntajäsen poistoajankäyttö	31.12.2012 mennessä valmistuneet kohteet	1.1.2013 - 31.12.2019 valmistuneet kohteet	1.1.2020 jälkeen valmistuneet kohteet
Pysyvät vastaavat		Tasapoisto, poistoajaksi	Tasapoisto, poistoajaksi	Tasapoisto, poistoajaksi
Aineettomat hyödykkeet				
Kehittämismenot	2 - 5 vuotta			2 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 - 20 vuotta			5 vuotta
Likkeenarvo	2 - 5 vuotta			2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot				
Atk-ohjelmit	2 - 5 vuotta	3 vuotta	4 vuotta	2 vuotta
Osaallistuminen toisen yhteisön tietohankkeisiin ratahankeisiin väylähankkeisiin	15 - 20 vuotta 30 - 40 vuotta	sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen poistoajaksi		15 vuotta 30 vuotta
Osa- ja vuokrahuoneistojen peruseräparannukset	5 - 10 vuotta		5-10 vuotta	5 vuotta
Muut	2 - 10 vuotta			2 vuotta
alueet (aloituskustannukset)				5 vuotta
vesiosuuskunnat		15 vuotta	20 vuotta	20 vuotta
elinkaarisuunnittelu				10 vuotta / jäljellä oleva sopimuskausi
muut		3 vuotta	3 vuotta	
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	ei poistoajaksi	ei poistoajaksi	ei poistoajaksi	ei poistoajaksi
Rakennukset ja rakennelmat				
Hallinto- ja laitusrakennukset (koulurakennukset, päiväkodit, terveyskeskukset)	20 - 50 vuotta	50 vuotta	40 vuotta, 25-35 vuotta	30 vuotta 20 vuotta
betonirakenteiset puurakenteiset				
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30 vuotta	50 vuotta	40 vuotta, 25-35 vuotta	30 vuotta 20 vuotta
betonirakenteiset puurakenteiset				
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30 vuotta	50 vuotta	25-35 vuotta	30 vuotta 20 vuotta
betonirakenteiset puurakenteiset				
Talusrakennukset	10 - 20 vuotta	15 vuotta	15 vuotta	10 vuotta
Asuinrakennukset	30 - 50 vuotta	50 vuotta	30 vuotta	30 vuotta
Muut rakennukset		30 vuotta		
Kallioliuolat ja -tunnelit, väestönsuojat	30 - 70 vuotta			30 vuotta
Rakennusten peruskorjaukset			20 vuotta tai suhteutus poistoajaksi	suhteutetaan alkuperäiseen poistosuunnitelmaan tai max 10 vuotta
Sisäilmakorjaukset				5 vuotta
Vipalekoulut				5 vuotta
Energiansäästötoimenpiteet				5 vuotta
Kiinteät rakennet ja laitteet				
Kadut, tie, torit, puistot ja pihat	15 - 20 vuotta	20 vuotta	15-20 vuotta	15 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	10 - 30 vuotta	20 vuotta	20 vuotta	10 vuotta
Muu maa- ja vesirakenteet	15 - 30 vuotta	20 vuotta	20 vuotta	15 vuotta
Vedenjakeluverkosto	30 - 40 vuotta	30 vuotta	30 vuotta	30 vuotta
Viemäriverkosto	30 - 40 vuotta	30 vuotta	30 vuotta	30 vuotta
Kaukolämpöverkko	20 - 30 vuotta			20 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovaikuttajalaitteet	15 - 20 vuotta	20 vuotta	20 vuotta	15 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	10 - 12 vuotta			10 vuotta
Maakaasuverkko	20 - 25 vuotta			20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 - 20 vuotta			15 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet	10 - 20 vuotta			10 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 - 20 vuotta			15 vuotta
Liikenteen ohjauksilaitteet	10 - 15 vuotta			10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 - 15 vuotta	20 vuotta	15 vuotta	10 vuotta
Koneet ja kalusto				
Rautaiset alukset	15 - 20 vuotta			15 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkalut	8 - 15 vuotta			8 vuotta
Muut kuljetusvälineet	4 - 7 vuotta	10 vuotta	10 vuotta	4 vuotta
Muut liikkuvat työkalut	5 - 10 vuotta			5 vuotta
Muut raskaat koneet	10 - 15 vuotta			10 vuotta
Muut kevyet koneet	5 - 10 vuotta			5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 - 15 vuotta	5 vuotta	5 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	3 - 5 vuotta	3 vuotta	3 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5 vuotta	5 vuotta	5 vuotta	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet				
Luonnovarot	käytön mukainen poisto	käytön mukainen poisto	käytön mukainen poisto	käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoajaksi	ei poistoajaksi	ei poistoajaksi	ei poistoajaksi
Ennakkomaksut ja keskenkäiset hankinnat	ei poistoajaksi	ei poistoajaksi	ei poistoajaksi	ei poistoajaksi
Pysyvien vastaavien sijoitukset				
Osa- ja osuudet	ei poistoajaksi			ei poistoajaksi

Hallintosaännön mukaisesti kunnanhallituksella on mahdollisuus erityisestä perustelusta syystä päättää poikkeavasta hyödykkekohtaisesta poistoajasta. Enintään 10 000 euron hankinnat kirjataan käyttötalouteen kuluksi.

Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisältyvistä pakollisten varausten muutoksista

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Eläkevastuu 1.1.	10 178	10 737		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella/ HUS	- 3 012	- 559		
Eläkevastuu 31.12.	7 166	10 178		
Pilaantuneiden maiden puhdistusvaraus 1.1.	348 442	356 501	348 442	356 501
Lisäykset tilikaudella		150 000		150 000
Vähennykset tilikaudella	- 343 642	- 158 059	- 343 642	- 158 059
Pilaantuneiden maiden puhdistusvaraus 31.12.	4 800	348 442	4 800	348 442
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	466 509	472 762	-	-
Lisäykset tilikaudella	9 155			
Vähennykset tilikaudella/ HUS		- 6 253		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	475 664	466 509	-	-
Muut varaukset 1.1.	20 826	43 515	-	-
Lisäykset tilikaudella/ HUS	11 687	3 482		
Vähennykset tilikaudella/ HUS		- 26 171		
Muut varaukset 31.12.	32 513	20 826	-	-
Pakolliset varaukset yhteensä 31.12.	520 143	845 955	4 800	348 442

Muihin tuottoihin sisältyvät olennaiset pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja-tappiot

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	1 488 018	1 376 363	1 488 018	1 376 363
Rakennusten luovutusvoitot	43 491	292 772	43 492	
Osakkeiden luovutusvoitot	323 318	115 416	309 942	114 531
Muut luovutusvoitot	14 173	59 557		
Luovutusvoitot yhteensä	1 869 000	1 844 108	1 841 452	1 490 894
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	88 497		88 497	
Osakkeiden luovutustappiot	135	- 58 752	135	
Muut luovutustappiot	1 008	- 15 602		- 15 602
Luovutustappiot yhteensä	89 640	- 74 354	88 632	- 15 602

Satunnaiset tuotot ja kulut

Ei ilmoitettavaa.

Yhteismäärät muihin rahoitustuottoihin sisältyvistä tuotoista, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä, mikäli ne ovat olennaisia

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Osinkotuotot konserniyhteisöistä				
Osinkotuotot muista yhteisöistä	184 324	14 151	39 432	14 099
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä			144 891	144 891

Erittely poistoeron muutoksista

Ei ilmoitettavaa.

5.4 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset (KPA 2:4.1 § 5-kohta)

Kunnan ja konsernin tilinpäätökseen ei sisälly lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneita kuluksi kirjaamattomia menoja ja pääoma-alennuksia.

Arvonkorotukset

Kunnan ja konsernin tilinpäätöksiin ei sisälly olennaisia arvonkorotuksia.

Pysyvät vastaavat

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2021	-	2 341 672,49	2 341 672,49
Lisäykset tilikauden aikana	-		-
Rahoitusosuudet tilikaudella	-	-	-
Vähennykset tilikauden aikana			-
Siirto erien välillä		-	-
Tilikauden poistot	-	- 322 728,42	- 322 728,42
Lisäpoistot	-		-
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-	-	-
Aktivoidut korkomenot (KPL4.5.3)	-	-	-
Poistamaton hankintam. 31.12.2021	0	2 018 944,07	2 018 944,07
Arvonkorotukset	-	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	0	2 018 944,07	2 018 944,07

AINEELLISET HYÖDYKKEET	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2021	27 562 683,21	75 854 001,34	26 651 521,76	1 809 373,01	61 653,07	2 499 705,22	134 438 937,61
Lisäykset tilikauden aikana	834 375,75	149 989,04	1 020 728,63	188 835,09		4 590 063,98	6 783 992,49
Rahoitusosuudet tilikaudella	-		-			- 120 000,00	- 120 000,00
Vähennykset tilikauden aikana	- 303 834,93	- 141,60	- 184,92				- 304 161,45
Siirto erien välillä	-	360 206,55	32 748,81			- 392 955,36	-
Tilikauden poistot	-	- 4 088 360,01	- 2 565 274,05	- 784 777,74			- 7 438 411,80
Lisäpoistot		- 606 526,23	- 402 913,75	-			- 1 009 439,98
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-				-		-
Aktivoidut korkomenot (KPL4.5.3)	-	-	-	-	-		-
Poistamaton hankintam. 31.12.2021	28 093 224,03	71 669 169,09	24 736 626,48	1 213 430,36	61 653,07	6 576 813,84	132 350 916,87
Arvonkorotukset	-	-	-	-	-	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	28 093 224,03	71 669 169,09	24 736 626,48	1 213 430,36	61 653,07	6 576 813,84	132 350 916,87

Lisäpoistot

Mäntsälän kunnassa käytössä olleet poistosuunnitelmat eivät kaikilta osin ole olleet kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista määriteltyjen alarajojen mukaisia. Poistosuunnitelmaa on muutettu tilikaudella 2021. Tilinpäätöksen 2020 yhteydessä tarkasteltiin kunnan pysyvien vastaavien hyödykkeiden tasearvoja suhteessa niiden tekniseen kuntoon ja tulevaan käyttöön palvelutoiminnassa. Tasearvojen tarkastelun myötä tilikaudella kirjattiin 5,1 milj. euroa suunnitelman ylittäviä lisäpoistoja. Tilikaudella 2021 on edelleen jatkettu poistoaikojen tarkastelua ja niiden käyttöomaisuuskohteiden osalta, joissa on havaittu liian pitkiä poistoaikoja tai liian suuria tasearvoja alhaisten poistoaikojen vuoksi, on tehty poistoaikoihin tarkastuksia. Lisäpoistoja kirjattiin yhteensä n. 1 milj. euron edestä vuonna 2021.

MAA- JA VESIALUEET	2021	2020
Kiinteistöjen liittymismaksut	236 545	200 254
Muut maa- ja vesialueet	27 856 679	27 362 429
Yhteensä	28 093 224	27 562 683

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset					
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kuntayhtymäosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2021	35 584 086,81	220 892,68	5 503 919,05	2 039 095,05	43 347 993,59
Lisäykset	30 100,00			307,09	30 407,09
Rahoitusosuudet tilikaudella	-	-	-	-	-
Vähennykset		48 984,34		13 157,38	- 62 141,72
Siirto erien välillä				-	-
Hankintameno 31.12.2021	35 614 186,81	171 908,34	5 503 919,05	2 026 244,76	43 316 258,96
Arvonlennukset tilikaudella	-	-	-	-	-
Arvonkorotukset	-	-	-	-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	35 614 186,81	171 908,34	5 503 919,05	2 026 244,76	43 316 258,96

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset	Saamiset konserniyhteisöt	Saamiset kuntayhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2021	29 328 353,26		2 282 806,33	31 611 159,59
Lisäykset	19 700 000,00		1 600,00	19 701 600,00
Rahoitusosuudet tilikaudella	-		-	-
Vähennykset	- 260 299,24		- 15 954,00	- 260 299,24
Siirto erien välillä	-		-	-
Hankintameno 31.12.2021	48 768 054,02		2 268 452,33	51 036 506,35
Arvonlennukset tilikaudella	-		-	-
Arvonkorotukset	-		-	-
Kirjanpitoarvo 31.12.2021	48 768 054,02		2 268 452,33	51 036 506,35

Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt									
Nimi	Kotipaikka	Y-tunnus	Kunnan Omistus-osuus	Hankinta-hinta	Mäntsälän		Kuntakonsernin osuus (1000 €) Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden voitosta/tappiosta
					kunnan Äänivalta-osuus, %	Konsernin Omistus-osuus			
TYTÄRYHTEISÖT									
Nivos Oy	Mäntsälä	2519715-3	100,0	35 002 500,00		100,0	24 317 302,54	142 573	-1 546 259,65
Mäntsälän Vuokra-asunnot Oy	Mäntsälä	0835787-2	100,0	306 486,81	100,0	100,0	145 766,59	26 541	-6 282,08
Mäntsälän Yrityskehitys Oy	Mäntsälä	1804569-6	70,0	91 000,00	70,0	100,0	209 792,02	33	12 082,86
Kiint.Oy Mäntsälän Toimistotalo	Mäntsälä	2417203-4	51,0	102 000,00		52,1	196 297,22	1 892	30 304,36
Mäntsälän Jäähalli Oy	Mäntsälä	1787050-4	48,58	82 100,00	48,58	51,01	3 257,35	3 444	2 247,25
Yhteensä				35 584 086,81			24 872	174 481	-1 508
KUNTAYHTYMÄT									
HUS	Helsinki	1567535-0	1,234	4 722 865,76	1,234	1,234	4 857 169,63	16 267	198 656,89
Eteva ky	Mäntsälä	0203300-9	2,280	237 300,90	2,700	2,280	424 184,05	1 127	189,63
Uudenmaan päihdehuollon ky	Hyvinkää	0125920-9	2,900	31 012,68	2,874	2,900	71 750,26	12	-4 549,31
Uudenmaan liitto	Helsinki	0201296-1	1,450	961,87	1,553	1,450	28 117,71	25	6 472,64
K-Uud. amm.koulutusyht.	Järvenpää	0213834-5	5,589	501 066,64	5,589	5,589	4 425 309,99	590	156 723,10
K-Uud. sote-kuntayhtymä	Hyvinkää	2844969-4	10,71	10 711,20		10,710	10 711,20	13 817	0,00
Yhteensä				5 503 919,05			9 817	31 838	357
Yhdistelemättömät									
OSAKKUUSYHTEISÖT									
As. Oy Onnilanrinne	Mäntsälä	0129303-6	37,50	157 601,79	47,50	37,50			
As. Oy Aurinkorinne	Mäntsälä	0861556-0	29,60	63 290,89	53,70	29,60			
Yhteensä				220 892,68					
				41 308 898,54		Yhteensä	34 690	206 319	-1 150

Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset

	2021		2020	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	-	2 623	-	25 386
Lainasaamiset	48 768 054		29 118 341	210 012
Muut saamiset	2 099 572		2 109 035	
Siirtosaamiset	-	-	-	-
Yhteensä	50 867 626	2 623	31 227 377	235 398
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		178 026		68 859
Lainasaamiset	-	-	-	-
Muut saamiset	-	-	-	-
Siirtosaamiset	-	2 839 492	-	-
Yhteensä	-	3 017 518	-	68 859
Yhteensä	50 867 626	3 020 141	31 227 377	304 256
Saamiset yhteensä	50 867 626	3 020 141	31 227 377	304 256

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kunta				
Muut siirtosaamiset:				
Siirtyvät korot				
E-S Läänihallitus/ joukkoliikenneavustus	65 982	66 109	65 982	66 109
Kela-korvaukset	157 811	364 381	157 811	305 200
Ely-keskus/ työllistämistuet	101 665	58 744	101 665	58 744
Keha-keskus/ kotouttaminen	28 800	81 385	28 800	81 385
Mäntsälänjoen hankeavustus	120 000		120 000	
Mäntsälän Jäähalli KUHA valtioneuvosto	63 860		63 860	
Keusote tasauslasku	2 839 492		2 839 492	
ELY avustus, Rautatieaseman p-alue		230 000		230 000
Muut siirtosaamiset	6 258 773	5 769 710	110 071	206 920
yhteensä	9 636 383	6 570 329	3 487 680	948 358
Tulojäämät yhteensä	9 636 383	6 570 329	3 487 680	948 358
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	9 636 383	6 570 329	3 487 680	948 358

5.5 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana (KPA 2:5 § 1-kohta)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Peruspääoma 1.1.	53 570 007	53 570 007	53 570 007	53 570 007
Lisäykset tilikaudella			-	-
Vähennykset tilikaudella			-	-
Peruspääoma 31.12.	53 570 007	53 570 007	53 570 007	53 570 007
Arvonkorotusrahasto 1.1.	-	-	-	-
Lisäykset tilikaudella			-	-
Vähennykset tilikaudella			-	-
Arvonkorotusrahasto 31.12.	-	-	-	-
Muut omat rahastot 1.1.	43 171	44 969	-	-
Lisäykset tilikaudella		486	-	-
Vähennykset tilikaudella	-7 372	-2 285	-	-
Muut omat rahastot 31.12.	35 798	43 171	-	-
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	26 305 286	23 137 310	70 757 788	69 805 125
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Aiempiin tilikausiin liittyvät korjaukset*		136 054	-328 247	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	26 305 286	23 273 364	70 429 541	69 805 125
Tilikauden yli-/alijäämä	8 010 592	3 031 922	910 382	952 663
Oma pääoma 31.12.	87 921 683	79 918 464	124 909 930	124 327 795

*Nivos konsernissa kirjattu v.2020 osakkeiden arvonalennus edellisten tilikausien voittovaroista. Kunnan tilinpäätöksessä tehtiin vuonna 2021 korkomenojaksotuksen virheestä oikaisu edellisten tilikausien yli-/alijäämään.

Erittely verotussyistä tehdyn poistoeron muutoksesta

Kunnan tilinpäätöksessä poistoeroon ei sisälly verotussyistä tehtyä poistoeroa (evl 54 §)

Pitkäaikaiset velat

Velat jotka eräänntyvät 5 vuoden kuluttua (1.1.2026 tai sen jälkeen) (KPA 2:5 § 2-kohta)

	Kunta	
	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 728 467	13 129 903
Lainat julkisyhteisöiltä	-	-
Yhteensä	4 728 467	13 129 903

Joukkovelkakirjalainat

	Kunta	
	2021	2020
JVK-laina, kertalyhenteinen, erääntyy 9.9.2025, korko -0,09%	30 000 000	30 000 000
JVK-laina, kertalyhenteinen, erääntyy 4.2.2026, korko -0,09%	20 000 000	
JVK-laina, erääntyy 28.1.2022	20 000 000	10 000 000
Yhteensä	70 000 000	40 000 000

Olelliset pakollisiin varauksiin merkityt erät

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevaraus	7 166	10 178		
Pilaantuneiden maiden puhdistusvaraus	4 800	348 442	4 800	348 442
Potilasvakuutus	475 664	466 509	-	-
Muu pakollinen varaus	32 513	20 827	-	-
Muut pakolliset varaukset yhteensä	520 143	845 956	4 800	348 442

Pitkä- ja lyhytaikaiset velat

	2021		2020	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	-	375		
Ostovelat	-	458 534	-	469 428
Lainat	-	-	-	-
Muut velat	411 140	-	411 140	-
Siirtovelat	-	16 922	-	-
Yhteensä	411 140	475 080	411 140	469 428
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot	-	-	-	-
Ostovelat	-	31 701	-	352 648
Muut velat	-	-	-	-
Siirtovelat	-	34 434	-	2 957 281
Yhteensä	-	66 135	-	2 604 633
Vieras pääoma yhteensä	411 140	541 216	411 140	3 074 061

Maksuvalmiuden kannalta merkittävät tililimiitit

	2021	2020
Luotollisen shekkitilin limiitti,	2 000 000	2 000 000
siitä käyttämättä oleva määrä	2 000 000	2 000 000

Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Muut velat				
Liittymismaksut	23 105 932	23 137 949	411 140	411 140
Muut velat	4 543 891	3 948 911	787 487	854 390
Muut velat yhteensä	27 649 823	27 086 860	1 198 627	1 265 529

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Korkojaksotukset	219 064	132 166	130 967	
Jaksotetut henkilöstökulut	12 483 360	12 729 599	4 362 982	4 455 827
Valtionosuusennakot	1 782 239	963 430	1 782 239	963 430
Muut siirtovelat				
KEU Sote tasauslasku				2 318 770
HUS alijäämän kattaminen ja varaston alaskirjaus				638 503
Muut siirtovelat	9 858 465	7 971 271	307 501	240 342
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	24 343 128	21 796 465	6 583 689	8 616 873

5.6 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	24 547 725	25 147 484		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	25 092 624	26 394 736		

Vakuudet, jotka kunta on antanut muiden sitoumusten kuin velkojen vakuudeksi

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Annetut vakuudet	23 845 800	23 847 544		

Vakuudet, jotka kunta on antanut sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Ei ilmoitettavaa

Yhteenlaskettu arvo kunnan antamista muista kuin edellä mainituista tarkoitetuista vakuuksista lajeittain

Ei ilmoitettavaa

Vuokravastuut

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Vuokravastuut yhteensä	11 706 616	11 967 528	2 085 075	2 143 039
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	3 519 520	3 391 983	737 382	835 591
Sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet				
Leasingvastuut yhteensä	22 988 977	23 365 298	21 472 665	21 930 936
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	1 988 977	1 246 998	472 665	497 237
Näistä kiinteistöihin liittyvät rahoitus-leasingvastuut	21 000 000	21 000 000	21 000 000	21 000 000
	34 695 593	35 332 826	23 557 740	24 073 975

Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut (KPA 2:7.2 § 4-kohta)

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	89 843 789	88 633 444	89 776 666	88 566 321
Jäljellä oleva pääoma	56 959 536	57 906 151	56 916 186	57 860 004
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	11 319 493	11 192 915	9 021 920	9 021 920
Jäljellä oleva pääoma	3 667 673	3 072 520	1 689 895	1 109 775
Jälleenvuokrausittomus/Paloasemanpellon päiväkotiki *)				
vastuu voimassa 31.7.2028 asti	910 325	1 058 148	910 325	1 058 148
josta seuraavalla tilikaudella maksettavat	152 974	147 823	152 974	147 823
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	146 940 369	138 221 890	146 940 369	138 221 890
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.				
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	96 254	86 125	96 254	86 125

*Kunta on sitoutunut vuokraamaan Paloasemanpellon päiväkodin tilat omaan käyttöönsä, mikäli yksityisen palveluntuottajan toiminta lakkaa tuotannollis-taloudellisista syistä eikä tiloihin löydy toimintaa jatkamaan yksityistä palveluntuottajaa. Jälleenvuokraussopimus on voimassa LapTi-Invest Oy:n ja yksityisen palveluntuottajan 15 vuoden sopimuskauden ajan 1.8.2013 alkaen.

Muut kuntaa koskevat taloudelliset vastuut, joita ei ole merkitty taseeseen

	Konserni		Kunta	
	2021	2020	2021	2020
Sopimusvastuut				
Palvelusopimus 2018-2019, Kiljavan sairaala		179 480	-	-
Muut sopimusvastuut/ HUS	92 898	992 624		
Nivos Oy:n sitoumus sijoituksesta Suomen Voima Oy:n kautta Fennovoima hankkeeseen enintään n. 12 M e laitoksen käynnistymiseen (2024) mennessä, jos sitoumuksen ehdot täyttyvät.	1 218 000	1 218 000		
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset				
Palvelusopimusvastuu / NCC Hyökännummen ja Riihimäen koulujen sekä Hyökännummen päiväkodin palvelusopimusvastuu + optio 5 v. (palvelusopimus 24.8.2015: 20vuotta ajalle 2017-2037 20,4 milj.euroa + 5 vuoden optio)	24 286 917	22 589 276	24 286 917	22 589 276
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat veloitteet				
Maankäyttösopimus	928 411		928 411	
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	650 000		650 000	
Sopimusvastuut yhteensä	27 176 226	24 979 380	25 215 328	22 589 276
Alv-palautusvastuu				
Kunnalla ei tilinpäätöshetkellä ole tiedossa kiinteistöjä, joiden osalta palautusvastuun toteutuminen olisi todennäköistä investointi- tai taloussuunnitelmaan tai toimenpideohjelmaan perustuen.			-	
Tytäryhteisöjen palautusvastuut Mva, Nivos, Toimistotalo ja Jäähalli	1 932 112	500 951		
Kuntayhtymien palautusvastuut Hus ja Eteva	61 293	67 563		
Valtionosuuksien palautusvastuu Eteva ja Keuda, Jäähalli	1 216 061	466 061		

Mäntsälän kunnan koronvaihtosopimukset

Kunnanhallitus on päättänyt korkomenojen suojausosuudesta 21.11.2011 § 339 siten, että Mäntsälän lainasalkun suojausaste voidaan nostaa asteittain vähintään 60 % tasolle. Tilinpäätöshetkellä kunnan lainojen suojausaste on 81 %. Koronvaihtosopimukset on tehty vuosina 2012 – 2015. Uusia sopimuksia ei ole tehty vuosina 2016 – 2020. Koronvaihtosopimukset on tehty vaihtuvakorkoisten lainojen korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainojen ja koronvaihtosopimusten pääomat, eräpäivät sekä koronvaihtosopimukset (nro 3 – 5) vastaavat toisiaan. Kuntarahoituksen korkosuojaukset (nro 1- 2) vastaavat lainat on maksettu pois. Korkosuojaukset suojaavat Kuntarahoitukselta otettua kiinteistöleasingiä sekä Dansken Bankilta otettua erillistä lainaa, joissa on 6 kk euribor korko. Kunta on lisäksi päättänyt ottaa tilikaudella 2022 lisää vaihtuvakorkoista lainaa, joka kytketään koronvaihtosopimukseen 2. Koronvaihtosopimuksissa ei ole erillistä purkuehtoa.

1. Kuntarahoituksen kanssa v.2015 tehty 15,148 Me koronvaihtosopimus on laadittu suojaamistarkoituksessa. Sopimuksen alkamispäivämäärä on 7.9.2017. Sopimus on voimassa 7.9.2025 asti. Koronvaihtosopimuksessa on kiinteä korko 1,131 %-yksikköä p.a./6 kk euribor. Maksupäivät ovat 7.3. ja 7.9. Korot on kirjattu korkokuluihin. (Kh 17.8.2015 § 194/Kunnanjohtaja vhp 24.8.2015 § 12).
2. Kuntarahoituksen kanssa v.2015 tehty 14,021 Me koronvaihtosopimus on laadittu suojaamistarkoituksessa. Sopimuksen alkamispäivämäärä on 24.9.2018. Sopimus on voimassa 24.9.2025 asti. Koronvaihtosopimuksessa on kiinteä korko 1,279 %-yksikköä p.a./6 kk euribor. Maksupäivät ovat 24.3. ja 24.9. Korot on kirjattu korkokuluihin. (Kh 17.8.2015 § 194/Kunnanjohtaja vhp 24.8.2015 § 12).
3. Nordean kanssa v.2013 tehty 4,2 Me koronvaihtosopimus on laadittu suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitoutunut pitkäaikaisen lainan vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Sopimuksen alkamispäivämäärä on 30.12.2013. Sopimus on voimassa 20.6.2022 asti. Koronvaihtosopimuksessa on kiinteä korko 1,613 %-yksikköä p.a./6 kk euribor. Maksupäivät ovat 30.6. ja 30.12. Korot on kirjattu korkokuluihin. (Kh 17.8.2015 § 194/Kunnankamreeri vhp 22.8.2013 § 20).
4. Dansken kanssa v.2012 tehty 9,5 Me koronvaihtosopimus on laadittu suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitoutunut pitkäaikaisen lainan vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Sopimuksen alkamispäivämäärä on 30.6.2012. Sopimus on tilinpäätöshetkellä päättynyt (voimassa 30.12.2021 asti). Koronvaihtosopimuksessa on kiinteä korko 1,905 %-yksikköä p.a./6 kk euribor. Maksupäivät ovat 30.6. ja 30.12. Korot on kirjattu korkokuluihin. (Kh 17.8.2015 § 194/Kunnankamreeri vhp 31.1.2012 § 7).
5. Dansken kanssa v.2013 tehty 5 Me koronvaihtosopimus on laadittu suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitoutunut pitkäaikaisen lainan vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Sopimuksen alkamispäivämäärä on 30.6.2013. Sopimus on voimassa 30.6.2022 asti. Koronvaihtosopimuksessa on kiinteä korko 1,389 %-yksikköä p.a./6 kk euribor. Maksupäivät ovat 30.6. ja 30.12. Korot on kirjattu korkokuluihin. (Kh 17.8.2015 § 194/Kunnankamreeri vhp 14.2.2013 § 6).

Kuntarahoitus Oyj, nro 35195				
Sopimus erääntyy 8.9.2025				
Nimellisarvo			12 989 665	13 529 295
Käypä arvo			-543 286	- 929 208
Kuntarahoitus Oyj, nro 35197				
Sopimus erääntyy 24.9.2025				
Nimellisarvo			12 442 118	12 968 370
Käypä arvo			-588 367	-981 337
Nordea Bank AB (publ), nro 1253644/1674747)				
Sopimus erääntyy 30.6.2022				
Nimellisarvo			252 330	748 960
Käypä arvo			- 2 764	- 16 288
Danske Bank Oyj, nro 6649W				
Sopimus erääntyy 30.12.2021				
Nimellisarvo				1 000 000
Käypä arvo				-18 461
Danske Bank Oyj, nro 7830Z				
Sopimus erääntyy 30.6.2022				
Nimellisarvo			274 000	830 000
Käypä arvo			-2 688	-16 028
Konserniyhtiöiden koronvaihtosopimukset				
HUS				
Nimellisarvo	123 442	246 884		
Käypä arvo				
Eteva				
Nimellisarvo	62 802	72 107		
Käypä arvo	-2 138	-4 865		
Nivos				
Nimellisarvo	15 000 000	15 000 000		
Käypä arvo	-180 379	-299 332		
Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Sähköjohdannaiset				
Ostosopimukset			346 578	
Myyntisopimukset	558 275	352 152		

5.7 Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen

Ei ilmoitettavaa

5.8 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstö toimialoittain 31.12.2021

Toimiala	Vakituiset		Määräaikaiset		Työllistetyt		Oppisopimus-suhteiset		Kaikki yhteensä		Määräaikaisten osuus	
	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020
Hallintopalvelut	20	19	6	2			1	1	27	22	22,22 %	9,1 %
Sivistys- hyvinvointipalvelut	415	432	234	221					649	653	36,05 %	33,8 %
Tekninen ja kuntakehityspalvelut	131	109	20	26	31	11			182	146	10,98 %	17,8 %
Yhteensä	566	560	260	249	31	11	1	1	858	821	30,30 %	32,52 %

Henkilöstökulut

	2021	2020
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	36 090 622	34 023 254
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		
Yhteensä henkilöstökulut	36 090 622	34 023 254

Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut (Kuntalaki 82.3.§)

	2021	2020
Mäntsälän Kokoomus ry	6 098	6 005
Keskustan Mäntsälän kunnallisjärjestö ry	9 447	7 178
Vihreä Verkko ry/ Mäntsälän vihreät	1 311	1 497
Mäntsälän Vasemmisto ry	1 790	1 727
Mäntsälän Sos.dem.työväenyhdistys	5 692	4 871
Mäntsälän Perussuomalaiset ry	1 798	559
Suomen Kristillisdem.Mäntsälän paikallisosasto ry	312	244
PRO Mäntsälä ry Mäntsälän puolesta	689	933
Yhteensä	27 135	23 013

Tilintarkastuspalkkiot

	Kunta	
	2021	2020
Lakisääteistä tilintarkastusta suorittava tarkastusyhteisö:		
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot, lakisääteinen tilintarkastus	15 271	24 668
Tilintarkastajan lausunnot	2 500	2 170
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	2 873	
Muut palkkiot	9 100	
Palkkiot yhteensä	29 744	26 838

Intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Intressitaho	1. Kuvaus liiketoimesta	2. Liiketoimen arvo	3. Intressisuhteen luonne	4. Muut kunnan taloudellisen aseman arvioimisen kannalta välttämättömät tiedot liiketoimesta
1. Kunnanjohtaja Hannu Laurila	Johtajasopimus 17.5.2021 kh		kunnanjohtajan työtehtävät	Sopimuksessa ei ole sovittu erokorvauksesta
2. Vesiosuuskunta Suoni	Kunnan antama omavelkainen takaus	Vastuun määrä 271 246,07 € josta 62,5 %	muu osake/osuusomistus	
3. Hirvihaaran vesiosuuskunta	Kunnan antama omavelkainen takaus	106 954,26 €, josta 100%	muu osake/osuusomistus	
4. Vesiosuuskunta Mustijoki	Kunnan antama omavelkainen takaus	Vastuun määrä 834 000 € josta 53,1%	muu osake/osuusomistus	
5. Mäntsälän Kodit Oy	Kunnan antama pääomalaina (kh 11.12.2017 § 130 / kh 27.11.2017 § 304)	1 200 000 €	Tytäryritys	
6. Mäntsälän Kodit Oy	Kunnan antama omavelkainen takaus	Vastuun määrä 483 7501 €, josta 100%	Tytäryritys	
7. Mäntsälän Kodit Oy	Luotollinen yritystili	Vastuun määrä 200 000 €, käytössä 0,00 €	Tytäryritys	
8. Mäntsälän Jäähalli Oy	Kunnan antama pääomalaina (kh 14.12.2020 § 257)	117 600 €	Tytäryritys	
9. Nivos Oy	Kunnan antama takaus	12 000 000 € sekä 8 800 000 €, josta 80%	Tytäryritys	
10. Nivos Oy	Kunnan antama omavelkainen takaus	5 760 000 € josta 100%	Tytäryritys	
11. Nivos Verkot Oy	Kunnan antama takaus	266 666,20 € sekä 12 000 000 € ja 2 400 000 €, josta 80%	Tytäryritys	
12. Nivos Verkot Oy	Kunnan antama omavelkainen takaus	Vastuun määrä 1 257 148 €, josta 100%	Tytäryritys	
13. Nivos Vesi ja lämpö Oy	Takausvastuu	1 500 000 €, josta 80%	Tytäryritys	
14. Nivos Vesi ja lämpö Oy	Takausvastuu	2 000 000€ josta 100%	Tytäryritys	
15. Kiinteistö Oy Mäntsälän toimistotalo	Kunnan antama omavelkainen takaus	1 653 198 €, josta 100%	Tytäryritys	
16. Kiinteistö Oy Mäntsälän toimistotalo	Takausvastuu luotollinen yritystili	Vastuun määrä 41 673 €, josta 100%	Tytäryritys	
17. Mäntsälän Jäähalli Oy	Kunnan antama omavelkainen takaus	Vastuun määrä 6 100 000,00 € josta 100%	Tytäryritys	

6 Tilinpäätöksen allekirjoitus ja tilinpäätösmerkintä

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Mäntsälässä 28.3.2022

Tapio Havula

Heli Hallikainen

Satu Lampi

Eero Kokko

Annika Warras-Stjernvall

Timo Leino

Katri Manninen

Tero Toivonen

Tuuli Särkijärvi

Hannu Laurila

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus

Mäntsälässä 27/4 2022

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö
Piia-Tuulia Rauhala

Luettelot ja selvitykset

Luettelo kirjanpitoarkistoista:

Tilinpäätös sidottuna paperitulosteena
Pääkirja sähköinen arkistointi
Päiväkirja sähköinen arkistointi
Tase-erittelyt paperitulosteina
Liitetietojen erittelyt paperitulosteina
Myyntireskontra sähköinen arkistointi
Ostoreskontra sähköinen arkistointi
Pysyvien vastaavien erilliskirjanpito sähköisenä
Konsernikirjanpito sähköisenä ja paperitulosteena
Tiliotteet ja viitteet sähköisenä

Sidottu tilinpäätös säilytetään pysyvästi, muut kirjanpitoarkistot arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti 6-10 vuotta.

Luettelo tositelajeista joita säilytetään sähköisesti:

Nimi	Seuraava	Muoto
Aktivoinnit	418	AKT#####
ALV-maksuajot	94	ALV#####
Asiakkaan manuaaliset kohdistukset	179	31####
Asiakkaan manuaaliset suoritukset	2 457	34#####
Asiakkaan viitemaksut	221 481	31#####
Hyvitysten palautus	1 155	HYV#####
Intrum-suoritukset	11 346	32#####
Kirjanpito tapahtuman palautustapahtuma	172	KPA#####
Koontikorkolasku	9	99#####
Korkolasku	28	37#####
Kp-liittymä, Perintäkarhu	1 122	55#####
Kp-liittymä, ProConsona	107	51#####
Kp-liittymä, varastotapahtumat sis.laskutus	56	50#####
Kuti jaksotukset	3	ZJA#####
Käyttöomaisuusbudjetti	4	KOMB#####
Käyttöomaisuustapahtumat	60 064	KOM#####
Laskunumero laskulaji 10	1 570	10#####
Laskunumero laskulaji 11	3 573	11#####
Laskunumero laskulaji 20	3 671	20#####
Laskunumero laskulaji 22	8 925	22#####
Laskunumero laskulaji 24	1 289	24#####
Laskunumero laskulaji 30	2 089	30#####
Laskunumero laskulaji 32	1 578	32#####
Laskunumero laskulaji 40	3 596	40#####
Laskunumero laskulaji 41	1 416	41#####

Laskunumero laskulaji 42	91	42#####
Laskunumero laskulaji 43	11 520	43#####
Laskunumero laskulaji 50	741	50#####
Laskunumero laskulaji 54	49 310	54#####
Laskunumero laskulaji 56	242	56#####
Laskunumero laskulaji 57	2	57#####
Laskunumero laskulaji 58	2	58#####
Laskunumero laskulaji 70	1 569	70#####
Laskunumero laskulaji 78	7	78#####
Laskunumero laskulaji 80	3	80#####
Laskunumero laskulaji 83	2	83#####
Luottotappikirjaus	6 689	38#####
Maksukehotus	28 934	39#####
Matkalaskut	67	ML#####
Muistiotositteet excelistä	5 941	17#####
Muistiotositteet suoraan Kuntaxissa	2	11####
Ostolaskut	26 310	2#####
Ostoreskontramaksut	1 564	21####
Palkat	1 242	13####
Pankkitositteet	1	120#####
Trust Kapital- suoritukset	723	35#####

Liitteet

Liite 1 suoritteet

Liite 2 Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä tilinpäätösote 2021

Liite 1

Suoritteet

Suorite- ja tunnuslukutaulukot						
Hallintopalvelut	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021
MAAKAUPAT						
Kauppojen lukumäärä / ostot, kpl	12	8	7	8	6	6
Ostettu, ha	52,19	27,2	10,4	37,7	10,1	15,5
, josta raakamaata, ha	36,4	25,2	9,9	17,8	9	13,5
Maaomaisuuden määrä, ha	1632	1653	1661	1715	1697	1697
Rahaa mennyt ostoihin, €	1 539 110	1 327 737	1 389 137	779 959	193 206	778 689
Myyty/vuokrattu, kpl	7 / 8	16 / 20	13 / 16	18 / 11	19/23	25/29
, josta asuintontteja	1 / 3	11 / 3	8 / 5	7 / 4	15/11	15/18
, josta yritystontteja	1 / 0	4 / 11	1 / 1	1 / 1	0/1	3/0
, josta muita alueita	5 / 4	1 / 6	3 / 10	10 / 6	4/11	3/11
Vuokratulot, €/v	418 891	429 394	539 366	522 453	575 684	611 244
Rahaa tullut myynneistä, €	1 197 241	1 140 984	976 235	2 086 107	1 542 553	1 775 431
Maankäyttösopimuksia , (joista käynnistämissopimuksia), kpl	0	2	1	4	2	3
	0	2	0	4	2	1
Kuntakehityspalvelut	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021
KAAVOITUS						
kv / kh hyväksynyt						
kpl	11	4	5	3	2	5
ha	41,4	38,9	8,5	10,9	4,8	26,2
rakennusoikeuden lisäys kem	32235	43720	4497	6083	5810	16338
Myytäviä asuintontteja lkm	11	15	35	47	57	17
Myytäviä yritystontteja lkm	17	11	10	8	9	9
RAKENNUSVALVONTA						
Myönnetyt luvat						
lkm	173	105	225	223	194	251
kem	48868	38092	39842	53992	14396	22113
omakoteja kpl	49	36	50	42	53	62
asuntoja yht kpl	189	43	104	263	57	86
asuntoja kaava/haja %	?	60/40	82/18	97/3	74/26	83/17
asuntoja kem	13688	6591	9959	19202	8160	11801
Valmistuneet kohteet						
lkm	70	64	99	81	150	133
kem	15000	17105	23024	14421	33793	14606
omakoteja kpl	50	30	49	32	42	45
asuntoja yht kpl	215	124	151	84	136	71
asuntoja kaava/haja	80/20	89/11	89/11	86/14	90/10	82/18
asuntoja kem	15000	11636	14470	7946	11369	8554
katselmukset	220	388	318	381	485	557
Suunnittelutarveratkaisut						
lkm	44	43	39	36	33	36
myönt./kielteiset	33 / 11	34 / 9	37 / 2	34 / 2	33 / 0	33 / 3
, joista omakotitalo:						
Myönt/kielt	23 / 5	23 / 5	28 / 1	26 / 2	30 / 0	26/1
Näille haettu rak.lupa				14	7	15
MITTAUSTOIMINTA						
Rakennuksen/paikan merkinnät lkm	22	28	29	41	29	47
Sijaintikatselmukset	31	22	37	43	32	52

Kasvatus- ja hyvinvointipalvelut	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021
Sihyn yhteiset						
Musiikkiopiston oppilaat, perusopetus	119	124	124	124	124	124
Musiikkiopist. muu opetus, muskari ym.	105		189	182	197	138
Opetuspalvelut						
Perusopetuksen oppilaat, joista	2 825	2 781	2 773	2 678	2627	2592
- erityisoppilaat	183	195	208	217	222	236
- pienryhmissä	127	131	148	127	148	137
- integroituna	56	64	60	90	92	99
Tehostetussa tuessa	323	366	370	390	370	389
Vieraskuntalaisia Mäntsälässä			115	102	102	82
Mäntsäläläisiä muualla			199	207	197	222
Oppilaat/alakoulut	2 004	1 966	1 992	1 881	1 868	1805
Oppilaat/yläkoulut	821	815	781	797	797	798
Oppilaat esiopetuksessa	293	269	289	271	234	0
- joista päivähoitossa	194	181	188	231	194	0
Koulut/perusopetus	14	14	14	13	13	12
Lukion opiskelijat	287	282	282	304	295	263
Varhaiskasvatuspalvelut						
Avoin ja kerhotoiminta						
Lapsia	98	91	77	54	8	22
Läsnäolopäivät osapv-hoito	5 066	5 835	5 224	3 750	890	731
Perhepäivähoito						
Lapsia	57	49	45	35	31	32
Läsnäolopäivät, kokopv-hoito	8344	8474	7474	6151	4329	4502
Läsnäolopäivät, osapv-hoito	165	240	20	208	97	239
Ryhmäperhepäivähoito						
Lapsia	7	10	12	10	10	11
Läsnäolopäivät, kokopv-hoito	1136	1391	1511	1901	1279	1502
Läsnäolopäivät, osapv-hoito	0	44	259	121	116	68
Kotihoidontuki/lapset						
Yksityisen hoidon tuki, valtakunnallinen, lapsia	221	227	236	227	198	188
Yksityisen hoidon tuki, kunnanllinen, lapsia	221	227	236	227	198	188
Päiväkotihoidon (sis. ostot)						
Lapsia	662	706	662	670	646	632
Läsnäolopäivät, kokopv-hoito	102 634	101 657	99 688	100 423	79 069	93066
Läsnäolopäivät, osapv-hoito	16 582	23 375	27 214	24 230	13 721	16037
Vuorohoito päiväkodissa						
Lapsia	69	70	69	102	103	114
Läsnäolopäivät, kokopv-hoito	12 046	11 776	11 526	13 214	13554	16192
Läsnäolopäivät, osapv-hoito	22	264	1 179	1 713	1472	1854
Esiopetus						
Lapsia	193	220	185	195	191	214
Läsnäolopäivät	33 511	35 912	35 502	31 062	24 825	33276

Elinikäinen oppiminen						
Kansalaisopisto						
- opetustunnit	8 808	8 278	8 157	8 508	6 959	6954
- opiskelijat	3 340	3 347	3 280	3 241	2 938	2343
- kurssit	438	423	423	421	392	372
Kirjasto						
- lainat	308 185	219 124	211 848	235 046	196 791	191 457
- lainat/asukas	15	11	10	11	9,5	9
- lainaajat	5 921	5 509	5 135	5 327	4 477	3991
Tekniset palvelut	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021
Keskityt palvelut						
Hallinto- ja talouspalvelut + suunnittelu- ja rakennuttamispalvelut						
-Menot ulkoinen	896134	830221	919890	810230	777562	707736
-joista henkilöstömenot	625492	515000	572980	564100	498323	494294
-Henkilöt	9,5	8	9	9	8	7
Yksityistie-avustukset						
-yks.tieav. €	160092	155781	159630	133222	157808	131608
-yks.tieav. km	280	287	290	290	290	284
Tiekuntia	116	114	114	114	117	115
Avustus € / km	572	543	550	459	544	463
Toimitilapalvelut						
Toimitilat ja huoneistot						
Kiinteistöt, tilavuus m³	371847	411689	430581	430137	439617	404340
Kiinteistöt, kerrosala m²	88360	93531	95265	95191	95549	88743
Ulkoiset menot €, kiinteistönhoitopalvelut	6591381	6485824	7028822	5861315	5936063	5733026
€ / m³	18	16	16	14	14	14
€ / m²	75	69	74	62	62	65
Ulkoiset menot €, kunnossapitopalvelut	732008	783688	864938	1250077	1060406	939406
€ / m³	2	2	2	3	2	2
€ / m²	8	8	9	13	11	11
Kiinteistöjen tekninen arvo €				158763354		
Jälleenhankinta-arvo €				207034971		
Kiinteistöjen korjausvelka €				11608804		
Kiinteistöjen kirjanpitoarvo 31.12	53213137	66685552	76511871	85021395	84364617	71669169
Kysyntä- ja laajuustiedot	TP-2021					
Kiinteistöt/ Energia ja vesi	KRS ALA 1000 m²	TILAVUUS 1000 m³	SÄHKÖL.* MWh	KAUKOL. MWh	ÖLJYL. MWh	VESI 1000 m3
1 Asuinrakennukset	2	4	0	0	93	1
2 Hoitoalan rakennukset	23	86	271	3260	158	10
3 Toimisto- ja hallintorakennukset	9	41	0	1315	0	1
4 Kokoonntumisrakennukset	7	33	47	627	71	0
5 Opetusrakennukset	46	220	711	4280	530	12
6 Varastorakennukset	0	0	0	0	0	0
7 Liikenteen rakennukset	1	2	0	0	257	0
8 Väestönsuojat	0	0	0	0	0	1
9 Muut	2	11	43	507	0	1
Yhteensä	90	397	1072	9989	1109	26
*Hakelämmitykseen lisätty Hyökännummen pelletti aluelämmitys						
*Sähkölämmityksen osuus kokonaissähköstä arvioitu jos erillistä mittausta ei ole.						

Ruoka- ja siivouspalvelut	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021
Siivottava pinta-ala m²	62696	59840	58949	58200
€/ m ² / vuosi	20,29	20,73	20,82	22,31
€/ m ² / kuukausi	1,69	1,73	1,74	1,86
Henkilöstön lkm	11	13	12,5	21,5
Ruokapalvelujen suoritehinta				
Päiväkodit	3,68	3,48	3,4	3,47
Koulut	4,41	3,23	3,5	3,08
Terveyskeskus	4,43	4,69	5,4	4,98
Kivistöntie 16 Hirvitalo	5,25	5,43	6,1	6,10
Ruokapalvelut				
Henkilöstön lkm	44,35	45,9	47,5	52,5
Keittiöiden lkm				
- keskuskeittiö	2	1	1	1
-terveyskeskuksen keittiö	1	1	1	1
-päiväkotien valmistava keittiö	2	2	2	1
-päiväkotien jakelukeittiöt	9	10	7	7
-päiväkotiviipaleet, ei keittiötä	1	0	0	0
-koulujen jakelukeittiöt	7	7	8	8
koulu ja päiväkotivalmistuskokkeittiö	8	7	7	3
koulu valmistuskokkeittiö				3
Ruokapalveluyksiköt yht.	30	28	26	24
-Mäntsälän palvelukotiyhdistys	1	1	1	1
Kivistöntie 16 Hirvitalo	1	1	1	0
Kunnantalon ravintola	1	1	1	1
Kaikki yhteensä	33	32	29	25
Suoritteet:				
-Terveyskeskus	224723	198220	162035	158733
-Päiväkodit	302140	289892	252766	327303
-Koulut	630011	636184	500049	628776
Kivistöntie 16 Vuokra-asunnot	21126	16706	16940	9743
Mäntsälä yhteensä	1178000	1141002	931790	1124555
Suoritteet / yksikkö	40086	40178	35838	46856
Suoritteet / Hlö	28923	26498	19617	21420

Kuntatekniikka	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021
Kadut ja yleiset alueet				
kaavatie km	107	110	112	119
€	1864876	1777400	2848078	2420666
€ / km	17429	16158	25429	20342
Puistot, puistometsät ja muut hoidossa olevat alueet				
ha	187	187	187	187
€	300460	318225	320000	58164
€ / ha	1607	1702	1711	311
Taloustmetsät				
ha	848	848	848	848
puunmyynti (€)	110000	100000	74704	60419
puunmyynti m3	2500	2452	2500	1607
Liikuntapaikat				
Asukkaat 31.12.	20750	20750	20721	20839
€	358750	273400	203826	201140
€ / as	17	13	10	
Valaistus liikenne- ja tievalot MWh	2050	2000	1800	1800
Valaistus kuntoradat ja kentät MWh	105	105	100	100
Katu - ja aluevalaistus €	239600	231000	745900	254737
Kadut ja väylät				
Kadut (km)	22	25	28	31
Kokoojakadut (km)	37,5	39	41	45
Asuntokadut (km)	35	36	40	43
Kevyen liikenteen väylät	39	40	42	43
Katujen ja kevyenliikenteen väylien korjausvelka €		9610000		
Katuvalaistus (lkm)	4690	4730	4750	4790
Mäntsälän jätteet				
Mäntsälän jätteet (tonnia)	7050	7050	6277	6756,33
Vaarallinen jäte kiinteäpiste(tonnia)	78	78	69	55
Vaarallinen jäte keräysauto (tonnia)	12	12	2	3

Liite 2

KESKI-UUDENMAAN SOTE –KUNTAYHTYMÄ tilinpäätösote

KUNTAKOHTAISET ANALYYSIT / TAMMI-JOULUKUU 2021 / Mäntsälä

Koronaepidemia oli aktiivinen läpi koko vuoden ja kiihtyi ennennäkemättömään laajuuteen vuoden 2021 lopussa. Pandemian voimakkaimpina viikkoina toteutettiin merkittäviä yhteiskunnallisia rajoitustoimia. Tammi-lokakuun välisenä aikana Keusotessa todettiin yhteensä 3901 uutta koronatartuntaa, marraskuussa 1545 kpl ja joulukuussa 3385 kpl. Yhteensä vuoden aikana Keski-Uudenmaan kuntien asukkailla todettiin yhteensä 8 831 laboratoriovarmennettua koronatartuntaa. Laadittujen karanteeni- ja eristyspäästösten lukumäärä oli moninkertainen. Koronavirusrokotukset aloitettiin tammikuussa sote-ammattihenkilöille ja riskiryhmiin kuuluville. Väestön laajempiin rokotuksiin päästiin maaliskuussa. Alun rokotustahtia hidasti Suomeen saattujen ja Uudenmaan kunnille kohdennettujen rokotteiden vähyyks. Kesän jälkeen keski-ikäisillä ja iäkkäillä oli jo kahden koronarokotuksen suoja vakavaa koronavirustautia vastaan. Yhteensä vuoden aikana annettiin 331 668 koronarokotusannosta ja vuoden 2021 lopussa alueen yli 12 vuotiaista 86,3 % oli ottanut ensimmäisen, 80,3 % toisen ja 4,7 % kolmannen koronarokoteannoksen. Marraskuussa toteutettiin väestön influenssarokotukset ja joulukuun lopussa aloitettiin 5-11-vuotiaiden vakavalle koronataudille riskiryhmiin kuuluvien koronarokotukset. Pandemia vaikutti välillisesti myös sellaisten toimintayksiköiden palveluihin ja suoritteisiin, joiden ydintehtäviin ei kuulunut pandemian hallinta.

Välittömiin koronakustannuksiin (testaus, jäljitys, rokotus, koronahoitopäivät) saatiin valtionavustusta yhteensä noin 61,4 Me vuonna 2021. Lisäksi saatiin asukasperusteinen yleiskatteinen korona-avustus noin 3,4 Me. Vuonna 2020 valtion korona-avustukset menivät jäsenkuntiin mm. peruspalvelujen valtionosuuden korotuksina. Alla olevasta taulukosta käy ilmi valtion korona-avustuksen kohdentuminen kunnittain.

Covid-19 valtionavustus	Hyvinkää	Järvenpää	Mäntsälä	Nurmijärvi	Pornainen	Tuusula	Yhteensä
Kertakorvaus	791 792	755 735	353 311	742 271	86 190	659 311	3 388 610
Testaus	11 571 651	11 044 695	5 163 467	10 847 926	1 259 624	9 635 506	49 522 869
Jäljitys	787 692	751 821	351 481	738 427	85 744	655 897	3 371 062
Rokotus	1 243 553	1 186 924	554 895	1 165 778	135 366	1 035 485	5 322 000
Akuutti hpv ja kotisairaala	122 955	122 231	26 959	62 512	59	101 820	436 536
ESH hoitopäivät	729 060	767 693	238 537	402 943	8 281	332 720	2 479 234
Yhteensä	15 246 703	14 629 099	6 688 650	13 959 857	1 575 264	12 420 739	64 520 311

Suun terveydenhuollon koronajonoa purettiin perus- ja lisätöiden lisäksi ostopalveluna, jonka toteutti Coronaria Oy sekä Spidermed Oy. He toimivat Mäntsälän, Järvenpään, Hyvinkään, Tuusulan ja Nurmijärven toimipisteissä. Ostopalvelumalli oli Keusoten innovaatio, jossa palveluntuottajalle maksettava korvaus muodostui valmis-koodista eli siitä kun kokonaishoito oli saatu valmiiksi. Yleisimmin käytetyt palvelun oston korvaukset ovat tuntiperusteisia. Keusoten palvelujen oston kilpailutusmallia on mallinnettu muihinkin Suomen kuntien suun terveydenhuollon ostoihin.

Toimintavuotta leimasi valtakunnallisesti syvenevä henkilöstöpula, mikä heijastui kaikkiin Keusoten palvelu-alueisiin. Henkilöstöpulaa on jouduttu korjaamaan vuokratyövoimalla sekä maksamalla omalle henkilöstölle ylityökorvauksia ja erillisiä kutsurahoja ylimääräisistä työvuoroista.

Vammaispalveluissa kuljetuspalvelujen käyttö lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna, koska kuljetuspalvelujen kriteereitä muutettiin. Lisäksi koronapandemian helpottuminen vuoden 2021 aikana lisäsi asiakkaiden liikkumista. Päivätoiminta vilkaistui edelliseen vuoteen verrattuna koronan helpottaessa.

Erikoissairaanhoido

Erikoissairaanhoido	Hyvinkää	Järvenpää	Mäntsälä	Nurmijärvi	Pornainen	Tuusula	Yhteensä
ilman ensihoitoa	60 699 962	52 418 772	23 194 982	47 750 815	5 354 274	42 309 554	231 728 359

Edellä esitettyihin erikoissairaanhoidon toimintakuluihin sisältyy HUSin palvelutuotannon lisäksi myös muita erikoissairaanhoidon ostoja mm. yksityisiltä palveluntuottajilta, mutta ei ensihoidon kuluja

Kustannukset palveluittain				
Palvelu	Ed. vastaava kausi	Valittu TA	Valittu kausi	Toteuma-% (TA)
Oma toiminta	43 438 628	42 459 228	40 226 839	95 %
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	1 025 516	1 574 703	1 534 887	97 %
Hallinto	49 232	141 434	140 696	99 %
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	16 805 633	17 398 855	16 551 791	95 %
Kuntoutuksen tietopaketti	1 662 971	2 164 424	2 291 703	106 %
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	6 680 088	6 568 386	6 527 053	99 %
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	1 075 095	889 414	984 223	111 %
Päivystyksen tietopaketti	497 522	525 927	604 944	115 %
Suun terveydenhuollon tietopaketti	1 853 848	2 394 610	2 465 436	103 %
Vammaisten palvelujen tietopaketti	7 071 925	7 585 979	7 542 041	99 %
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	6 716 796	3 215 498	1 584 063	49 %
ESH	23 700 645	26 874 313	23 984 852	89 %
Ensihoidon tietopaketti	720 843	792 877	789 870	100 %
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	22 979 801	26 081 436	23 194 982	89 %
Yhteensä	67 139 272	69 333 541	64 211 691	93 %

Ed. Vastaava kausi = Tilinpäätös 2020

Valittu TA = Muutettu talousarvio 2021

Valittu kausi = Tilinpäätös 2021

Toteuma-% (TA) = Tilinpäätös 2021 / Muutettu talousarvio 2021

Merkittävimmät poikkeamat muutettuun talousarvioon verrattuna

Kuntoutuksen tietopaketin ylitys johtuu Keusoten kuntoutuskeskuksen ylityksestä. Kiljavan sairaalan toiminta otettiin Keusoten omaksi toiminnaksi vuoden 2021 alusta lähtien. Oma toimintana tuotettava kuntoutuspalvelu on laajempaa ja vaativampaa kuin aiemmin Kiljavan sairaalalta ostopalveluna hankittu kuntoutuspalvelu.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen tietopaketin talousarvio on ollut alimitoitettu. Vuoden 2021 toteutuma on n. 0,1 Me pienempi kuin vuonna 2020.

Päivystyksen tietopaketin ylitys johtuu HUS virka-ajan ulkopuolisen päivystyksen laskutuksen kasvusta, kasvu edelliseen vuoteen nähden 0,1 Me.

Suun terveydenhuollon tietopaketin ylitys johtuu tehdystä jononpurusta.

Vastaanottopalvelujen tietopaketti alitti muutetun talousarvion, koska valtion korona-avustukset kohdistuu ko. tietopakettiin. Valtion korona-avustukset toteutui muutettua talousarviota suurempina.

JÄSENKUNTIEN TUOTTEISTETUT PALVELUT JA KAPITAATIOPERUSTEISET ERIKOISSAIRAANHOIDON PALVELUT

505 Mäntsälä

Laskutus 1 000 euroina	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Poikk.-% TP 2021/ TA 2021	Muutos-% TP 2021/ TP 2020	Ennuste 2021	Poikk.-% TP 2021/ ENN 2021
Hoitopäiväluotteet	1 250	1 865	1 114	-40,3 %	-10,9 %	1 267	-12,0 %
josta psykiatrian osuus	1 250		1 114		-10,8 %		
NordDRG-tuotteet	12 366	15 353	13 914	-9,4 %	12,5 %	14 334	-2,9 %
Käynnit käynnityyppiin mukaan	5 928	6 129	6 387	4,2 %	7,7 %	6 408	-0,3 %
josta psykiatrian osuus	1 827		2 156		18,0 %		
Sähköiset palvelut	204	758	183	-75,9 %	-10,1 %	179	2,1 %
josta psykiatrian osuus	25		32		30,4 %		
Potilashotelliavopalvelut	1	2	1	-58,2 %	-5,2 %	1	49,7 %
Palvelupaketit	0	0	0			0	
Ostopalvelut ja hoitopalvelut muista sairaaloista	1 443	1 438	1 517	5,4 %	5,1 %	1 456	4,1 %
josta psykiatrian osuus	164		226		37,8 %		
Palveluseteli	70	95	79	-16,8 %	13,5 %	86	-7,5 %
Potilashotelli	1	0	1	577,2 %	-12,5 %	1	33,0 %
Tartuntatautiilääkkeit	144	174	134	-23,1 %	-7,3 %	134	-0,3 %
Päivystysapu	49	46	53	13,3 %	8,2 %	46	13,3 %
Potilasvakuutus*	94	221	180	-18,8 %	90,6 %	184	-2,5 %
Muut**	984	0	-723		-173,5 %	0	-509881,6 %
Yhteensä (ennen kalliin hoidon lasausta)	22 536	26 084	22 839	-12,4 %	1,3 %	24 096	-5,2 %
Kalliin hoidon lasaus (netto)	433	0	504		16,5 %	0	
Jäsenkunnan maksuosuus (tuotteistetu palv.)	22 969	26 084	23 343	-10,5 %	1,6 %	24 096	-3,1 %
Myrkytystietokeskus	6	6	6	0,0 %	7,2 %	6	0,0 %
Hammassääkäreiden erikoistumis- ja perusopetus	9	14	14	0,0 %	55,7 %	14	0,0 %
Lääkäriliikopterit	24	25	25	0,0 %	7,2 %	25	1,0 %
Ensihoito	721	790	790	0,0 %	9,6 %	791	-0,2 %
Kapitaatioperusteiset palvelut	759	835	835	0,0 %	10,0 %	836	-0,2 %
MAKSUOSUUS JA KAPITAATIOPERUSTEISET MAKSUT YHT.	23 728	26 919	24 178	-10,2 %	1,9 %	24 933	-3,0 %
Terveyskeskushoitopäivä	3	9	0	-100,0 %	-100,0 %	0	
Terveyskeskuspäivystys	363	431	414	-3,8 %	14,1 %	428	-3,1 %
Kliininen hammashoito (TK)	0	0	0			0	
Sirtovivahoitopäivät, oma toiminta	0	0	32			26	25,6 %
Sirtovivahoitopäivät, ostopalvelut	0	0	0			0	
Muiden palveluiden laskutus	366	440	447	1,5 %	22,1 %	454	-1,5 %
Muu lot. laskutus/ennusteessa kohdentamaton laskutus	12	4	14	283,5 %	15,3 %	8	70,3 %
SAIRAANHOID. PALVELULASKUTUS YHTEENSÄ	24 106	27 362	24 639	-10,0 %	2,2 %	25 394	-3,0 %
Tuotteet yhteensä lkm	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Poikk.-% TP 2021/ TA 2021	Muutos-% TP 2021/ TP 2020	Ennuste 2021	Poikk.-% TP 2021/ ENN 2021
Hoitopäiväluotteet	2 488	3 180	2 227	-30,0 %	-10,5 %	2 705	-17,7 %
NordDRG-tuotteet	8 506	10 102	9 203	-8,9 %	8,2 %	9 219	-0,2 %
Käynnit käynnityyppiin mukaan	25 402	25 748	26 904	4,5 %	5,9 %	27 203	-1,1 %
Sähköiset palvelut	834	3 828	784	-79,5 %	-6,0 %	805	-2,6 %
Potilashotelliavopalvelut	3	5	2	-56,2 %	-33,3 %	1	46,8 %
Palvelupaketit	0	0	0			0	
Palveluseteli	103	0	348		237,9 %	214	62,6 %
Potilashotelli	8	0	7		-12,5 %	5	40,0 %
Terveyskeskushoitopäivä	6	20	0	-100,0 %	-100,0 %	0	
Terv.keskuspäivystys	1 576	2 212	1 760	-20,4 %	11,7 %	1 832	-3,9 %
Kliininen hammashoito (TK)	0	0	0			0	
Sirtovivahoitopäivät, oma toiminta	0	0	54			43	25,6 %
Sirtovivahoitopäivät, ostopalvelut	0	0	0			0	
Jäsenkunnan maksuosuus sairaanhoitoalueittain 1 000 euroina	TP 2020	TA 2021	TP 2021	Poikk.-% TP 2021/ TA 2021	Muutos-% TP 2021/ TP 2020	Ennuste 2021	Poikk.-% TP 2021/ ENN 2021
Organisaatio yhteensä	22 969	26 084	23 343	-10,5 %	1,6 %	24 096	-3,1 %
10 HYKS-SAIRAANHOITOALUE	6 123	7 915	7 116	-10,1 %	16,2 %	7 953	-10,5 %
20 MAAKUNNALLISET KLIINiset PALVELUT	5 459	6 298	5 255	-16,6 %	-3,7 %	5 198	1,1 %
30 HYVINKÄÄN SAIRAANHOITOALUE	9 675	11 302	10 094	-10,7 %	4,3 %	10 464	-3,5 %
40 LOHJAN SAIRAANHOITOALUE	7	6	7	6,7 %	-4,1 %	8	-10,9 %
60 PORVOON SAIRAANHOITOALUE	33	130	69	-46,9 %	108,5 %	95	-27,5 %
71 YHTYMÄHALLINTO	1 641	395	741	87,6 %	-54,8 %	319	132,7 %
78 HUS DIAGNOSTIIKKAKESKUS	30	37	61	67,3 %	101,2 %	60	2,3 %

*] Yhtymähallinnon tulosalueella.

**] VRK-tarkistuksen vaikutus, lävetoitus/-palautus ja luokittelematon sekä diagnoosipuutteellisten jaksotus.

Yleiskatsaus (Kuntamaisema – Tilinpäätösanalyysi 2021)

2.3 Kustannuserot tietopaketeittain - Maksuusuudet asukasta kohden

Maksuusuudet keskimäärin

Keskimäärin Keski-Uudenmaan kuntien sotepalveluiden asukaskohtaiset nettokustannukset (eli maksuusuudet) ovat vuoden 2021 tilinpäätöksen mukaisesti n. 3140€ (2020 TP 3200€). Maksuusuus vaihtelee Pornaisten n. 2600 ja Hyvinkään 3550 euron välillä.

Vaihtelut kuntien välillä selittyvät eniten suurien palvelukokonaisuuksien: erikoissairaanhoidon ja hoivapalveluiden kustannusten vaihtelulla. Erikoissairaanhoidon kustannusten kuntakohtainen vaihteluväli asukaskohtaisissa kustannuksissa on n. 250€ ja hoivapalveluiden 280€.

Näihin palveluihin heijastuvat kuntien erilainen ikärakenne sekä sairastavuus, joten myöhemmin tarkastellaan kustannuksia myös erityisesti ikärakenteeseen suhteutettuna.

Maksuusuudet kunnittain

Hyvinkään maksuusuus (3550€/asukas) on korkein ja kallein erikoissairaanhoidon, hoivapalveluiden, lasten ja nuorten sekä kuntoutuksen ja päivistyksen palveluissa. Aikuisten sosiaalityö, suun terveydenhuolto ja vammaispalvelut ovat Keusoten keskitasoa edullisemmat.

Järvenpäässä (3200€) maksuusuus on muita kuntia korkeampi vastaanotto-, mielenterveys- ja vammaispalveluissa. Erikoissairaanhoidon on toiseksi kalleinta. Lasten ja nuorten palvelut ovat keskitasoa ja hoivapalvelut tätä edullisemmat.

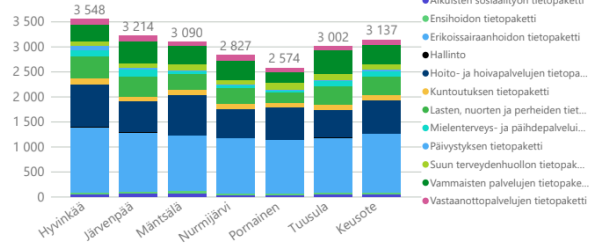
Mäntsälän (3100€) hoivapalvelut ovat Keusoten kalleimmat. Myös suun terveydenhuolto ja aikuissosiaalityö ovat kuntayhtymän kalleimpia. Esh on keskitasoa edullisempi.

Tuusulassa (3000€) kyn kalleimmat vammaispalvelut nostavat kustannuksia, mutta hoivapalvelut ovat koko asukasluokun suhteutettuna edullisimmat. Lasten ja nuorten palvelut ovat keskitasoa ja esh keskitasoa edullisempaa.

Nurmijärven (2830€) hoivapalvelut ovat kyn toiseksi edullisimmat. Myös lasten ja nuorten palvelut sekä erikoissairaanhoidon ovat kuntayhtymän keskitasoa hieman edullisemmat. Vain vastaanottopalvelut ovat Keusoten keskitasoa kalliimmat.

Pornaisten (2570€) erikoissairaanhoidon, lasten ja nuorten sekä vammaispalveluiden kustannukset ovat Keusoten edullisimmat. Hoivapalvelut ovat kuntayhtymän keskitasoa.

Kustannukset tietopaketeittain (€ / asukas)

Kustannukset tietopaketeittain (€ / asukas)

Tietopaketti	Hyvinkää	Järvenpää	Mäntsälä	Nurmijärvi	Pornaisten	Tuusula	Keusote
Oma toiminta	2 207	1 996	1 936	1 697	1 467	1 875	1 937
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	47	70	74	40	23	50	53
Hallinto	7	7	7	7	7	7	7
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	857	618	796	577	658	559	673
Kuntoutuksen tietopaketti	110	96	110	106	80	108	105
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	452	392	314	311	208	359	369
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	115	148	47	58	41	101	98
Päivistyksen tietopaketti	83	24	29	25	21	30	40
Suun terveydenhuollon tietopaketti	87	100	119	89	128	126	102
Vammaisten palvelujen tietopaketti	345	428	363	375	217	463	392
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	106	113	76	110	83	75	99
ESH	1 341	1 218	1 154	1 130	1 108	1 127	1 200
Ensihoidon tietopaketti	38	39	38	36	52	36	38
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	1 303	1 179	1 116	1 094	1 056	1 091	1 163
Yhteensä	3 548	3 214	3 090	2 827	2 574	3 002	3 137

2.4 Kustannuserot tietopaketeittain - Maksuusuuksien muutos 2019-2021

Tällä sivulla on tarkasteltu kustannusmuutoksia **ilman valtion korona-avustuksia**, jotta tieto olisi vertailukelpoisempi vuoteen 2020, jolloin avustukset ohjautuivat suoraan kuntiin. Kuntien yhteenlaskettu maksuusuus on siis todellisuudessa n. 60 miljoonaa euroa pienempi.

Ilman valtion avustuksia kustannukset olisivat nousseet Keusotessa n. 8 %, mutta kunnittain muutos vaihtelee Pornaisten 4,2 %:ista Järvenpään yli yhdeksään prosenttiin.

Koronapandemian vaikutukset näkyvät edelleen kustannusnousuna etenkin vastaanottopalveluissa, joissa kustannukset ilman avustuksia olisivat nousseet peräti 40 % tai 23 milj.€. Muutkin terveydenhuollon palvelut ovat kohdanneet pandemian tuomaa kustannuspainetta, suun terveydenhuollossa n. 22 % (3,7 milj.€) ja kuntoutuksessa 38 %. Erikoissairaanhoidon palveluiden kustannukset ovat hieman nousseet vuoden 2020 palveluiden käytön vähenemisen tuoman kustannuslaskun jälkeen.

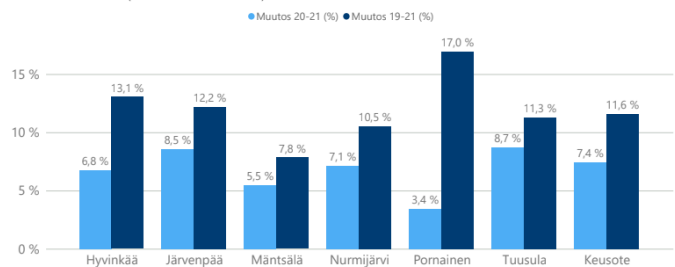
Sosiaalipalveluista eniten kustannusnousua on ollut vammaispalveluissa, n. 10,5 % tai 7,4 milj.€. Lasten ja nuorten palvelut ovat pysyneet ennallaan ja hoivapalveluiden kustannukset laskeneet.

Keusoten omilla palveluissa kustannusnousu on ollut erikoissairaanhoidon pienempää, noin 3,5 % kun erikoissairaanhoidon tuottamissa palveluissa (varsinkin ensihoidosta johtuen) nousu on ollut 7,4 %.

Muutos tietopaketeittain (1000€)

Tietopaketti	2019 TP	2020 TP	2021 TP	Muutos 20-21 (€)	Muutos 20-21 (%)	Muutos 19-21 (%)
Oma toiminta	380 190	407 540	446 720	39 181	9,6 %	17,5 %
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	45 226	58 034	81 312	23 278	40,1 %	79,8 %
Suun terveydenhuollon tietopaketti	14 588	16 670	20 341	3 671	22,0 %	39,4 %
Kuntoutuksen tietopaketti	15 382	15 114	20 874	5 760	38,1 %	35,7 %
Päivistyksen tietopaketti	6 651	6 284	7 879	1 595	25,4 %	18,5 %
Vammaisten palvelujen tietopaketti	68 462	70 629	78 071	7 442	10,5 %	14,0 %
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	17 813	18 915	19 567	651	3,4 %	9,8 %
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	67 854	73 523	73 499	-24	-0,0 %	8,3 %
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	133 384	138 318	134 545	-3 773	-2,7 %	0,9 %
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	10 830	10 053	10 633	580	5,8 %	-1,8 %
ESH	236 959	233 477	241 715	8 238	3,5 %	2,0 %
Ensihoidon tietopaketti	6 484	6 860	7 507	647	9,4 %	15,8 %
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	230 474	226 617	234 208	7 590	3,3 %	1,6 %
Yhteensä	617 149	641 017	688 435	47 418	7,4 %	11,6 %

Muutos-% kunnittain (2019-2021 & 2020-2021)

Mäntsälän aluetalous – Muutokset 2020-2021 (Kuntamaisema – Tilinpäätös-analyysi 2021)

Mäntsälän muutokset

Huom! Korona-avustukset poistettu, mutta tarkastelu pitää sisällään koronan tuomat lisäkustannukset.

Mäntsälässä kustannukset ovat ilman korona-avustusten huomioimista nousseet vuosien 2020 ja 2021 välillä 5,5 % mikä on vähemmän kuin koko kuntayhtymässä (ka. 7,4 %). Todelliset maksuosuudet ovat laskeneet 4,5 %, mikä on enemmän kuin muissa kunnissa (Pornaista lukuun ottamatta). Sekä oman toiminnan että erikoissairaanhoidon kustannukset ovat nousseet pari prosenttiyksikköä vähemmän kuin koko kuntayhtymän tasolla. Hoivapalveluiden kustannukset ovat laskeneet, mutta hieman vähemmän kuin keskimäärin.

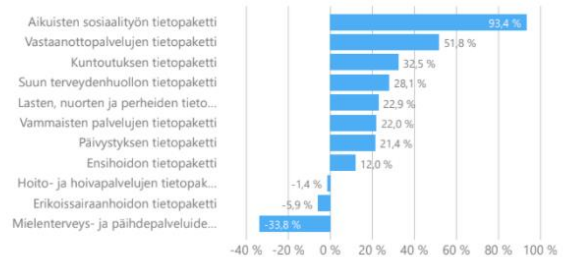
Poikkeuksen muuhun kuntayhtymään tekee Mäntsälässä aikuissosiaalityön kustannus, joka on noussut voimakkaasti jo kahtena peräkkäisenä vuonna ja on muuhun kuntayhtymään nähden poiketen kustannuksiltaan eniten noussut tietopaketti. Vastaavasti mielenterveys- ja päihdepalveluiden kustannukset ovat poikkeuksellisesti laskeneet.

Terveyspalveluissa kustannusnousu on ollut suhteellisesti selvästi pienempää kuin keskimäärin. Siltikin vastaanottopalvelut selittävät selvästi suurimman osuuden kustannusnoususta.

Muutos tietopaketeittain (1000€)

Tietopaketti	2019 TP	2020 TP	2021 TP	Muutos 20-21 (€)	Muutos 20-21 (%)	Muutos 19-21 (%)
Oma toiminta	40 008	43 389	46 536	3 147	7,3 %	16,3 %
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	794	1 026	1 535	509	49,7 %	93,4 %
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	16 810	16 806	16 579	-227	-1,4 %	-1,4 %
Kuntoutuksen tietopaketti	1 730	1 663	2 292	629	37,8 %	32,5 %
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	5 309	6 680	6 527	-153	-2,3 %	22,9 %
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	1 486	1 075	984	-91	-8,5 %	-33,8 %
Päivystysten tietopaketti	498	498	605	107	21,6 %	21,4 %
Suun terveydenhuollon tietopaketti	1 925	1 854	2 465	612	33,0 %	28,1 %
Vammaisten palvelujen tietopaketti	6 180	7 072	7 542	470	6,6 %	22,0 %
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	5 276	6 717	8 007	1 290	19,2 %	51,8 %
ESH	25 607	23 701	24 223	523	2,2 %	-5,4 %
Ensihoidon tietopaketti	705	721	790	69	9,6 %	12,0 %
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	24 901	22 980	23 434	454	2,0 %	-5,9 %
Yhteensä	65 614	67 090	70 760	3 670	5,5 %	7,8 %

Muutos-% tietopaketeittain (2019-2021)

Mäntsälässä maksuosuus on kokonaisuudessaan Keusoten keskitasossa (3 100€/asukas). Keusoten keskitasoa korkeammat kustannukset ovat Mäntsälässä hoito- ja hoivapalveluissa sekä suun terveydenhuollon palveluissa. Keskitasoa edullisempia ovat etenkin mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä vammaispalvelut. Erikoissairaanhoidon kustannukset ovat sairastavuuteen nähden edulliset.

Merkittäviä selittäviä tekijöitä kustannustason tietopaketeittain ovat seuraavat (- = kustannuksiin nostavasti vaikuttava tekijä, + = kustannuksiin laskevasti vaikuttava tekijä):

Aikuissosiaalityössä

- sekä sosiaalityön resurssi että kuntouttavan työtoiminnan kustannus ovat kuntayhtymän korkeimmat.

Hoito- ja hoivapalvelut

- Kotiin annettavien palveluiden kalleus, mikä selittyy kuntayhtymän keskitasoa suuremmalla kotihoidon käyntimäärällä ja hieman kalliimmalla kotihoidon käyntikustannuksella.

- Tehostetun palveluasumisen määrä, joka on toiseksi suurin

Lasten ja nuorten palvelut

-Kodin ulkopuolelle sijoituksia toiseksi vähiten

+/- varhaisen tuen palveluiden kustannukset ovat pienemmät kuin kuntayhtymässä keskimäärin, pl. lapsiperheiden kotipalvelu ja perhetyö

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

+ Panostukset avopalveluihin korkeat ja esim. ympärivuorokautisten asumispalveluiden kustannukset selvästi kuntayhtymän keskitasoa pienemmät

Suun terveydenhuolto

- Keskimääräinen käyntikustannus on korkea

-Väestö käyttää vähän yksityistä palvelua, mikä nostaa julkisen palvelun käyttöä ja kustannuksia

Vammaispalvelut

- Kustannukset palveluittain ovat hyvin samanlaiset kuin kuntayhtymässä keskimäärin. Aavistuksen kalliimpaa on vain henkilökohtaisen avun käyttö.

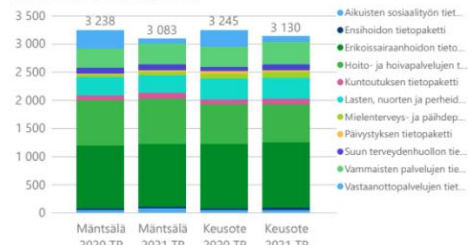
Vastaanottopalvelut ja esh

- Vastaanottopalveluiden hieman keskitasoa suurempi käyttö. Käyntejä asukasta kohden muodostuu 3,3

Sairastavuuskin on Keusoten keskitasoa korkeampi

+ Erikoissairaanhoidon kustannukset sairastavuuteen nähden muuta kuntayhtymää pienemmät

Kustannukset tietopaketeittain (€ / asukas)

Kustannukset tietopaketeittain (€ / asukas)

Tietopaketti	Mäntsälä	Keusote
Oma toiminta	1 929	1 930
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	74	53
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	796	673
Kuntoutuksen tietopaketti	110	105
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	314	369
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	47	98
Päivystysten tietopaketti	29	40
Suun terveydenhuollon tietopaketti	119	102
Vammaisten palvelujen tietopaketti	363	392
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	76	99
ESH	1 154	1 200
Ensihoidon tietopaketti	38	38
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	1 116	1 163
Yhteensä	3 083	3 130

Sairastavuus

Mäntsälä

86,50

Keski-Uudenmaan sote

81,54